

9

ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ
ΤΗΣ
ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν Πέμπτης καὶ
Ἑκτῆς τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

ΤΥΠΟΙΣ

Κ. Σ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΨΑΡΡΩΝ 41 - ΑΘΗΝΑΙ

ΜΕΘΟΔΙΚΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

ΤΗΣ

ΟΜΙΛΟΥΜΕΝΗΣ ΚΑΙ ΓΡΑΦΟΜΕΝΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

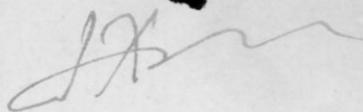
ΜΕΤΑ ΠΟΛΛΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν Πέμπτης καὶ
Ἑκτῆς τάξεως τῶν Δημοτικῶν Σχολείων.

Αρ. Εισ. 17728

ΤΥΠΟΙΣ
Κ. Σ. ΠΑΠΑΔΟΓΙΑΝΝΗ
ΨΑΡΡΩΝ 41 - ΑΘΗΝΑΙ
1934

Πᾶν ἀντίτυπον φέρει τὴν ἀπογραφὴν τοῦ συγγραφέως.

A handwritten signature in dark ink, appearing to be the initials 'JH' followed by a flourish.

ΜΕΘΟΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΗΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

1. Ὁ γραπτὸς καὶ προφορικὸς λόγος.

α) Ὄταν θέλωμεν νὰ φανερώσωμεν τὸ τι αἰσθανόμεθα ἢ τὸ τι σκεπτόμεθα, τότε ὀμιλοῦμεν ἢ γράφομεν.

β) Ὄταν ὀμιλῶμεν ἔχομεν τὸν προφορικὸν λόγον, ὅταν γράφομεν τὸν γραπτὸν λόγον.

γ) Ὁ λόγος ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ μέρη, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται **λέξεις**.

δ) Αἱ λέξεις γίνονται ἀπὸ μικρότερα μέρη, τὰ ὁποῖα λέγονται **συλλαβαί**: ἄν-θρω-πος, ἄ-γι-ος, κα-λός. Αἱ συλλαβαί γίνονται ἀπὸ πολὺ μικρότερα μέρη, τὰ γράμματα ἢ φθόγγοι κ-α-κ-ο-ς=κα-κός.

2. Φθόγγοι ἢ γράμματα.

Γράμματα λέγονται τὰ γραπτὰ σημεῖα τῶν φωνῶν (φθόγγων) καὶ εἶναι 24 τὰ ἑξῆς: α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ, ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ο, π, ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω.

Όταν προφέρωμεν τὰς λέξεις ἀκούονται περισσότερο τὰ α, ε, ι, η, ο, υ, ω, καὶ λέγονται **φωνήεντα**. Τὰ β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ, δὲν ἀκούονται καλὰ ὅταν τὰ προφέρωμεν καὶ λέγονται **σύμφωνα**.

Ἀπὸ τὰ φωνήεντα τὸ ε καὶ τὸ ο λέγονται **βραχέα**. Τὸ η καὶ ω **μακρά**. Τὸ α, ι, υ, **δίχρονα** διότι ἄλλοτε εἶναι βραχέα καὶ ἄλλοτε μακρά.

3. Δίφθογγοι.

α-ι=αι	ε-ι=ει	ο-ι=οι	α-υ=αυ
ε-υ=ευ	ο-υ=ου	η-υ=ηυ	υ-ι=υι

Δύο φωνήεντα ὅταν προφέρωνται μὲ μίαν φωνὴν λέγονται **δίφθογγοι** καὶ εἶναι αἱ ἑξῆς: **αι, ει, οι, αυ, ευ, ου, ηυ, υι**.

Αἱ δίφθογγοι, ὅλαι εἶναι μακροαὶ ἔκτος τῆς **αι** καὶ **οι**, αἱ ὁποῖαι εἶναι βραχεῖαι διὰ τὸν τονισμὸν ὅταν εἶναι εἰς τὸ τέλος τῆς λέξεως κῆποι, μαῦραι.

Λέξεις ὅπου ἀρχίζουσι ἀπὸ δίφθογγον.

- 1) Αἶμα, αἴσθημα, αἴσθησις, Αἰγαῖον, Αἴγιον.
- 2) Εἰκὼν, εἴσοδος, εἰσόδημα, εἰσπράκτωρ, εἶμαι.
- 3) Οἰκία, οἰκοδεσπότης, οἰκοδέσποινα, οἰκότροφος.
- 4) Αὐλή, αὐγή, αὐριον, αὐθάδης, αὐξάνω, αὔρα.
- 5) Εὐχή, εὐχαρίστησις, εὐγενής, εὐσεβής, εὐπορος.
- 6) Οὐρανός, οὐδεις, οὐτος, οὐλαμός, οὐρά.
- 7) Υἱός, υἰοθετῶ, υἰοθέτης, υἰοθεσία, υἰοθέτησις.
- 8) Ηὐτύχησα, ηὐλόγησα, ηὐχαρίστησα, ἠύρα, ἠῦξσα.

Κανὼν: Ὁ τόνος καὶ τὸ πνεῦμα τίθεται εἰς τὸ δευτέρον φωνῆεν τῆς δίφθογγου **αὔριον, εἶμαι**.

Ἀντιγράψατε ἐκ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου κεφαλαίου τοῦ Ἀναγνωστικοῦ σας ὅλας τὰς λέξεις ὅπου ἀρχίζουσι ἀπὸ δίφθογγον.

Γύμνασμα 1. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω λέξεις καὶ θέσατε κάτω ἀπὸ κάθε δίφθογγον μίαν μικρὰν γραμμὴν:

Υἱός, οἶκος, αἴσθημα, δοῦλος, εὐτυχής, ηὐχαριστήθη, εὐ-

ρήμα, εἰσπράκτωρ, ἀγῆ, κῆποι, θῆκαι, στρατιῶται, μουσικοί, θησαυροί, εὐεργέται, Εὐαγγέλιον, μαῦροι, λευκοί, δημιουργήματα, διαλέξεις, διερμηνεύς.

4. Τόνοι.

Κῆπος, ῥόδον, μῆλον, ἄνθρωπος, οἰκία, μητέρα.

Ὅταν ἀναγινώσκωμεν τὰς λέξεις προφέρομεν δυνατώτερον μίαν συλλαβὴν τῆς λέξεως ἀπὸ τὰς ἄλλας συλλαβάς. Αὐτὸ τὸ δυνατὸν τῆς φωνῆς μας λέγεται **τόνος**.

Εἰς τὴν συλλαβὴν τὴν ὁποίαν προφέρομεν δυνατώτερον ἀπὸ τὰς ἄλλας θέτομεν ἓν ἐκ τῶν δύο σημείων (' ^), τὰ ὁποῖα ἐπίσης ὀνομάζονται τόνοι τὸ πρῶτον ὀνομάζεται **ὄξεϊα** (') τὸ δεύτερον **περισπωμένη** (^). Οἱ τόνοι τίθενται ἐπὶ τῶν φωνηέντων καὶ ἐπὶ τοῦ δευτέρου φωνήεντος τῶν διφθόγγων ὅταν τονίζονται : ἄνθρωπος, κακός, ναύτης, κῆπος, μαῦρος.

5. Ἄτονοι λέξεις.

Πᾶσα λέξις δέχεται τόνον. Μόνον αἱ ἐξῆς δέκα λέξεις δὲν δέχονται τόνον. Εἶναι δηλαδὴ ἄτονοι : **ὁ, ἡ, οἱ, αἱ, ἐν, εἰς, ἐκ** (ἢ ἐξ), **οὐ** (=ὄχι), **εἰ** (=εἰάν), **ὡς** (=καθώς).

Τονισμός.

Ποῦ τίθεται ἡ ὄξεϊα :

α) Εἰς τὴν λήγουσαν : καλός, κακός, ταχύς, μαθητής, καὶ ἡ λέξις λέγεται **ὄξύτονος**.

β) Εἰς τὴν παραλήγουσαν : ἔχω, τρέχω, πόνος, θρόνος, παιδίον, καὶ ἡ λέξις λέγεται **παραξύτονος**.

γ) Εἰς τὴν προπαραλήγουσαν : ἄνθρωπος, ἅγιος, φιλότιμος, εὐχάριστος, καὶ ἡ λέξις λέγεται **προπαραξύτονος**.

Ποῦ τίθεται ἡ περισπωμένη.

α) Εἰς τὴν λήγουσαν : ὀμιλῶ, εὐχαριστῶ, τοῦ καλοῦ, τῶν ἀσθενῶν καὶ ἡ λέξις λέγεται **περισπωμένη**.

β) Εἰς τὴν παραλήγουσαν: κῆπος, μῆλον, ναῦται, ὠραῖοι καὶ ἡ λέξις λέγεται **προπερισπωμένη**.

Γύμνασμα 2. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας ἐκ τοῦ ἀναγνωστικοῦ σας δέκα λέξεις ὀξυτόνους, δέκα παροξυτόνους, δέκα προπαροξυτόνους, δέκα περισπωμένας καὶ δέκα προπερισπωμένας.

Πότε θέτομεν ὀξεῖαν εἰς τὰς λέξεις :

α) Ὄταν ἡ τονιζομένη συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα: καλός, τρέμω, κακοί, κακαί.

β) Ὄταν ἡ λέξις τονίζεται εἰς τὴν προπαρλήγουσαν ἀνθρωπος, ἅγιος, τίμιος, εὐκόλος.

γ) Ὄταν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ καὶ τονίζεται καὶ ἡ λήγουσα ἐπίσης μακρὰ τότε λαμβάνει ἡ παραλήγουσα ὀξεῖαν: ναύτης, κήπου, μήλου, κώδων, ἀλήτης.

Γύμνασμα 3. Ἀντιγράψατε καὶ τονίσατε τὰς παρακάτω λέξεις :

Ἐφυγα διότι τρεμω ἀπο τον φόβον. Ὁ υἱός του θεου ειναι καλος μαθητης εἰς ὅλα τα μαθηματα. Δεν θελω πλέον να ἔχω σχέσεις με κανένα. Οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν να σεβωνται ἀλλήλους.

Πότε θέτομεν περισπωμένην εἰς τὰς λέξεις :

α) Ὄταν ἡ παραλήγουσα εἶναι μακρὰ καὶ τονίζεται, ἡ δὲ λήγουσα βραχεῖα, κῆπος, μῆλον, ναῦται, κῆποι.

β) Ὅσαι λέξεις λήγουσιν εἰς **ευ** καὶ **ου** καὶ τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν περισπῶνται (πλὴν τοῦ ἰδοῦ) βασιλεῦ, ἱερεῦ, βαφεῦ, παντοῦ, ποῦ, αὐτοῦ, ἐχθροῦ.

Γύμνασμα 4. Ἀντιγράψατε καὶ τονίσατε τὰς παρακάτω λέξεις :

Ὁ καλος νεος σεβεται τους γεροντας. Το νερο του ποταμου εἶναι καθαρον. Οἱ πλουσιοι ἄνθρωποι πρεπει να ἐνθουμονται παντου και παντοτε τους πτωχους. Ὁ ἅγιος Ἀντωνιος ἦτο πλουσιος και προτου να φυγη εἰς τὴν ἐρημον ἐμοιρασε τα πλουτη του εἰς τους πτωχους. Το αἷμα τρεφει το σωμα των ζωνων. Ὁ πλουτος εἶναι καλος ὅταν τον καλομεταχειριζωμεθα. Ὁ Θεος εἶναι πανταχου παρων. Ἡ Ἐκκλησια λεγεται και οἶκος του Θεου. Ὡ ἱερευ του Θεου εὐλογησον τον δουλων του Θεου Γεωργιον.

Ὁ βασιλεὺς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς ἐλεήσον ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς.

6. Πνεύματα.

Ἄγνωστος ἄνθρωπος ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν μας.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω λέξεις ὅπου ἀρχίζουν ἀπὸ φωνῆν ἢ διφθογγον βλέπομεν ὅτι ἐκτὸς τοῦ τόνου ἔχουσιν εἰς τὸ ἀρχικὸν φωνῆν ἢ εἰς τὸ δεύτερον φωνῆν τῆς διφθογγου καὶ κατὶ ἄλλο σημεῖον. Τὸ σημεῖον αὐτὸ λέγεται *πνεῦμα*.

Τὰ πνεύματα εἶναι δύο (°), τὸ πρῶτον λέγεται *ψιλὴ* τὸ δεύτερον *δασεῖα*.

Ὅσαι λέξεις ἀρχίζουν ἀπὸ *υ* ἢ *ϋ* θέλουν δασεῖαν. Τὰ ἄρθρα *δ*, *ή*, *οί*, *αί*, θέλουν δασεῖαν. Ἐπίσης θέλουν δασεῖαν αἱ λέξεις : Ἅγιος, ἄπαξ, ἄμαξα, αἷμα, ἁμαρτία, ἀρπάζω, ἀλάτι, ἔνεκα, ἐξῆς, Ἑλλάς, Ἐρμῆς, ἐρμηνεῖα, ἐορτή, ἐκουσίως, ἔτερος, ἔδρα, εὐρίσκω, Ἑλένη, ἱερεὺς, ἴδρυμα, ἴνα, ἰδρώς, ἱκανός, ὁδός, ὄπλον, ὄμως, ὄσος, ὄσιος, ὄλος, ἠγεμών, ἦσυχος, ἦρως, ἠλικία, ἡμέρα, ὦρα, ὦριμος, ὦραϊος, ὦς κ.λ.π.

Γύμνασμα 5. Ἀντιγράψατε τὰς παρακάτω λέξεις καὶ θέσατε τόνους καὶ πνεύματα εἰς αὐτάς.

Το βουτυρον, το βουνον, το δενδρον, η κνημη, ο ανθρωπος, ο αγιος, ο πολεμος, το τειχος, ο τοιχος, ο ουρανος, η αυγη, η αυριον, η ημερα, οι κηποι, ο πλουτος, το σχολειον. Η Ελλας εχει πολλας αρχαιας πολεις. Πανταχου ειναι γνωστον το ονομα της πολεις των Αθηνων. Σημερον ηλθον εκ του αγρου. Οι νησιωται ειναι ναυτικοι. Η αμαξα συρεται απο δυο ιππους. Ο Ιερευς ευλογει τα παιδια. Αυριον ειναι η εορτη του αγιου Δημητριου.

7. Ἀριθμοί.

Ὁ κῆπος, ἡ τράπεζα, ἡ ἡμέρα, ἡ ἐορτή, ἡ οἰκία, ἡ ἀδελφή. Οἱ κῆποι, αἱ τράπεζαι, αἱ ἡμέραι, αἱ ἐορταί, αἱ οἰκίαι, αἱ ἀδελφαί.

Αἱ λέξεις κῆπος, τράπεζα, ἡμέρα κ.λ.π. φανερόνουν ἓνα κῆ-

πον, μίαν τράπεζαν, μίαν ἡμέραν κ.λ.π. δηλαδή ἓν μόνον πράγμα.

Αἱ λέξεις κῆποι, τράπεζαι, ἡμέραι κ.λ.π. φανερόνουν πολλοὺς κήπους, πολλὰς τραπέζας, πολλὰς ἡμέρας κ.λ.π. δηλαδή πολλὰ πράγματα.

Ὁ τύπος ὁ ὁποῖος φανερόνει τὸ ποσὸν τῶν ὄντων λέγεται **ἀριθμὸς**. Οἱ ἀριθμοὶ εἶναι δύο: **Ἐνικός** ὅστις φανερόνει ἓν καί: **Πληθυντικός** ὅστις φανερόνει πολλὰ.

Γύμνασμα 6. Τὰ παρακάτω ὀνόματα ὅσα φανερόνουν ἓν γράψατέ τα εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, ὅσα φανερόνουν πολλὰ γράψατέ τα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν σύμφωνα μετὰ τὸ παρακάτω σχέδιον.

Ὁ κῆπος, τὸ σῦκον, τὸ μῆλον, τὸ ρόδον, αἱ ἡμέραι, αἱ ὥραι, ἡ ἄμαξα, οἱ στρατιῶται, οἱ ναῦται, ὁ ἐργάτης, ὁ σοφός, ὁ λευκός, οἱ ἄνθρωποι, οἱ κηπουροί, ὁ λοχίας, οἱ λοχαγοί, οἱ ἔμποροι, τὸ βιβλίον, τὸ τετράδιον, τὰ ὑφάσματα, τὰ μῆλα, τὰ σῦκα, τὸ πρόβατον, ὁ πετεινός, ὁ ἔμπορος, οἱ ἐργάται, οἱ μαθηταί.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

ὁ κῆπος

αἱ ἡμέραι

8. Τὰ μέρη τοῦ λόγου.

Μέρη τοῦ λόγου εἶναι τὰ διάφορα εἶδη τῶν λέξεων τὰ ὁποῖα μεταχειρίζομεθα ὅταν ὁμιλῶμεν ἢ γράφωμεν.

α) Τὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι δέκα τὰ ἑξῆς: **Ἄρθρον, ὄνομα οὐσιαστικόν, ὄνομα ἐπίθετον, ἀντωνυμία, ρῆμα, μετοχή, πρόθεσις, ἐπίρρημα, σύνδεσμος, ἐπιφώνημα.**

β) Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου εἶναι: **Τὸ ἄρθρον, τὸ οὐσιαστι-**

κόν, τὸ ἐπίθετον, ἢ ἀντωνυμία, τὸ ρῆμα καὶ ἡ μετοχή διότι κλίνονται, δηλαδή μεταβάλλονται.

γ) Ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου εἶναι: Ἡ προθέσεις, τὸ ἐπίρρημα, ὁ σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα, διότι δὲν κλίνονται, δηλαδή δὲν μεταβάλλονται.

9. Προθέσεις.

Ἔρχομαι ἐκ Πειραιῶς. Ἀνέβηκα εἰς τὰ ὕψη. Φεύγω καθήμενος ἐπὶ ἵππου καὶ οὐχὶ ἐφ' ἀμάξης. Ὑπερπηδῶ κάθε ἐμπόδιον διὰ νὰ φθάσω ἐκεῖ ὅπου θέλω.

Αἱ ἄκλιτοι λέξεις ὅπου τίθενται πρὸ τῶν ἄλλων λέξεων ἢ ἐνώνονται μαζί των διὰ νὰ κάμουν τὴν ἔννοιαν τελειοτέραν λέγονται *προθέσεις*.

Κύριαί προθέσεις εἶναι αἱ ἑξῆς: ἐν, εἰς, ἐκ (ἢ ἐξ), σύν, πρὸς, πρό, ἀνά, κατά, διά, μετά, παρὰ, ἀντί, ἐπί, περί, ἀμφί, ὑπό, ἀπό, ὑπέρ.

Καταχρηστικαὶ προθέσεις εἶναι αἱ ἑξῆς: ἄνευ, χάριν, ἄχρι, μέχρι, πλὴν, μά, χωρὶς, ἔνεκα, ἅμα, ὡς. Λέγονται καταχρηστικαὶ διότι κυρίως εἶναι ἐπιρρήματα.

Σημείωσις. Τὰ τελευταῖα φωνήεντα α, ο, ι, τῶν προθέσεων φεύγουν πρὸ τοῦ ἐπομένου φωνήεντος: παρὰ-ἐμοῦ=παρ' ἐμοῦ, ὑπό-εἰσέρχομαι=ὑπ' εἰσέρχομαι. Μόνον τῆς πρὸ τὸ ο καὶ τῆς περὶ τὸ ι δὲν φεύγουν: περὶ-ἔρχομαι=περιέρχομαι, πρὸ-ἄλλου=πρὸ ἄλλου.

Γύμνασμα 7. Πρὸ-δικάζω, πρὸς-ἔρχομαι, ἀνά-βαίνω, ὑπερπηδῶ.

Ἀντιγράψατε καὶ χωρίσατε εἰς τὰ μέρη των τὰς παρακάτω συνθέτους λέξεις σύμφωνα με τὰς παραπάνω χωρισμένας.

Παραδέχομαι, προχωρῶ, ἀναβαίνω, καταβαίνω, ὑπερβαίνω, διαβαίνω, ἀντιβαίνω, ἀποβαίνω, προσμετρῶ, καταμετρῶ, συνεργάζομαι, ὑποχωρῶ, ἀναχωρῶ, ἐνδυναμώνω, εἰσπνέω, ἐκπέμπω, συντρέχω, προσέρχομαι, ἀντιλέγω, ἐπιστρέφω, περιστρέφω, περιβάλλω, ἀποπέμπω, ὑπερπηδῶ.

Γύμνασμα 8. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας συνθέτους λέξεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω προθέσεις χωρὶς νὰ παραληφθῇ

καμμία πρόθεσις ἀπὸ αὐτὰς ἐδῶ: ἐν, σὺν, ἐκ, κατὰ, μετὰ, πρὸς, πρὸ, ἐπί, εἰς, διὰ, ἀντί, ἀπό, ὑπέρ, ὑπό, ἀνά, περί.

Γύμνασμα 9. Συνθέσατε τὰς παρακάτω προθέσεις μὲ τὰς λέξεις ἔπου εἶναι κοντά των ὡς ἐξῆς: πρὸ-λαμβάνω=προλαμβάνω...

πρὸ - λέγω =
κατὰ - δικάζω =
ἀντί - βαίνω =
παρὰ - βαίνω =
περί - βρέχω =
σὺν - ἔρχομαι =
ἀπὸ - λαμβάνω =
ἐπί - ζητῶ =
ἐκ - φεύγω =
ὑπὸ - εἰσέρχομαι =

περί - ἔρχομαι =
ἀνά - διορίζομαι =
ὑπὸ - δέχομαι =
εἰς - ἔρχομαι =
ἀπὸ - κάμνω =
πρὸ - χωρῶ =
ἀνά - χωρῶ =
ὑπέρ - πηδῶ =
ἀντί - λέγω =
παρὰ - οὐδενός

10. Ἐπιρρήματα.

Μελέτα **πολλάκις** τὸ μάθημα. Αὔριον θὰ ἐξυπνήσω **λίαν πρωῖ**. Κοιμοῦμαι **ἔνωρίς** κάθε βράδι. Σήμερον διασκέδασα **ἀνέτως**. Χθὲς ἤμουν χαρούμενος.

Αἱ ἄκλιται λέξεις πολλάκις, αὔριον, λίαν, ἔνωρίς, χθὲς κ.λ.π. αἱ ὁποῖα προσδιορίζουν κυρίως μὲν τὰ ὀρήματα, ἀλλὰ καμμία φορὰ καὶ ἄλλας λέξεις κατὰ τόπον, χρόνον, τρόπον καὶ ποσὸν λέγονται **ἐπιρρηματικαὶ** εἶναι:

α) **Χρονικά**: σήμερον, αὔριον, χθὲς, εὐθύς, τώρα, τότε, πέρυσσι, πάλιν, πάντοτε, ἄλλοτε, νῦν, κ.λ.π.

β) **Ποσοτικά**: ἅπαξ, δὶς, πολλάκις.

γ) **Ἐπιτακτικά**: λίαν, πάνυ, σφόδρα.

δ) **Τοπικά**: ἄνω, κάτω, ἐκεῖ, ἐδῶ, χαμαί, μακρὰν, πλησίον, ἐμπρός, ἀντικρῦ, πανταχοῦ, ἐντός, ἔξω, ἀλλαχοῦ.

ε) **Βεβαιωτικά**: ναί, τῷ ὄντι, βεβαίως.

στ) **Τροπικά**: καλῶς, οὕτως, δωρεάν, ἑλληνιστί, βάρην, πρηνηδόν, ἀμισθί, ἀτιμωρητί, παμψηφεί, ἐναλλάξ, τροχάδην κ.λ.

ζ) **Ἀρνητικά** καὶ **ἀπαγορευτικά**: ὄχι, οὐ, μή, οὐχί, μηδαμῶς, οὐδὲ κ.λ.

η) **Διστακτικά**: ἴσως, τάχα, πιθανῶς.

θ) **Ἐξηγητικά**: ἦτοι, ἦγουν, δηλαδή.

ι) **Εὐκτικά**: εἶθε.

ια) **Παρακλευσματικά**: ἄγε, δεῦτε.

ιβ) **Δεικτικά**: ἰδοῦ.

Γύμνασμα 10. Καταγράψατε εἰς στήλας τὰ παρακάτω ἐπιρρήματα σύμφωνα με τὴν παραπάνω σειρὰν:

Σήμερον, αὔριον, ἐλληγιστί, τότε ἀκριβῶς, βεβαίως, ἰδοῦ, εἶθε, δωρεάν, ἀμισθί, ἐφέτος, οὕτως, οὐχί, ἴσως, ναί, χιλιάκις, πιθανῶς, δηλαδή, μή, ἐμπρός, ὀπίσω, ὕστερον, κατόπιν, ὀρθῶς.

11. Σύνδεσμοι.

Ἐγὼ μὲν τρώγω σὺ δὲ μελετᾷς. Δὲν ἔχω δυνάμεις διότι εἶμαι ἀσθενής. Ἐὰν οἰκονομῆς θὰ γίνῃς πλούσιος.

1) Αἱ ἄκλιτοι λέξεις πὺν συνδέουν εἰς τὸν λόγον λέξιν με ἄλλην λέξιν καὶ πρότασιν με ἄλλην πρότασιν λέγονται **Σύνδεσμοι**.

Εἶναι δὲ οἱ σύνδεσμοι:

α) **Συμπλεκτικοί**: καί, οὔτε, μήτε, οὐδέ, μηδέ.

β) **Ἐναντιωματικοί**: μὲν, δέ, ἀλλά, ὅμως, ἂν καί, ἀλλ' ὅμως, καίτοι, μολοντί.

γ) **Υποθετικοί**: ἐάν, ἂν.

δ) **Χρονικοί**: ὅταν, ὅτε, ἕως, ἀφ' οὗ, πρίν, ἐν ᾧ ὀπόταν, μέχρις ὅτου.

ε) **Αἰτιολογικοί**: διότι, ἐπειδή.

στ) **Διαζευκτικοί**: ἢ, εἴτε, ἦτοι.

ζ) **Συμπερασματικοί**: λοιπόν, ὥστε, ἄρα, ὅθεν.

η) **Τελικοί**: ἵνα, νά, ὅπως, μή.

θ) **Εἰδικοί**: ὅτι.

ι) **Παραβολικοί**: ὡς, ὥσπερ, καθὼς, ἢ=παρά.

12. Ἐπιφωνήματα.

Αἱ ἄκλιτοι λέξεις ποῦ φανερόνουν χαράν, λύπην, θαυμασμόν, ἐκπληξιν λέγονται Ἐπιφωνήματα.

Εἶναι δὲ τὰ ἑξῆς :

- α) **Τὸ κλητικὸν ᾧ** ᾧάνθρωπε.
- β) **Τὰ θαυμαστικά :** ᾶ : ᾧ !
- γ) Τὰ σημαίνοντα λύπην, ἢ πόνον ἢ ὀργήν : οἶμοι, φεῦ = (ᾶχ, ποῦπὸ ἀλλοίμονον).
- δ) **Τὰ ἐνθουσιαστικά :** εὖγε.
- ε) **Τὰ γελαστικά :** ᾶ, ᾶά, χᾶ, χαχᾶ.

Γύμνασμα 11. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ σημειώσατε διὰ σταυροῦ τοὺς συνδέσμους, διὰ γραμμῆς τὰ ἐπιφωνήματα καὶ τὰ ἐπιρρήματα διὰ διπλῆς γραμμῆς.

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἔπεμπον τοὺς ἀσθενεῖς εἰς τὰ βουνα ἢ πλησίον τῆς θαλάσσης διότι ἐκεῖ ἀνελαμβάνον. Μελέτα διαρκῶς ἵνα γίνῃς σοφός. Εὖγε, διότι ἔλυσε τὸ πρόβλημα. Ἐὰν τεμπελεύῃς θὰ δυστυχήσῃς. Οὔτε ἔφαγα οὔτε ἤπια. Ἐγὼ μὲν κοιτιάζω, ἀλλὰ σὺ κάθεσαι. Ἀλλοίμονον πόσον ἀτακτός εἶσαι! ἀργότερα λοιπὸν θὰ τὸ μετανόησῃς, ἀλλὰ θὰ εἶναι ἀργά. Εἶπα, ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγῃς, ἀλλὰ δὲν ἔφυγες. Ἦ παῖζε ἢ φύγε. Ὡς τὸ φαγητὸν τρέφει τὸ σῶμα, οὕτως τὰ γράμματα τὸν νοῦν. Ὡς ἀγαπᾷς τοὺς γονεῖς, ἀγάπα καὶ τὴν πατρίδα.

Γύμνασμα 12. Γράψατε εἰς χωριστὴν στήλην τοῦ τετραδίου σας ἐκ τοῦ παρακάτω γυμνάσματος, τὰ ἐπιρρήματα, τὰς προθέσεις, τοὺς συνδέσμους καὶ τὰ ἐπιφωνήματα.

Σοῦ εἶπα πολλάκις νὰ μὴν ἀτακτῆς. Ἄν μελετᾷς θὰ λάβῃς βαθμὸν λίαν καλῶς εἰς ὅλα τὰ μαθήματα. Ὡ πόσον χαίρω ἐπειδὴ σὲ βλέπω σήμερον καὶ θὰ σὲ ἰδῶ καὶ αὔριον. Ἄ καὶ σὲ ἔπιασα χωρὶς νὰ μὲ ἰδῆς! Ἴδου ὅτι ἔπεσες κάτω ὅπως σοῦ ἔλεγα. Ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν πεδιάδα βεβαίως εἶναι καλύτερα παρὰ ἐδῶ. Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον ὅπου δὲν προσέχει.

13. Κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου.

Ὁ κτίστης κτίζει. Τοῦ κτίστου τὰ ἐργαλεῖα εἶναι σιδηρᾶ. Τὸν κτίστην προσέχω νὰ κτίζη καλά.

Κλίσις, Πτώσις. Εἰς τὰ παραπάνω παραδείγματα βλέπομεν ὅτι ἡ λέξις κτίστης μετεβλήθη εἰς τὴν λήγουσαν. Ἡ μεταβολὴ αὕτη τοῦ ὀνόματος λέγεται **κλίσις**. Οἱ διάφοροι τρόποι τῆς μεταβολῆς λέγονται **πτώσεις**.

Ἐπειδὴ κάθε ὄνομα παθαίνει πέντε μεταβολὰς αἱ πτώσεις εἶναι πέντε: **Ὀνομαστική, γενική, δοτική, αἰτιατική καὶ κλητική**. Αἱ κλίσεις εἶναι τρεῖς: **Πρώτη, Δευτέρα, Τρίτη**: Τὰ ὀνόματα ὅπου κλίνονται εἰς τὴν πρώτην κλίσιν λέγονται, **Πρωτόκλιτα**, εἰς τὴν Δευτέραν, **Δευτερόκλιτα**, εἰς τὴν Τρίτην, **Τριτόκλιτα**.

14. Ρίζα—Κατάληξις—Χαρακτήρ.

Κτίστ-ης, κτίστ-ου, κτίστ-η, κτίστ-ην, κτίστ-α.

Εἰς τὴν παραπάνω λέξιν κτίστης, τὸ κτίστ- ἔμεινεν ἀμετάβλητον ἐνῶ τὸ **ης** ἔγινεν **ου, η, ην, α**.

Τὸ μέρος τῆς λέξεως ὅπου δὲν μεταβάλλεται, λέγεται **ρίζα**, αὐτὸ ὅπου μεταβάλλεται, λέγεται **κατάληξις**, τὸ δὲ τελευταῖον γράμμα τῆς ῥίζης, λέγεται **χαρακτήρ**.

Γύμνασμα 13. Χωρίσατε τὴν ρίζαν ἀπὸ τὴν κατάληξιν τῶν παρακάτω ὀνομάτων: μαθητ-ής, κυβερνήτης, ναύτης, λοχίας, οἰκία, μεγάλη, ἀγορά, διαφορά, ἐκκλησία, ἀγία, πονηρία, δικαστής, ἐπιμελητής.

15. Τὰ ἄρθρα.

Τοῖχος, αὐλή, βιβλίον, ὁδός, κῆπος, οἰκία.

Αἱ λέξεις: τοῖχος, αὐλή, βιβλίον, ὁδός, κῆπος, οἰκία δὲν φανερόνουν ὄρισμένον τοῖχον, αὐλήν, βιβλίον, ὁδόν, κῆπον, οἰ-

κίαν. Ὄταν ὁμως εἴπωμεν: ὁ τοῖχος, ἡ αὐλή, τὸ βιβλίον, ἡ ὁδός, ὁ κῆπος κ.λ.π. ἐννοοῦμεν ὠρισμένον τοῖχον, αὐλήν, βιβλίον κ.λ.π.

Λοιπόν: Αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τό**, τὰς ὁποίας θέτομεν πρὸ τῶν ὀνομάτων διὰ νὰ τὰ κάμωμεν γνωστὰ καὶ ὠρισμένα, λέγονται **ἄρθρα**. Τὰ ἄρθρα εἶναι τρία: **Τὸ ἄρσενικὸν ὁ, τὸ θηλυκὸν ἡ καὶ τὸ οὐδέτερον τό**. Τὰ γένη εἶναι τρία: **Ἄρσενικόν, Θηλυκόν, Οὐδέτερον**.

Τὰ ἄρθρα εἶναι κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ κλίνονται ὡς ἐξῆς:

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	Ἄρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
Ὀνομαστικὴ	ὁ	ἡ	τό
Γενικὴ	τοῦ	τῆς	τοῦ
Δοτικὴ	τῷ	τῇ	τῷ
Αἰτιατικὴ	τὸν	τὴν	τό
Κλητικὴ	ὦ	ὦ	ὦ

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὀνομαστικὴ	οἱ	αἱ	τὰ
Γενικὴ	τῶν	τῶν	τῶν
Δοτικὴ	τοῖς	ταῖς	τοῖς
Αἰτιατικὴ	τούς	τάς	τά
Κλητικὴ	ὦ	ὦ	ὦ

Κανόν: Τὰ ἄρθρα εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν περισπῶνται.

Τὰ ἄρσενικὰ ὀνόματα λαμβάνουν πρὸ αὐτῶν τὸ ἄρθρον ὁ, τὰ θηλυκὰ τὸ ἡ καὶ τὰ οὐδέτερα τὸ τό.

Γύμνασμα 14. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ θέσατε τὸ ἄρθρον ὅπου χρειάζεται, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ γραμμὴ.

— Κύων — οὐρά — γραμμὴ — φυτὸν — φυτὰ — ἄνθρωπος
 — ποταμὸς — ποταμοῦ — ποταμὸν — Συκὴ — Συκᾶς — γάτα
 — βιβλίον — βιβλία — βιβλίων — βιβλίου — Οὐρανὸς — Οὐρανοί

— Οὐρανῶν — Οὐρανούς — καλοὶ — καλῶν — καλοῦς — καλόν
— σιδηρᾶν — σιδηράς — ἀργυρᾶ — ἀργυράς — καλὸς — καλή
— καλόν.

16. Οὐσιαστικά.

Ὁ ἀνὴρ, ἡ γυνή, τὸ παιδίον (πρόσωπα), ὁ χοῖρος, τὸ πρόβατον, ὁ ἀετὸς (ζῷα), τὸ ρόδον, ἡ τράπεζα, ἡ οἰκία (πράγματα).

Μὲ τὰς παραπάνω λέξεις ὀνομάσαμεν, πρόσωπα, ζῷα καὶ πράγματα.

Λοιπὸν: Αἱ λέξεις μὲ τὰς ὁποίας ὀνομάζομεν, τὰ πρόσωπα, τὰ ζῷα καὶ τὰ πράγματα, λέγονται **οὐσιαστικά**.

Ὁ Πειραιεύς, αἱ Ἀθῆναι, ὁ Γεώργιος, ὁ Κιθαιρῶν, ὁ Βουκεφάλας.

Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον φανερῶνει ἐν πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα λέγεται **κύριον** καὶ γράφεται μὲ κεφαλαῖον γράμμα.

Γύμνασμα 15. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ θέσατε γραμμὴν κάτω ἀπὸ κάθε οὐσιαστικὸν καὶ σταυρὸν κάτω ἀπὸ τὸ κύριον.

Τὸ χωρίον μου εἶναι καλόν. Ἡ ἄμπελος ἔχει πολλὰ σταφύλια. Ὁ Κιθαιρῶν εἶναι ὄρος ὑψηλόν. Τὸ πρόβατον φωνάζει ἄσχημα. Ἡ συκὴ κάμνει σῦκα γλυκά. Ὁ Ἀντώνιος εἶναι ἐπιμελής. Αἱ Πάτραι εἶναι πόλις ἐμπορικὴ. Ἡ Ἀκρόπολις ἐκτίσθη ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους. Ἡ Αἴγινα εἶναι νῆσος. Ὁ Δούναβις εἶναι μεγάλος ποταμός. Ὁ Παρθενὼν εὐρίσκεται ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως. Ἡ χελιδὼν κτίζει τὴν φωλεάν της μὲ τέχνην.

17. Τὰ ἐπίθετα ὀνόματα.

Ὁ λευκὸς ἄρτος, ὁ μαῦρος οἶνος, ἡ κοκκίνη μελάνη, ὁ ἐπιμελής μαθητής, τὸ καλὸν παιδίον, ὁ εὐσεβὴς χριστιανός.

1) Αἱ λέξεις λευκός, μαῦρος, κοκκίνη, ἐπιμελής, καλόν, εὐσεβὴς φανερῶνουν ποίας λογῆς εἶναι τὰ ὀνόματα μὲ τὰ ὁποῖα ἐκ-

φέρονται μαζί. Λοιπόν: Αἱ λέξεις μὲ τὰς ὁποίας φανερόνουμεν τὴν ποιότητα ἢ τὴν ἰδιότητα τῶν οὐσιαστικῶν λέγονται *ἐπίθετα*.

Γύμνασμα 16. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ γράψατε εἰς χωριστὴν στήλην τὰ οὐσιαστικά καὶ τὰ ἐπίθετα:

Ὁ Γεώργιος εἶναι ἐπιμελής. Τὸ μάθημα εἶναι εὐκόλον. Ὁ κήπος εἶναι τοπιστικός. Τὸ νερόν εἶναι ὁρροσερόν. Ὁ Νικόλαος εἶναι εὐτακτός. Ὁ σκύλος εἶναι ζῶον πιστόν. Τὸ ῥόδιον εἶναι εὐώδες. Ὁ καιρὸς εἶναι βροχερός. Τὸ παιδίον εἶναι ἀπρόσεκτον. Τὰ βιβλία μου εἶναι καθαρὰ. Αἱ χεῖρές μου εἶναι λευκαί. Ὁ ἄνεμος εἶναι δυνατός. Τὸ πάτωμα εἶναι καθαρόν.

18. Πρώτη Κλίσις.

Ἡ πρώτη κλίσις ἔχει ὀνόματα μόνον ἄρσενικά καὶ θηλυκά. Τὰ ἄρσενικά λήγουν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ Ἑνικοῦ εἰς *-ας-* καὶ *-ης-* τὰ δὲ θηλυκὰ εἰς *-α-* καὶ *-η-*.

Α'. Ἄρσενικά.

Ὁ ταμίας, ὁ τραυματίας, ὁ λογίας, ὁ νεανίας, ὁ καρχαρίας, ὁ μαθητής, ὁ δικαστής, ὁ ναύτης, ὁ στρατιώτης, ὁ κομιστής.

Γύμνασμα 17. Κλίνατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰ παραπάνω πρωτόκλητα ἄρσενικά εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν κατὰ σειρὰν ὡς ἑξῆς:

<i>Ἑνικός ἀριθμὸς</i>	<i>Πληθυντικός ἀριθμὸς</i>
Ὄνομ. Ὁ ταμίας	Οἱ ταμῖαι
Ὁ μαθητής	Οἱ μαθηταί
Γενικὴ τοῦ ταμίου	τῶν ταμιῶν
τοῦ μαθητοῦ	τῶν μαθητῶν
Αἰτιατ. τὸν ταμίαν	τοὺς ταμίας
τὸν μαθητὴν	τοὺς μαθητάς

Σημείωσις. Ὅλα τὰ παραπάνω ὀνόματα θὰ γραφοῦν κατὰ σειρὰν τὸ ἓνα ἔμπροσθεν τοῦ ἄλλου ὅπως ἀκριβῶς εἶναι γραμμένα: πρῶτον εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὄλα, ἔπειτα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὄλα πάλιν κατὰ σειρὰν. Δεύτερον: Ὅλα εἰς τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ κατὰ σειρὰν τὸ ἓνα ἔμπροσθεν τοῦ ἄλλου, ἔπειτα καὶ εἰς τὴν γενικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ὄλα. Τρίτον: Ὅλα κατὰ σειρὰν εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ καὶ εὐθὺς εἰς τὴν αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ.

B. Θηλυκά.

*Ἡ σοφία, ἡ κακία, ἡ ἀγορά, ἡ φρουρά, ἡ φωλεά, ἡ σκιά, ἡ τιμὴ, ἡ ἀφορμή, ἡ βροντή, ἡ φωνή, ἡ γνώμη, ἡ θήκη.

Γύμνασμα 18. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς	
Ὄνομ.	Ἡ σοφία	αἱ σοφαί	
	Ἡ τιμὴ	αἱ τιμαί	
Γεν.	τῆς σοφίας	τῶν σοφιῶν	
	τῆς τιμῆς	τῶν τιμῶν	
Αἰτ.	τὴν σοφίαν	τάς σοφίας	
	τὴν τιμὴν	τάς τιμὰς	

Γύμνασμα 19. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

*Ἡ συμφορά, ἡ φωλεά, ἡ χώρα, ἡ γνώμη, τοῦ μαθητοῦ, τῶν μαθητῶν, ὁ ναύτης, τῶν ναυτῶν, οἱ ναῦται, οἱ στρατιῶται, τῶν στρατιωτῶν, οἱ δικασταί, αἱ θήκαι, τῶν δικαστῶν, τῶν χωρῶν, τῶν φωνῶν.

Γύμνασμα 20. Τρέψατε τὰ κατωτέρω ἐνικά τῶν πρωτοκλίτων ὀνομάτων εἰς πληθυντικά.

- Ἡ ἐνδυμασία τοῦ μαθητοῦ εἶναι καθαρὰ.
- Ἡ ἐξοχικὴ οἰκία εἶναι μέσα εἰς τὴν πρασινάδα.
- Ἡ ὑπηρετρια καθαρίζει τὴν οἰκίαν τακτικά.
- Ἡ σικὰ τὸ μεσημέρι εἶναι μικρά.
- Ἡ ἡμέρα τοῦ Σεπτεμβρίου εἶναι σχεδὸν καλοκαιρινή.
- Ὁ μαθητὴς μελετᾷ καθημερινῶς.
- Τοῦ Ταμίου ἡ ἐργασία εἶναι κοπιαστική.
- Ὁ ἐργάτης κάμνει πολλῶν εἰδῶν ἐργασίαν.
- Ὁ φεύστης δικάζεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ.
- Ὁ κλέπτης τιμωρεῖται εἰς τὴν φυλακὴν.
- Ὁ στρατιώτης γυμνάζεται ὑπὸ τοῦ λοχίου.
- Ὁ ναύτης ἐργάζεται εἰς τὴν θάλασσαν.

Γύμνασμα 21. Τρέψατε τὰ παρακάτω πληθυντικά εἰς ἐνικά.

- Οἱ καρχαρίαί εἶναι ζῶα τῶν θαλασσῶν.
- Οἱ λοχίαί γυμνάζουν τοὺς στρατιώτας.
- Οἱ στρατιῶται ὑπηρετοῦν τὴν πατρίδα.
- Οἱ ναῦται ἐργάζονται εἰς τὰς θαλάσσας.
- Οἱ ταμίαι παίρνουν καὶ δίδουν χρήματα.
- Τῶν στρατιωτῶν αἱ ἐργασίαι εἶναι κοπιαστικά.
- Τῶν δικαστῶν αἱ ἐργασίαι εἶναι λεπταί.
- Αἱ θρονταί καὶ αἱ ἀστραπαί μὲ φοβίζουν.
- Οἱ τραυματαί ἔχουν ἀνάγκην ἰατροῦ.
- Αἱ χελῶναι ζοῦν καὶ εἰς τὴν ξηράν.

Γ'. Πρωτόκλιτα ὅπου τελειώνουν εἰς —πώλης.

Βιβλιοπώλης, χαρτοπώλης, ἐφημεριδοπώλης, λαχανοπώλης, ὑφασματοπώλης, καφεπώλης.

Γύμνασμα 22. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας ὅλα τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα σύμφωνα μὲ τὸ παρακάτω σχέδιον, εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

᾽Ονομαστικὴ	Ὁ βιβλιοπώλης .	Οἱ βιβλιοπῶλαι . . .
Γενικὴ	Τοῦ βιβλιοπώλου.	τῶν βιβλιοπωλῶν. . .
Αἰτιατικὴ	Τὸν βιβλιοπώλην.	τοὺς βιβλιοπώλας. . .
	Ἡ κατάλληξις —ας τῶν πρωτοκλίτων εἶναι μακρά.	

Γύμνασμα 23. Μεταφέρετε τὰ κατωτέρω πληθυντικά εἰς ἐνικά:

Οἱ βιβλιοπῶλαι πωλοῦν διάφορα βιβλία. Οἱ ἐφημεριδοπῶλαι πωλοῦν ἐφημερίδας. Οἱ λαχανοπῶλαι πωλοῦν λάχανα. Οἱ ὑφασματοπῶλαι πωλοῦν ὑφάσματα. Τοὺς βιβλιοπώλας τοὺς ἐπισκεπτόμεθα ὅταν θέλωμεν βιβλία. Ἀπὸ τοὺς λαχανοπώλας ἀγοράζομεν τὰ λάχανα. Ἀπὸ τοὺς ἐφημεριδοπώλας ἀγοράζομεν τὰς ἐφημερίδας. Τῶν καφεπωλῶν ἡ ἐργασία εἶναι κοπιαστικὴ. Τῶν ὑφασματοπωλῶν ἡ ἐργασία εἶναι λεπτή. Τῶν ἐφημεριδοπωλῶν ἡ ἐργασία εἶναι κοπιαστικὴ.

Γύμνασμα 24. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ δάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Τῶν βιβλιοπωλῶν, τῶν χαρτοπωλῶν, τῶν ἐφημεριδοπωλῶν, τῶν λαχανοπωλῶν, τῶν ὑφασματοπωλῶν, τοῦ καφεπώλου, τοῦ παντοπώλου, τὸν βιβλιοπώλην, τὸν λαχανοπώλην, τοὺς παντοπώλας, τοὺς ὑφασματοπώλας, τοὺς ἐφημεριδοπώλας.

Δ'. Πρωτόκλιτα τὰ ὅποια κάνουν τὸ —α τῆς ὀνομαστικῆς —η εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

Ἡ γλῶσσα, ἡ θάλασσα, ἡ μέλισσα, ἡ πεῖνα, ἡ δίψα, ἡ τράπεζα, ἡ δέσποινα, ἡ ρίζα.

᾽Ονομαστικὴ	Γενικὴ	Δοτικὴ
Ἡ γλῶσσα	τῆς γλώσσης	τῇ γλώσσῃ
Ἡ τράπεζα

Σύμφωνα μὲ τὸ γλῶσσα κλίνατε εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἐνικοῦ ὅλα τὰ παραπάνω ὀνόματα.

Κανῶν: Ἡ κατάληξις —α τῶν πρωτοκλίτων θηλυκῶν τῆς ὀνομαστικῆς γίνεται —η εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν ὅταν πρὸ τοῦ —α ὑπάρχη σύμφωνον πλὴν τοῦ ρ (ρίζα=ρίζης, ἐνῶ χῶρα=χώρας).

Γύμνασμα 25. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ θάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς:

Ἡ γλῶσσα, τῆς γλώσσης, τὴν γλῶσσαν, αἱ γλῶσσαι. Ἡ θάλασσα, τῆς θαλάσσης, αἱ θάλασσαι, τὴν θάλασσαν. Ἡ μέλισσα, αἱ μέλισσαι τῆς μελίσης, τὴν μέλισσαν. Ἡ πείνα, τῆς πείνης, τὴν πείναν. Ἡ ρίζα, τῆς ρίζης, αἱ ρίζαι. Ἡ δέσποινα, αἱ δέσποιναί, τῆς δεσποίνης.

Ε'. Πρωτόκλιτα ἐπίθετα ὅπου ἔχουν μακρὸν τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς.

Θηλυκά: Ἡ ἀγία, ἡ τιμία, ἡ τυχηρά, ἡ δικαία, ἡ ὀκνηρά.

Ἀρσενικά: Ὁ ἅγιος, ὁ τίμιος, ὁ τυχηρός, ὁ πονηρός, ὁ δίκαιος, ὁ ὀκνηρός.

Κανῶν: Τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων εἶναι μακρὸν ἐὰν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι δευτερόκλιτον.

ΣΤ'. Πρωτόκλιτα ἐπίθετα ὅπου ἔχουν τὸ α τῆς ὀνομαστικῆς βραχύ.

Θηλυκά: Ἡ γλυκεῖα, ἡ βαθεῖα, ἡ ταχεῖα, ἡ παχεῖα, ἡ ὀξεῖα, ἡ βαρεῖα.

Ἀρσενικά: Ὁ γλυκὺς, ὁ βαθύς, ὁ ταχύς, ὁ παχύς, ὁ ὀξύς, ὁ βαρὺς.

Κανών: Τὸ α τῆς ὁμομαστικῆς τῶν θηλυκῶν ἐπιθέτων εἶναι βραχὺ ἐὰν τὸ ἀρσενικὸν εἶναι τριτόκλιτον.

Γύμνασμα 26. Γράψατε τὰ παρακάτω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχῆδιον:

Ἡ ἀγία, ἡ τιμία, ἡ δικαία, ἡ τυχαία, ἡ πονηρά, ἡ γλυκεία, ἡ βαθεία, ἡ ταχεία, ἡ παχεία, ἡ βαρεία.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ. Ἡ ἀγία	αἱ ἄγιοι
Ἡ γλυκεία	αἱ γλυκεῖαι
Γενικὴ τῆς ἀγίας	τῶν ἀγίων
τῆς γλυκείας	τῶν γλυκειῶν
Αἰτιατ. τὴν ἀγίαν	τὰς ἀγίας
τὴν γλυκεῖαν	τὰς γλυκείας

Γύμνασμα 27. Γράψατε μικρὰς προτάσεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ τὰς παρακάτω λέξεις:

Αἱ γλυκεῖαι, αἱ βαθεῖαι, αἱ παχεῖαι, τῶν δικαίων, τῶν ἀγίων, τῶν τυχηρῶν, τῶν ὀκνηρῶν, τὰς γλυκείας, τὰς παχείας, τὰς θαθείας, τὰς τυχηράς.

Γύμνασμα 28. Τρέψατε τὰ παρακάτω Ἐνικὰ εἰς Πληθυντικά:

Ἡ κόρη μου εἶναι τυχηρά. Ἡ τράπεζα εἶναι θαρεία. Ἡ μάχαιρα εἶναι ὀξεῖα. Ἡ θάλασσα εἶναι βαθεῖα. Ἡ ἄμαξα εἶναι ταχεῖα. Ἡ δέσποινα εἶναι παχεῖα. Ἡ καραμέλα εἶναι γλυκεῖα. Ἡ χήρα εἶναι πονηρά. Δὲν θέλω τὴν βαρεῖαν τράπεζαν. Φοβοῦμαι τὴν βαθεῖαν θάλασσαν. Ὁ τροχὸς κάνει τὴν μάχαιραν ὀξεῖαν. Θέλω τὴν ἄμαξαν ταχεῖαν. Ἀγαπῶ τὴν γλυκεῖαν φωνήν. Μισῶ τὴν πονηρὰν χήραν.

**Ζ'. Ὄνόματα πρωτόκλιτα ποὺ ἔχουν τὸ α τῆς κλι-
τικῆς τοῦ ἐνικοῦ βραχύ.**

Μαθη-τής. Σατρά-πης. Γυμνασι-άρχης. Γεω-μέτρης.
Παιδο-τρίβης. Τελ-ώνης. Παντο-πώλης. Εἰδωλο-λάτρης.
Κλητικὴ: ὦ μαθητά, ὦ σατράπα, ὦ γυμνασιάρχα,
ὦ γεωμέτρα, ὦ παιδοτρίβα. ὦ τελῶνα, ὦ παντοπῶλα,
ὦ εἰδωλολάτρα.

Κανόν: Ὄνόματα πρωτόκλιτα ποὺ τελειώνουν εἰς
-τής -πῆς -άρχης -μέτρης -τρίβης -πώλης -ώνης -λάτρης,
ἔχουν τὸ α τῆς κλητικῆς βραχύ.

Γύμνασμα 29. Σχηματίσατε τὴν κλητικὴν τοῦ ἐνικοῦ τῶν
ἑξῆς ὀνομάτων: Μαθητής, κριτής, σατράπης, γυμνασιάρχης, Ἱε-
ράρχης, γεωμέτρης, χρονομέτρης, εἰδωλολάτρης, προσωπολάτρης.
Ἐνικός ἀριθμός. Κλητικὴ: ὦ μαθητά, ὦ κριτά

Η'. Συνηρημένα πρωτόκλιτα.

Συκέ-α=Συκῆ. Ἀργυρέ-α=ἀργυρᾶ. Χρυσέ-α=
χρυσῆ. Ἐρμέ-ας=Ἐρμῆς. Βορρέ-ας=βορρᾶς. Γέ-α=
Γῆ.

1) Εἰς τὰ παραπάνω ὀνόματα βλέπομεν ὅτι τὰ φων-
νήεντα ε, α συγχωνεύονται εἰς ἓν φωνῆεν ἦ ἢ ᾶ. Ἡ
συγχώνευσις αὐτῆ τῶν φωνηέντων λέγεται **σύναιρέσις**.

Γύμνασμα 30. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰ παρακάτω
ὀνόματα κατὰ σειρὰν εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατι-
κὴν τοῦ Ἐνικοῦ καὶ τοῦ Πληθυντικοῦ.

Συκῆ, Γαλῆ, Γῆ, ἀργυρᾶ, χρυσῆ, σιδηρᾶ, ἀμυγδαλῆ.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ.	Συκῆ	Συκαῖ
	ἀργυρᾶ	ἀργυραῖ
Γενική	Συκῆς	Συκῶν
	ἀργυρᾶς	ἀργυρῶν
Αἰτιατ.	Συκῆν	Συκάς
	ἀργυρᾶν	ἀργυράς

Τὰ συνηρημένα πρωτόκλιτα περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις.

Γύμνασμα 31. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Τῆς Συκῆς, τῆς ἀμυγδαλῆς, τῆς χρυσῆς, τὴν σιδηρᾶν, τὴν Γαλῆν, τὰς Συκάς, τὰς ἀμυγδαλάς, ὁ βορρᾶς, αἱ Γαλαῖ, τὰς ἀργυράς, τὰς χρυσάς, τὰς σιδηράς.

Γύμνασμα 32. Τρέψατε τὰ παρακάτω ἑνικά εἰς πληθυντικά.

Ἡ Γαλῆ κυνηγᾷ τοὺς ποντικούς. Ἡ ἀμυγδαλῆ κάμνει ἀμύγδαλα. Ἡ ἀργυρᾶ θήκη ἀξίζει. Ἡ χρυσῆ δραχμὴ ἀξίζει περισσότερον ἀπὸ τὴν χαρτίνην. Ἡ σιδηρᾶ ράβδος στηρίζει τὴν στέγην τῆς οἰκίας. Ἡ ἀμυγδαλῆ ἀνθίζει πρώτη ἀπὸ ὅλα τὰ δένδρα. Ἡ γραμμὴ τοῦ σιδηροδρόμου εἶναι διπλῆ καὶ σιδηρᾶ.

19. Δευτέρα κλίσις.

Ὁ ἀδελφός, ἡ νῆσος, τὸ ρόδον.

Εἰς τὴν δευτέραν κλίσιν κλίνονται ὀνόματα ἀρσενικά καὶ θηλυκὰ λήγοντα εἰς **ος** καὶ οὐδέτερα εἰς **ον**.

Α'. Ὁξύτονα δευτερόκλιτα ὀνόματα.

Ὁ ἀδελφός, ὁ ἀγρός, ὁ καρπός, ἡ ὁδός, ἡ τροφός, ἡ δοκός, τὸ φυτόν, τὸ ποτόν, τὸ λουτρόν.

Γύμνασμα 33. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰ παραπάνω

δεξιότανα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς		Πληθυντικὸς ἀριθμὸς	
Ὄνομα.	ὁ ἀδελφός ἡ τροφός τὸ φυτὸν		οἱ ἀδελφοὶ αἱ τροφαὶ τὰ φυτὰ
Γενικὴ	τοῦ ἀδελφοῦ τῆς τροφῆς τοῦ φυτοῦ		τῶν ἀδελφῶν τῶν τροφῶν τῶν φυτῶν
Αἰτιατ.	τὸν ἀδελφόν τὴν τροφόν τὸ φυτὸν		τούς ἀδελφούς τάς τροφούς τὰ φυτὰ

Γύμνασμα 34. Τρέψατε τὰ παρακάτω ἐνικά εἰς πληθυντικά.
 Ὁ ἀδελφός μου εἶναι ἀγαπητός ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.
 Ὁ ἀγρός εἶναι καλλιεργημένος. Ὁ ἀετός πετᾷ ὑψηλά. Ὁ καρπὸς τῆς ἐλαίας εἶναι πικρός. Ἡ ὁδὸς εἶναι χαλασμένη. Ἡ τροφὸς τρέφει τὸ παιδίον. Ἡ δοκὸς βαστάζει τὴν στέγην τῆς οἰκίας. Τὸ φυτὸν τρέφεται ἀπὸ τὸ ἔδαφος. Τὸ λουτρόν τῆς θαλάσσης εἶναι ὠφέλιμον. Τὸ ποτὸν τὸ κρῦο δροσίζει. Τὸν ἀδελφόν μου τὸν ἀγαπῶ πολὺ. Ἀπὸ τὸν καρπὸν τῆς ἐλαίας βγάζομε τὸ λάδι. Τοῦ φυτοῦ αἱ ρίζαι εἰσχωρεῦν εἰς τὸ ἔδαφος. Τοῦ λουτροῦ ἡ ὠφέλεια εἶναι μεγάλη.

Γύμνασμα 35. Γράψατε τόσας μικρὰς προτάσεις ὅσα εἶναι τὰ παρακάτω ὀνόματα καὶ βάλετε ἓνα ἀπὸ αὐτὰ εἰς κάθε μίαν.
 Τοῦ ἀγροῦ, τῶν ἀδελφῶν, τοῦ ἀετοῦ, τῶν καρπῶν, τῆς ὁδοῦ, τῆς τροφῆς, τῶν δοκῶν, τὰ λουτρά, τῶν ποτῶν, τὰ φυτὰ, τοὺς ἀγρούς, τοὺς ἀδελφούς.

Β'. Παραοξύτανα καὶ προπαραοξύτανα τῆς Βασιλικῆς κλίσεως.

Ἀρσενικά: Ὁ φόρος, ὁ νόμος, ὁ πόνος, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνεμος, ὁ κίνδυνος.

Θηλυκά: Ἡ νόσος, ἡ ἄμμος, ἡ δρόσος, ἡ κάμηλος, ἡ ἄμπελος, ἡ ἄσφαλτος.

Γύμνασμα 36. Γράψατε τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν ὡς ἐξῆς:

Ἐνικός	Πληθυντικός
<i>Ὄνομ.</i> ὁ φόρος	οἱ φόροι
ἡ νόσος	αἱ νόσοι
<i>Γενική</i> τοῦ φόρου	τῶν φόρων
τῆς νόσου	τῶν νόσων
<i>Αἰτιατ.</i> τὸν φόρον	τοὺς φόρους
τὴν νόσον	τὰς νόσους

Γύμνασμα 37. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτὰς:

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κίνδυνος, ἡ ἄμμος, ἡ κάμηλος, ἡ ἄμπελος, τῶν ἀνθρώπων, τῶν κινδύνων, τῆς ἄμμου, τῶν καμήλων, τῶν ἀνέμων.

Γύμνασμα 38. Τρέψατε τὰ παρακάτω ἐνικά εἰς πληθυντικά.

Ὁ ἀγρός μου εἶναι εὐφορός. Ἡ κάμηλος εἶναι ζῶον φορτηγόν. Τὸ βιβλίον τὸ καλὸν εἶναι ὠφέλιμον ἀνάγνωσμα. Τῆς ἄμπελου ὁ καρπὸς εἶναι ὠφελιμώτατος. Ὁ ἄνεμος μετριάζει τὴν ζέστην. Ὁ πόλεμος φέρει καταστροφὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ λογικώτερον ζῶον. Ἡ δρόσος ὠφελεῖ τὸ φυτόν. Τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου τὸ ὄνομα τιμᾶται καὶ μετὰ τὸν θάνατόν του.

Γ'. Ὄνόματα προπερισπώμενα δευτερόκλιτα.

Ὁ χοῖρος, ὁ κῆπος, ὁ τοῖχος, ὁ σκοῦφος, ἡ νῆσος, ἡ ψῆφος, τὸ μῆλον, τὸ σῦκον, τὸ νεῦρον.

Γύμνασμα 39. Γράψατε τὰ παραπάνω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνο-

μαστικήν, γενικήν καὶ αἰτιατικήν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν σύμφωνα μετὰ τὸ παρὸν σχέδιον.

*Ἐνικός ἀριθμὸς	Πληθυντικός ἀριθμὸς
*Ὄνομ. ὁ χοῖρος	οἱ χοῖροι
ἡ νῆσος	αἱ νῆσοι
τὸ μήλον	τὰ μήλα
Γενική τοῦ χοίρου	τῶν χοίρων
τῆς νήσου	τῶν νήσων.
τοῦ μήλου	τῶν μήλων
Αἰτιατ. τὸν χοῖρον.	τοὺς χοίρους
τὴν νῆσον	τὰς νήσους
τὸ μήλον	τὰ τὰ μήλα.

Γύμνασμα 40. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

*Ἡ Κάμηλος, τὸ σῦκον, τὸ μήλον, ἡ ἄμμος, ἡ νῆσος, ἡ ψῆφος, ὁ πλοῦτος, ὁ τοῖχος, οἱ χοῖροι, οἱ κῆποι, αἱ νῆσοι, τὰ μήλα, τὰ σῦκα, τοὺς χοίρους, τὰς νήσους.

Γύμνασμα 41. Τρέψατε τὰ κατωτέρω πληθυντικὰ εἰς ἐνικά. Αἱ Κάμηλοι εἶναι ζῆα τῶν ἐρήμων. Τὰ σῦκα εἶναι καρποὶ τῶν συκῶν. Τὰ μήλα εἶναι ὄριμα. Αἱ νῆσοι περιβρέχονται ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Αἱ ψῆφοι τῶν ψηφοφόρων ἀναδεικνύουν τοὺς ἀρχοντας. Οἱ τοῖχοι εἶναι κτισμένοι ἀπὸ διάφορα ὕλικά. Οἱ χοῖροι ἔχουν νοστιμώτατα κρέατα. Οἱ κῆποι ἀνθοῦν ἅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως.

Δ'. Δευτερόκλιτα συνηρημένα ὀνόματα.

Διπλό-ος=διπλοῦς, ὁ ἀπλό-ος=ἀπλοῦς, ὁ ἀργυρό-ος=ἀργυροῦς, ὁ σιδηρό-ος=σιδηροῦς, ὁ εὐχρο-ος=εὐχρους, τὸ ὀστέ-ον=ὀστούν.

Εἰς τὰ παραπάνω ὀνόματα συγχωνεύονται δύο φωνήεντα εἰς μίαν δίφθογγον. Ἡ συγχώνευσις αὐτῆ τῶν δύο φωνηέντων εἰς μίαν δίφθογγον, λέγεται **συναίρεσις**.

Κανών: Ἡ συγχώνευσις δύο φωνηέντων ἢ φωνήεντος καὶ δίφθογγου εἰς ἓν μακρὸν φωνῆεν ἢ εἰς μίαν μακρὰν δίφθογγον λέγεται **Συναίρεσις**.

Γύμνασμα 42. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν παρακάτω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

Ὁ διπλοῦς, ὁ ἀπλοῦς, ὁ ἀργυροῦς, ὁ σιδηροῦς, ὁ εὐχροῦς, τὸ ὄστον, τὸ διπλοῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ σιδηροῦν.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ. ὁ χρυσοῦς . . .	οἱ χρυσοὶ
τὸ ὄστον	τὰ ὄστᾶ
Γενικὴ τοῦ χρυσοῦ	τῶν χρυσῶν
τοῦ ὄστου	τῶν ὄστῶν
Αἰτιατ. τὸν χρυσοῦν	τοὺς χρυσοὺς
τὸ ὄστον	τὰ ὄστᾶ

Κανών: Τὰ συνηρημένα Δευτερόκλιτα εἰς **οῦς** καὶ **-οῦν** περισπῶνται εἰς ὅλας τὰς πτώσεις ὅταν τονίζονται εἰς τὴν λήγουσαν.

Κανών: Ἡ δίφθογγος **-οι** καὶ μετὰ τὴν συναίρεσιν εἶναι βραχεῖα διὰ τὸν τονισμόν: οἱ εὐπλοῖ, οἱ εὐχροῖ, οἱ εὐνο-οι=εὔνοι.

Κανών: Τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα δὲν ἔχουσι κλητικὴν.

Γύμνασμα 43. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτά-

σεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε μίαν ἀπὸ αὐτὰς εἰς κάθε πρότασιν.

Τὸ σιδηροῦν, τὸ χαλκοῦν, τὸ χρυσοῦν, τὸ ἀργυροῦν, ὁ νοῦς, ὁ διπλοῦς, οἱ διπλοὶ, ὁ ἀπλοῦς, οἱ ἀπλοὶ, τὰ χρυσᾶ, τὰ ὀστά, τὰ διπλᾶ, τὰ ἀργυρᾶ, τὰ σιδηρᾶ.

Γύμνασμα 44. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ τονίσατε τὰς λέξεις ὅπου δὲν ἔχουν τόνον.

Ὁ ῥους τοῦ ποταμοῦ ἠλλαξε. Τὰ ἀργυρα νομίσματα ἔχουν μικροτεραν ἀξίαν ἀπο τὰ χρυσα. Οἱ ἄνθρωποι μεταχειρίζονται ἅπλα, διπλα, καὶ πολλαπλα σκεπασματα ἀναλογως τῆς ἐποχης. Οἱ διπλοι ὑαλοπινακες χρησιμοποιοῦνται εἰς τα ψυχρα κλιματα.

20. Τρίτη κλίσις.

1) Εἰς τὴν τρίτην κλίσιν κλίνονται τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα εἰς τὴν ἐνικὴν ὀνομαστικὴν τελειώνουν εἰς τὰ φωνήεντα **α, ι, υ, ω** καὶ εἰς τὰ σύμφωνα **ν, ρ, σ** (ξ, ψ).

2) Τὰ τριτόκλιτα εἰς τὴν γενικὴν, δοτικὴν, αἰτιατικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουσι μίαν συλλαβὴν περισσοτέραν τῆς ὀνομαστικῆς διὰ τοῦτο λέγονται **περιττοσύλλαβα**. (ἄγων Γεν. ἀγῶνος. Δοτ. ἀγῶνι. Αἰτ. ἀγῶνα. Τὰ πρωτόκλιτα καὶ δευτερόκλιτα εἶναι ἰσοσύλλαβα.

Α'. Φωνηεντόληκτα ἔχοντα χαρακτῆρα ω, υ.

Μίνως, Τρώς, ἦρωες, στάχυς, ὄφρυς, ὄσφυς, ἰσχύς, ὁ δοῦς.

Γύμνασμα 45. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων κατὰ σειρὰν ὡς ἐξῆς:

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

᾽Ονομ. ὁ Μίνως	οἱ Τρῶες
ὁ στάχυς	οἱ στάχυες
Γενική τοῦ Μίνως	τῶν Τρῶων
τοῦ στάχυος	τῶν στάχυων
Αἰτιατ. τὸν Μίνωα	τοὺς Τρῶας
τὸν στάχυν	τοὺς στάχυας

Γύμνασμα 46. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

᾽Ο Μίνως, οἱ Τρῶες, οἱ στάχυες, τῶν Τρῶων, αἱ ὄφρυες, ἡ ὄσφυς, οἱ ἰχθύες, ὁ δρυς, ἡ ἰσχὺς, τὸν στάχυν, τοὺς ἰχθύς, τοὺς στάχυς.

Γύμνασμα 47. Τρέψατε τὰ κατωτέρω ἐνικά εἰς πληθυντικά.

᾽Ο δρυς εἶναι δένδρον τοῦ δάσους. ᾽Ο στάχυς τοῦ σίτου ἔταν ὠριμάσῃ ἀποκτᾷ χρῶμα χρυσοῦν. Ἡ ὄφρυς εἶναι καμπυλωτή. Τρῶς εἶναι ὁ κάτοικος τῆς Τροίας. ᾽Ο ἰχθύς ζῆ καὶ εἰς τὸ γλυκὺ καὶ εἰς τὸ ἀλμυρὸν νερόν. ᾽Ο ἥρως τῆς Ἀλαμάνας ἐπολέμησεν ἀνδρείοτατα.

Β". Φωνηεντόληκτα συνηρημένα ὀλιγοπαθῆ (-ις -εως γενική -εως).

Ἡ πόλις, ἡ φύσις, ἡ ὕβρις, ἡ σκέψις, ἡ πρᾶξις, ἡ τάξις, ἡ εὐχαρίστησις, ἡ ἀνάστασις, ἡ γέννησις, ὁ ἱερεὺς, ὁ κουρεὺς, ὁ βασιλεὺς, ὁ γονεὺς, ὁ κερამεὺς, ὁ ἱππεὺς, (τὸ ἄστν, ὁ πέλεγκς, ὁ πῆγκς).

Γύμνασμα 48. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς κατὰ σειρὰν ὡς ἐξῆς :

Ἐνικὸς ἀριθμὸς	Πληθυντικὸς ἀριθμὸς
Ὄνομ. ἡ πόλις	αἱ πόλεις
.
. ὁ ἱερεὺς	οἱ ἱερεῖς
.
Γενική τῆς πόλεως	τῶν πόλεων
.
. τοῦ ἱερέως	τῶν ἱερέων
.
Αἴτιατ. τὴν πόλιν	τάς πόλεις
.
. τὸν ἱερέα	τοὺς ἱερεῖς

Κανὼν: Τὰ εἰς -ις -εως καὶ τὰ εἰς -ευσ καὶ τὸ ἄστυ, πέλεκυς, πῆχυς ἔχουσι τὴν γενικὴν εἰς -ως ἀντί-ος.

Γύμνασμα 49. Γράψατε τὰ κατωτέρω εἰς πληθυντικά.

Ἡ πράξις σου εἶναι κακή. Ἡ σκέψις σου εἶναι ὀρθή. Ἡ πρόποσις ἔπου ἔκαμες εἶναι θαυμασία. Εἰς τὴν συνοικίαν ἔγινε μία γέννησις σήμερον. Ὁ βαφεὺς βάφει τὸ φόρεμα. Ὁ κουρεὺς κουρεύει τὸν σύνοικόν μου. Ὁ γονεὺς φροντίζει διὰ τὸ παιδί του. Ὁ πῆχυς εἶναι σιδηροῦς ἢ ξύλινος. Μὲ τὸν πέλεκυν κόπτω τὸ ξύλον.

Γύμνασμα 50. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Αἱ σκέψεις, αἱ πράξεις, αἱ τάξεις, αἱ ὕβρεις, αἱ γεννήσεις, οἱ ἱερεῖς, οἱ κουρεῖς, οἱ βαφεῖς, οἱ γονεῖς, οἱ ἱππεῖς, τῆς πόλεως, τῆς τάξεως, τῆς ἀναστάσεως, τοῦ ἱερέως, τοῦ κουρέως, τοῦ πῆχως.

Γ'. Ἐρρινόληκτα (χαρακτήρ ν).

Πρῶτον: Τὰ εἰς ὧν γενικὴ ὧνος.

Ἄγων, ὁ αἰών, ὁ κώδων, ὁ χιτών, ὁ ἀγκών κ.λ.π.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ. ὁ ἀγών	οἱ ἀγῶνες
Γενική τοῦ ἀγῶνος	τῶν ἀγῶνων
Αἰτιατ. τὸν ἀγῶνα	τοὺς ἀγῶνας

Δεύτερον: Τὰ εἰς **ων** γενική **ονος**.

Ἡ χιών, ἡ χελιδών, ἡ εἰκὼν, ὁ Μακεδών, ὁ ἡγεμών.

Γύμνασμα 51. Γράψετε ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἐρρινόληκτα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ. ἡ χιών	αἱ χιόνες
Γενική τῆς χιόνος	τῶν χιόνων
Αἰτιατ. τὴν χιόνα	τὰς χιόνας

Κανόν: Τὰ εἰς **ων** ἐρρινόληκτα, ἄλλα μὲν σχηματίζουν τὴν γενικὴν εἰς **ῶνος**, ἄλλα δὲ εἰς **όνος**.

Γύμνασμα 52. Τρέψατε τὰ κατωτέρω εἰς πληθυντικά.

Ὁ κῶδων τῆς ἐκκλησίας σημαίνει. Ὁ ἀγὼν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ ἦτο ἐπίπονος. Ὁ αἰὼν αὐτὸς δὲν ὁμοιάζει μὲ τὸν περασμένον αἰῶνα. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἀγίου εἶναι σεβαστή. Ἡ χελιδὼν μᾶς φέρει τὴν ἀνοιξιν. Ὁ Μακεδὼν ἐπολέμησε κατὰ τοῦ ἐχθροῦ πολλάκις. Ὁ ἀγκὼν μου εἶναι ἰσχυρός.

Γύμνασμα 53. Γράψατε εἰς τὸ τετραδίδιον σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν ἐξῆς ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Ὁ λιμήν, ὁ ποιμήν, ὁ σωλήν, ὁ Ἕλλην, ἡ ἀκτίς, ὁ δελφίς, ὁ μέλας.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ. ὁ λιμήν	οἱ λιμένες
Γενική τοῦ λιμένος	τῶν λιμένων
Αἰτιατ. τὸν λιμένα	τοὺς λιμένας

Αἱ λέξεις, ἀγῶνας, αἰῶνας, χιτῶνας, ἀγκῶνας, ἔχουν τόνον

περισπωμένην διότι ἡ κατάληξις *ας* τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι βραχεῖα.

Γύμνασμα 54. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσα εἶναι τὰ παρακάτω ὀνόματα καὶ βάλτε ἐν ἀπὸ αὐτὰ εἰς κάθε πρότασιν.

Τοὺς ἀγῶνας, τοὺς αἰῶνας, τοὺς χιτῶνας, τοὺς κώδωνας, τὰς χιόνας, τὰς χελιδόνας, τὰς εἰκόνας, τοὺς λιμένας, τοὺς ποιμένας, τοὺς σωλήνας, τὰς ἀκτῖνας.

Δ'. Ὑγρόληκτα (χαρακτήρ ρ).

Τὰ εἰς **ωρ** γενικὴ ὀρος.

Πράκτωρ, κήτωρ, ρήτωρ, κοσμήτωρ, γεννήτωρ, εἰσπράκτωρ.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ. ὁ πράκτωρ . . .	οἱ πράκτορες
Γενικὴ τοῦ πράκτορος . . .	τῶν πρακτόρων
Αἰτιατ. τὸν πράκτορα . . .	τοὺς πράκτορας

Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν παραπάνω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παραπάνω σχέδιον.

Κανὼν: Τὰς εἰς **ωρ** ἔχουσι μόνον τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **ωρ** ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις εἰς **ορ**.

Ε'. Ὑγρόληκτα (εἰς -ῆρ γενικὴ -ῆρος).

Χαρακτήρ, κλητήρ, ζωστήρ, κρατήρ, σπινθήρ.

Γράψατε τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν κατὰ σειρὰν ὡς ἐξῆς:

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ. ὁ χαρακτήρ . . .	οἱ χαρακτήρες
Γενικὴ τοῦ χαρακτήρος . . .	τῶν χαρακτήρων
Αἰτιατ. τὸν χαρακτήρα . . .	τοὺς χαρακῆτρας

Κανόν: Αί καταλήξεις *-ι—α—σι—ας* τῶν τριτοκλίτων ὀνομάτων εἶναι βραχεῖαι (χαρακτῆρ-ι, χαρακτῆρ-α, χαρακτῆρ-σι, χαρακτῆρ-ας).

Γύμνασμα 55. Γράψετε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Ὁ πράκτωρ, ὁ ῥήτωρ, ὁ κοσμήτωρ, οἱ πράκτορες, οἱ ῥήτορες, οἱ κοσμήτορες, τοὺς πράκτορας, τοὺς ῥήτορας, τοὺς κοσμήτορας, τοὺς κλητῆρας, τοὺς ζωστήρας, τοὺς κρατῆρας, τοὺς σπινθήρας.

Γύμνασμα 56. Ἀπαντήσατε ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων ἀντιγράφωντες αὐτάς.

Ποία ἡ ἐργασία τοῦ πράκτορος;

Ποία ἡ ἐργασία τοῦ εἰσπράκτορος;

Ποία ἡ ἐργασία τοῦ κοσμήτορος;

Ποία ἡ ἐργασία τοῦ κλητῆρος;

Εἰς τί χρησιμεύουν οἱ ζωστήρες;

Τί εἶναι κρατῆρες;

ΣΤ'. Ὀδοντοφωνόληκτα (χαρακτῆρ τ, δ, θ).

Ὁ ἰδρώς, ἡ λαμπάς, ἡ ἐλπίς, ἡ ἐβδομάς, τὸ πτώμα, τὸ ἔνταλμα, τὸ σῶμα, τὸ χρῶμα, τὸ χρῆμα, τὸ χῶμα, τὸ κτῆμα.

Γράψατε τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν κατὰ σειρὰν ὡς ἑξῆς:

Ἐνικός ἀριθμὸς	Πληθυντικός ἀριθμὸς
Ὄνομ. ὁ ἰδρῶς	οἱ ἰδρῶτες
Γενική τοῦ ἰδρῶτος	τῶν ἰδρῶτων
Αἰτιατ. τὸν ἰδρῶτα	τοὺς ἰδρῶτας

Ζ'. Ἀσυναίρετα ὀδοντοφωνόληκτα εἰς -ων γενικὴ -οντος (χαρακτῆρ ντ).

Ὁ λέων, ὁ γέρον, ὁ τρέχων, ὁ παίζων, ὁ λέγων, ὁ γράφων.

Γράψατε τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα εἰς τὰς τρεῖς πτώσεις ὡς κατωτέρω.

Ἐνικός ἀριθμὸς		Πληθυντικός ἀριθμὸς	
Ὄνομ.	ὁ λέων	οἱ λέοντες	
Γενική	τοῦ λέοντος	τῶν λεόντων	
Αἰτιατ.	τὸν λέοντα	τούς λέοντας	

Κανὼν: Τὰ ἀσυναίρετα ὀδοντοφωνόληκτα εἰς **-ων—οντος** ἔχουσι μόνον τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ εἰς **-ων** ὅλας τὰς ἄλλας πτώσεις τὰς ἔχουν εἰς **-ον**.

Γύμνασμα 57. Γράψατε εἰς τὸ τετραδίδόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Ὁ λέων, ὁ γέρων, ὁ τρέχων, οἱ λέοντες, οἱ γέροντες, οἱ τρέχοντες, τοὺς λέοντας, τοὺς γέροντας, τοὺς τρέχοντας, τὸν λέοντα, τὸν γέροντα, τὸν τρέχοντα.

Γύμνασμα 58. Γρέψατε τὰ κατωτέρω εἰς πληθυντικά.

Ὁ λέων εἶναι ὁ βασιλεὺς τῶν ζῴων. Ὁ γέρων εἶναι ἄξιος σεβασμοῦ. Ὁ τρέχων ἰδρώνει πολὺ. Ὁ παίζων πρέπει νὰ σέβεται τὸν παίκτην του. Ὁ λέγων πρέπει νὰ προσέχη εἰς τὸν λόγον του. Ὁ γράφων πρέπει νὰ γράφῃ καθαρά. Οἱ πράκτορες πρέπει νὰ φέρονται εὐγενῶς πρὸς τοὺς πελάτας των.

Γύμνασμα 59. Γρέψατε τὰ κατωτέρω εἰς ἐνικά:

Οἱ χιτῶνες δὲν πρέπει νὰ εἶναι στενοί. Σήμερον αἱ χιόνες πίπτουν ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν βουνῶν. Αἱ χελιδόνες ἔκτισαν τὰς φωλεάς των εἰς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν. Οἱ πράκτορες ἐκδίδουν εἰσιτήρια. Οἱ ῥήτορες ῥητορεύουν εἰς τὰ δικαστήρια καὶ εἰς τὰς Βουλὰς. Οἱ εἰσπράκτορες εἰσπράττουν τοὺς φόρους. Οἱ λέοντες ζοῦν εἰς τὰ δάση. Οἱ γέροντες εἶναι ἄξιοι σεβασμοῦ.

Η'. Οὐρανισκόφωνα (χαρακτήρ κ, γ, χ).

Χειλοφωνόληκτα (χαρακτήρ (π, β, φ).

Πτέρυγ-ς=πτέρυξ, ἰέρακ-ς=ἰέραξ.

Μύωπ-ς=μύωψ, Ἄραβ-ς=Ἄραψ.

Κανών: Τὸ οὐρανισκόφωνον μαζί με τὸ ς γίνεται ξ.
Τὸ χειλόφωνον μαζί με τὸ ς γίνεται ψ.

Γράψατε τὰ παρακάτω ὀνόματα εἰς τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν:

Ὁ ρύαξ, ὁ θώραξ, ὁ ἄνθραξ, ὁ μύωψ, ὁ Ἄραψ, ὁ κώνωψ.

	Ἑνικός ἀριθμὸς	Πληθυντικός ἀριθμὸς
Ὄνομ.	ὁ ἰέραξ	οἱ ἰέρακες
	ὁ Ἄραψ	οἱ Ἄραβες
Γενικὴ	τοῦ ἰέρακος	τῶν ἰεράκων
	τοῦ Ἄραβος	τῶν Ἀράβων
Αἰτιατ.	τὸν ἰέρακα	τοὺς ἰέρακας
	τὸν Ἄραβα	τοὺς Ἄραβας

Γύμνασμα 60. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Ὁ ρύαξ, οἱ ρύακες, ὁ ἄνθραξ, οἱ ἄνθρακες, ὁ θώραξ, ὁ μύωψ, οἱ μύωπες, οἱ Ἄραβες, τῶν Ἀράβων, οἱ κώνωπες, τοὺς κώνωπας.

Θ'. Συγκοπτόμενα.

Τὰ ὀνόματα ἀνὴρ, πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, γαστήρ καὶ Δημήτηρ συγκοπτοῦσι τὸ ε τῆς ῥίζης εἰς τὴν γενικὴν καὶ δοτικὴν τοῦ ἑνικοῦ καὶ εἰς τὴν δοτικὴν τοῦ πληθυντικοῦ καὶ διὰ τοῦτο λέγονται συγκοπτόμενα, πατήρ γεν. πατέρος, δοτ. πατέρι—γεν. πατρός, δοτ. πατρί.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Ὄν.	πατήρ	ἀνὴρ	μήτηρ	θυγάτηρ	γαστήρ	Δημήτηρ
Γεν.	πατρός	ἀνδρός	μητρὸς	θυγατρὸς	γαστέρος	Δήμητρος
Δοτ.	πατρί	ἀνδρί	μητρί	θυγατρί	γαστρί	Δήμητρι
Αἰτ.	πατέρα	ἄνδρα	μητέρα	θυγατέρα	γαστέρα	Δήμητρα
Κλητ.	πάτερ	ἄνερ	μήτερ	θύγατερ	γαστήρ	Δήμητερ

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄν.	πατέρες	ἄνδρες	μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες
Γεν.	πατέρων	ἀνδρῶν	μητέρων	θυγατέρων	γαστέρων
Δοτ.	πατράσι	ἀνδράσι	μητράσι	θυγατράσι	γαστράσι
Αἰτ.	πατέρας	ἄνδρας	μητέρας	θυγατέρας	γαστέρας
Κλητ.	πατέρες	ἄνδρες	μητέρες	θυγατέρες	γαστέρες

Γόμνασμα 61. Ἀντιγράψατε εἰς τὸ τετραδίον σας τὰ παραπάνω ὀνόματα καὶ γράψατε τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς.

Τῆς μητρός, τῆς θυγατρός, τοῦ ἀνδρός, τῆς γαστέρος, τῶν πατέρων, τῶν μητέρων, τῶν θυγατέρων, τῶν γαστέρων, τῶν ἀνδρῶν, τῆς Δήμητρος, τὰς θυγατέρας, τὰς μητέρας.

Γ'. Σιγμόληκτα (χαρὰκτῆρ σ).

Ὁ ἀσθενής, ὁ εὐγενής, ὁ ἐπιμελής, τὸ κέρδος, τὸ μῖσος, τὸ ἔθνος, τὸ ἀληθές, τὸ εὐσεβές.

Γράψατε εἰς τὸ τετραδίον σας τὴν ὀνομαστικὴν, γενικὴν καὶ αἰτιατικὴν τῶν παραπάνω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς ὡς ἑξῆς :

	Ἐνικός ἀριθμὸς	Πληθυντικός ἀριθμὸς
Ὄνομ.	ὁ ἀσθενής . . .	οἱ ἀσθενεῖς
	τὸ κέρδος . . .	τὰ κέρδη
Γενική	τοῦ ἀσθενοῦς . . .	τῶν ἀσθενῶν
	τοῦ κέρδους . . .	τῶν κερδῶν
Αἰτιατ.	τὸν ἀσθενῆ . . .	τούς ἀσθενεῖς
	τὸ κέρδος . . .	τὰ κέρδη

Κανὼν: Τὰ σιγμόληκτα ὀνόματα τὴν γενικὴν τοῦ ἐνικοῦ ἔχουσιν εἰς *ους* τὴν δὲ αἰτιατικὴν τοῦ πληθυντικοῦ ἔχουσιν ὁμοίαν μὲ τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ πληθυντικοῦ (οἱ ἀσθενεῖς, αἰτιατικὴ τούς ἀσθενεῖς).

Γόμνασμα 62. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσες εἶναι τὰ παρα-

κάτω ὀνόματα καὶ βάλετε ἓνα ὄνομα ἀπὸ αὐτὰ εἰς κάθε μίαν.

Οἱ ἀσθενεῖς, οἱ ἐπιμελεῖς, οἱ ἀμελεῖς, τὰ ὄρη, τὰ ἔθνη, τὰ εὐγενῆ, οἱ εὐσεβεῖς, οἱ εὐγενεῖς, τὸν ἐπιμελεῖ, τὸν ἀμελεῖ, τὸν ἀσθενῆ.

Γύμνασμα 63. Τρέψατε τὰ κατωτέρω εἰς πληθυντικά :

Τὸ ὄρος πρέπει νὰ εἶναι κατάφυτον. Ὁ ἀμελεῖς μαθητῆς δὲν προσιδιάζεται. Ὁ ἐπιμελεῖς μαθητῆς προσιδιάζεται. Ὁ ἀσθενῆς στερεῖται σωματικῆς δυνάμεως. Τὸ εὐσεβὲς παιδίον εἶναι ἀγαπητόν. Τὸ ἔθνος πάσχει οἰκονομικῶς.

21. Μονοσύλλαβα τριτόκλιτα.

Τὰ τριτόκλιτα μονοσύλλαβα ὀνόματα ποὺ περι-
σπῶνται εἰς τὴν ὀνομαστικὴν τοῦ ἐνικοῦ.

Ὁ βοῦς, ὁ νοῦς, ὁ ροῦς, ὁ Θραῦξ, ὁ εἶς, ὁ πᾶς,
ὁ μῦς, ὁ σῦς, ἡ γλαῦξ, ἡ αἶξ, ἡ ναῦς, ἡ δοῦς, τὸ πῦρ,
τὸ φῶς, τὸ πᾶν, τὸ οὖς, ὁ παῖς.

Γύμνασμα 64. Γράψατε τόσας προτάσεις ὅσα εἶναι τὰ παρακάτω ὀνόματα καὶ βάλετε ἓνα εἰς κάθε πρότασιν.

Ὁ βοῦς, ὁ μῦς, ὁ Θραῦξ, ἡ γλαῦξ, ἡ αἶξ, ἡ γραῦς, ἡ ναῦς, ἡ δοῦς, τὸ πῦρ, τὸ φῶς, τὸ οὖς.

Γύμνασμα 65. Ἀντιγράψατε καὶ τονίσατε τὰς παρακάτω λέξεις.

Ὁ εἰς ἄνθρωπος βοηθεῖ τὸν ἄλλον. Ἡ γλαυξ φωνάζει τὴν νύκτα σπανίως δὲ τὴν ἡμέραν. Τὸ οὖς εἶναι ὄργανον τῆς ἀκοῆς. Ἡ ναὺς πλεῖει εἰς τὴν θαλασσαν. Ἡ γραὺς ἔχει ἄσπρα τὰ μαλλιά. Ἡ δοῦς ζῆ πολλὰ χρόνια. Ἡ αἶξ εἶναι ὠφελίμον ζῶον.

Γύμνασμα 66. Ἐν τῶν κατωτέρων φράσεων τὰ πληθυντικά νὰ γίνουν ἐνικά καὶ τὰ ἐνικά πληθυντικά.

Τὸ ἄχυρον σκορπίζεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Τὰ δῶρα τῶν ἐχθρῶν εἶναι ἄδωρα. Ὁ ναὸς εἶναι οἶκος τοῦ Θεοῦ. Τοῦ διδασκάλου τὸ ἔργον εἶναι εἰς τὸ σχολεῖον. Οἱ ἀσεβεῖς εἶναι μισητοί. Τὰ ζῶά μου εἶναι τετράποδα. Τὸ μῆλον, τὸ σῦκον, τὸ ἀπίδιον, τὸ ροδάκινον εἶναι ὀπωρικά. Οἱ ἄγγελοι εἶναι ὑπηρεταὶ τοῦ Θεοῦ.

22. Ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

Ἀνώμαλα οὐσιαστικά λέγονται ὅσα δὲν σχηματίζονται σύμφωνα μὲ τὰ γνωστὰ παραδείγματα τῶν τριῶν κλίσεων. Εἶναι δὲ τὰ ἀνώμαλα οὐσιαστικά.

Α'. Ἐτερόκλιτα: "Ὅσα σχηματίζουν μίαν ἢ περισσότεράς πτώσεις κατὰ δύο κλίσεις.

Σωκράτης, Σωκράτους, (γ'. κλίσειν) Σωκράτην, Σωκράτας (α'. κλίσειν) καὶ ὅλα σχεδὸν τὰ εἰς ἡς κύρια ὀνόματα τῆς τρίτης κλίσεως εἶναι ἑτερόκλιτα.

Β'. Μεταπλαστά: "Ὅσα σχηματίζουν πτώσεις τινὰς ἐξ ἀχρήστου ὀνομαστικῆς.

Ἄρης, γάλα, γόνυ, γυνή, δόρυ, Ζεὺς, κύων, μάρτυς, οὖς, πῦρ, ὕδωρ, φρέαρ.

Γ'. Ἰδιόκλιτα: "Ὅσα σχηματίζονται κατ' ἰδίαν κλίσειν καὶ δὲν ἔχουσι πληθυντικόν, λήγουσι δὲ εἰς -ας, -ους, -ης, -υς.

Μηνᾶς, Ἰησοῦς, Κωστῆς, Διονῦς.

Δ'. Ἐλλιπτικά: "Ὅσα ἀπαντῶσιν εἰς ἓνα μόνον ἀριθμόν.

Γεώργιος, Ἀθῆναι, Χριστούγεννα, Γῆ, ἀήρ.

Ε'. Ἀκλιτα: "Ὅσα δὲν κλίνονται.

α') Τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων: ἄλφα, βῆτα . . .

β') Ἀδάμ, Δαυΐδ, Πάσχα. γ') Τὰ ἀριθμητικά ἀπὸ τὸ πέντε μέχρι ἑκατόν.

Γύμνασμα 67. Τρέψατε τὰ κατωτέρω ἑνικά εἰς πληθυντικά καὶ τὰ πληθυντικά εἰς ἑνικά:

Ἡ γυνὴ ἀρέσκειται εἰς τὸν στολισμὸν. Σταγῶν ὕδατος βαθου-
λαίνει τὴν πέτραν. Ἡ ἀγελάς διδοὶ πολὺ γάλα. Τὸ δόρυ εἶναι
μυτερόν. Τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατος εἶναι στάσιμον. Τὰ γόνατα κλί-
νομεν ἐν ὥρᾳ προσευχῆς. Οἱ κύνες εἶναι πιστὰ ζῶα. Μάρτυρες
εἶναι οἱ θυσιαζόμενοι ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος. Αἱ γυναῖκες τοῦ
Σουλίου ἦσαν ἀνδρείοταται.

23. Ἀνώμαλα ἐπίθετα.

Ὁ μέγας, ὁ πολὺς.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	Ἀρσενικὸν	Θηλυκὸν	Οὐδέτερον
	ὁ μέγας	ἡ μεγάλη	τὸ μέγα
Ὄνομ.	ὁ πολὺς	ἡ πολλή	τὸ πολὺ
Γενική	τοῦ πολλοῦ	τῆς πολλῆς	τοῦ πολλοῦ
Δοτική	τῷ πολλῷ	τῇ πολλῇ	τῷ πολλῷ
Αἰτιατ.	τὸν πολὺν	τὴν πολλήν	τὸ πολὺ
Κλητ.	ὦ πολὺς	ὦ πολλή	ὦ πολὺ

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ.	οἱ πολλοὶ	αἱ πολλαί	τὰ πολλὰ
Γενική	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν	τῶν πολλῶν
Δοτική	τοῖς πολλοῖς	ταῖς πολλαῖς	τοῖς πολλοῖς
Αἰτιατ.	τούς πολλοὺς	τάς πολλὰς	τὰ πολλὰ
Κλητ.	ὦ πολλοὶ	ὦ πολλαί	ὦ πολλὰ

Ἡ ὀνομαστικὴ αἰτιατικὴ καὶ κλητικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ
καὶ τοῦ οὐδετέρου ἐπιθέτου πολὺς γράφεται μὲ ἐν λ εἰς
τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν. Ὅλαι αἱ ἄλλαι πτώσεις μὲ δύο λ.

Κλίνατε εἰς τὸ τετραδίον σας καὶ τρία γένη τοῦ πολὺς.

Γύμνασμα 68. Συμπληρώσατε τὰς ἀτελεῖς λέξεις τοῦ παρα-
κάτω γυμνάσματος :

Ὁ πολ- οῖνος βλάπτει. Ἡ Ἑλλὰς ἐγέννησε πολλ- καὶ με-
γάλους ἀνδρας. Τὸ πολ- φαγητὸν βλάπτει. Ἀποφεύγητε τὸν
πολ- ὕπνον.

Τρέψατε τὰ παρακάτω ἑνικά εἰς πληθυντικά :

Ὁ πολὺς κόπος βλάπτει. Τὸν πολὺν κόπον νὰ τὸν ἀποφεύγητε. Τὸ πολὺ κρασί θέλει βαρέλια πολλά. Ἡ πολλὴ ἐργασία δὲν ὠφελεῖ. Τὴν πολλήν συναναστροφὴν νὰ τὴν ἀποφεύγητε.

24. Ὀνόματα Ἐπίθετα.

Πρῶτον: *Τριγενῆ* καὶ *τρικατάληκτα* ἐπίθετα λέγονται ὅσα ἔχουν διὰ κάθε γένος καὶ ἰδιαίτεραν κατάληξιν.

Ἄρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
ὁ δειλὸς	ἡ δειλὴ	τὸ δειλόν
ὁ ἀργυροῦς	ἡ ἀργυρᾶ	τὸ ἀργυροῦν
ὁ λέγων	ἡ λέγουσα	τὸ λέγον
ὁ δίκαιος	ἡ δικαία	τὸ δίκαιον

Δεύτερον: *Τριγενῆ* καὶ *δικατάληκτα* λέγονται ὅσα ἐπίθετα ἔχουν μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἄρσενικόν καὶ θηλυκόν καὶ μίαν διὰ τὸ οὐδέτερον.

Ἄρσενικόν	Θηλυκόν	Οὐδέτερον
ὁ φιλότιμος	ἡ φιλότιμος	τὸ φιλότιμον
ὁ σαφής	ἡ σαφής	τὸ σαφές
ὁ σῶφρων	ἡ σῶφρων	τὸ σῶφρον

Τρίτον: *Διγενῆ* καὶ *μονοκατάληκτα* λέγονται ὅσα ἔχουν μίαν κατάληξιν διὰ τὸ ἄρσενικόν καὶ θηλυκόν.

Ἄρσενικόν	Θηλυκόν
ὁ ἄρπαξ	ἡ ἄρπαξ
ὁ βλάξ	ἡ βλάξ
ὁ ἀλαζών	ἡ ἀλαζών
ὁ φυγὰς	ἡ φυγὰς

Γύμνασμα 69. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω φράσεις, χωρίσατε τὰ ἐπίθετα καὶ γράψατε εἰς ἰδιαίτεραν στήλην τὰ τρικατάληκτα, τὰ δικατάληκτα καὶ τὰ μονοκατάληκτα.

Ἡ ἅγια εἰκών, τὸ δειλὸν παιδίον, ὁ ἐπιμελής μαθητής, τὸ φρόνιμον παιδίον, ἡ ἀγαπητὴ κόρη, ἡ ἐργατικὴ ὑπηρέτρια, ὁ ταχὺς ἵππος, τὸ ὑψηλὸν κωδωνοστάσιον, ὁ ἐπιτήδειος τεχνίτης, ὁ βλάξ μαθητής, ἡ φιλόπατρις γυνή, ὁ σώφρων υἱός, ὁ προσεκτικὸς τεχνίτης, ἡ ὑψηλὴ κορυφή, τὸ εὐάερον δωμάτιον.

25. Οἱ βαθμοὶ τῶν ἐπιθέτων (παραθετικά).

Θετικὸς	Συγκριτικὸς	Ἵπερθετικὸς
Σοφός	σοφώτερος	σοφώτατος
Σοφῆ	σοφωτέρα	σοφωτάτη
Σοφὸν	σοφώτερον	σοφώτατον

Κατὰ τὸ σοφός σχηματίσατε τὰ παραθετικά τοῦ φιλόπρονος, λογικός, νόμιμος.

Κανὼν: Ὅταν ἡ πρὸ τοῦ **στερος** συλλαβὴ εἶναι βραχεῖα τότε τὸ **ωτερος, ωτερα, ωτερον**, γράφεται μὲ **ω**.

Θετικὸς	Συγκριτικὸς	Ἵπερθετικὸς
λεπτός	λεπτότερος	λεπτότατος
λεπτῆ	λεπτοτέρα	λεπτοτάτη
λεπτόν	λεπτότερον	λεπτότατον
ξηρός	ξηρότερος	ξηρότατος
ξηρά	ξηροτέρα	ξηροτάτη
ξηρόν	ξηρότερον	ξηρότατον

Σύμφωνα μὲ τὸ λεπτός καὶ ξηρός σχηματίσατε τὰ παραθετικά τοῦ λευκός, ταπεινός, ὠρατός, δίκαιος.

Κανὼν: Ὅταν ἡ πρὸ τοῦ **στερος** συλλαβὴ εἶναι θέσει μακρὰ ἢ μακρὰ, τότε τὸ **στερος** γράφεται μὲ **σ**.

Γύμνασμα 70. Γράψατε εἰς τὸ τετραδίδιον σας τόσας προτάσεις ὅσα εἶναι τὰ παρακάτω παραθετικά καὶ βάλετε ἓνα παραθετικὸν εἰς κάθε μίαν.

Σοφώτερος, λογικώτερος, νομιμώτερος, φιλοπονώτερος, λεπτότερος, ξηρότερος, λευκώτερος, ώραιότερα, ύψηλοτέρα, όλιγώτερος, αγαθώτερος, ανώτερος, κατώτερος.

26. Παραθετικά τών επιθέτων που τελειώνουν εις ιος και ικός.

“Αγ-ιος, άγ-ία, άγ-ιον. Τιμ-ιος, τιμ-ία, τίμ-ιον.

Τακτ-ικός, τακτ-ική, τακτ-ικόν: Λογ-ικός, λογ-ική, λογ-ικόν.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
“Αγιος	άγι-ώτερος	άγι-ώτατος
άγια	άγι-ωτέρα	άγι-ωτάτη
άγιον	άγι-ώτερον	άγι-ώτατον
λογικός	λογικ-ώτερος	λογικ-ώτατος
λογική	λογικ-ωτέρα	λογικ-ωτάτη
λογικόν	λογικ-ώτερον	λογικ-ώτατον

Κανών: Τα λήγοντα εις *ιος* (άγιος) και *ικός* (λογικός) επίθετα έχουν το *ωτερος* με *ω*.

Γύμνασμα 71. Σχηματίσατε τα παραθετικά τών επιθέτων, τακτικός, θετικός, κριτικός, τίμιος, άγιος, άξιος και εις τα τρία γένη.

27. Παραθετικά τών εις ων επιθέτων και ης.

Σώφρων, ευδαίμων, πολυπράγμων, πένης.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Σώφρων	σωφρων-έστερος	σωφρων-έστατος
πένης	πεν-έστερος	πεν-έστατος

Κανών: Τα εις *ων* λήγοντα επίθετα και άλλα σχηματίζουν τα παραθετικά των λαμβάνοντα τας καταλήξεις *εστερος*, *εστατος*.

Γύμνασμα 72. Σχηματίσατε τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων, ἐλεήμων, εὐδαίμων, πολυπράγμων, εὐγενής, ἀγενής, ἀμελής, ἀπλοῦς.

Γύμνασμα 73. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω λέξεις καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς :

Ἅγιος, ἀγιώτερος, λογικός, λογικώτερος, τίμιος, τιμώτερος, κριτικός, κριτικώτερος, σῶφρων, σωφρωνέστερος, εὐγενής, εὐγενέστερος.

Γύμνασμα 74. Τρέψατε τὰ παρακάτω ἐνικά εἰς πληθυντικά καὶ τὰ πληθυντικά εἰς ἐνικά.

Ὁ ἅγιος μεσιτεύει εἰς τὸν θεόν. Οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὰ λογικώτερα ζῶα. Οἱ τίμοι ἄνθρωποι ἀγαπῶνται ἀπὸ ἔλους. Οἱ τακτικώτεροι μαθηταὶ προκόπτουσι. Ὁ σῶφρων τιμᾶται ἀπὸ ἔλους. Ὁ λογικός ἄνθρωπος δὲν κάνει ἀνοησίας. Οἱ σοφώτεροι μαθηταὶ βραβεύονται. Τὸ καλοκαιρινὸν φῶρος εἶναι λεπτότερον. Τὰ ξηρότερα κλίματα εἶναι υγιεινότερα. Τὸ δενδροφυτευμένον βουνὸν εἶναι ὠραιότερον. Αἱ οἰκίαι μου εἶναι ὑψηλότεραι. Ὁ μαθητῆς μου εἶναι ἀνώτερος τοῦ δικοῦ σου μαθητοῦ. Οἱ ἀγαθώτεροι κληρονομοῦν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

28. Ἀνώμαλα παραθετικά.

Ἐπίθετά τινα σχηματίζουν τὰ παραθετικά τῶν μετὰς καταλήξεις *ίων, ιον, ιστος, ιστη, ιστον* καὶ λέγονται ἀνώμαλα παραθετικά.

Θετικός	Συγκριτικός	Ὑπερθετικός
Κακός	χειρότερος	κάκιστος ἢ χειρίστος
Καλός	καλύτερος	κάλλιστος
Μέγας	μεϊζων ἢ μεγαλύτερος	μέγιστος
Ὀλίγος	ὀλιγώτερος	ἐλάχιστος
Πολὺς	πλειότερος	πλειεστος
Ὑψηλός	ὕψηλότερος	ὕψηλότατος ἢ ὑψιστος
Ταχύς	ταχύτερος	ταχύτατος ἢ τάχιστος

Γύμνασμα 75. Ἀντιγράψατε τὰ παραπάνω παραθετικά καὶ εὐρήστε νὰ γράψετε εἰς τὸ τετράδιόν σας εἰς χωριστὴν στήλην τὰ παραθετικά τῶν ἐξῆς ἐπιθέτων :

Γλυκός, σειμνός, ἐρυθρός, κακός, εὐσεβής, ταχύς, περίεργος, βαρύς, παχύς.

29. Ἀριθμητικά.

Αἱ λέξεις ποὺ φανεροῦν τὸν ἀριθμὸν τῶν ὄντων λέγονται **Ἀριθμητικά**. (Ἔχω δύο ὀφθαλμούς, πέντε δάκτυλα, μίαν κεφαλὴν). Τὰ ἀριθμητικά κλίνονται ἀπὸ τοῦ ἕν μέχρι τοῦ πέντε, ἀπὸ τοῦ πέντε μέχρι τοῦ διακόσια εἶναι ἄκλιτα, ἀπὸ δὲ τοῦ διακόσια καὶ ἐξῆς κλίνονται εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν ὡς ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα.

<i>Ἀρσενικόν</i>	<i>Θηλυκόν</i>	<i>Οὐδέτερον</i>
Οἱ διακόσιοι	αἱ διακόσιαι	τὰ διακόσια
Οἱ τριακόσιοι	αἱ τριακόσιαι	τὰ τριακόσια
Οἱ τετρακόσιοι	αἱ τετρακόσιαι	τὰ τετρακόσια

Γύμνασμα 76. Σύμφωνα μὲ τὰ ἀνωτέρω γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰ ἐπίθετα Ἀριθμητικά καὶ εἰς τὰ τρία γένη, ἀπὸ τοῦ διακόσια μέχρι τοῦ χίλια καὶ ἀπὸ τοῦ χίλια μέχρι δύο χιλιάδες.

Γύμνασμα 77. Ἀντικαταστήσατε τοὺς ἀριθμοὺς 500, 600, 700, 800, 900, 1000, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 7000, 8000, 9000, 10000 μὲ ἐπίθετα τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ὡς ἐξῆς :

500	οἱ πεντακόσιοι	αἱ πεντακόσιαι	τὰ πεντακόσια
600	οἱ ἑξακόσιοι	αἱ ἑξακόσιαι	τὰ ἑξακόσια
700	οἱ ἑπτακόσιοι	αἱ ἑπτακόσιαι	τὰ ἑπτακόσια

Καὶ οὕτω καθεξῆς.

Γύμνασμα 78. Ἀντιγράψατε τὸ κατωτέρω γύμνασμα ἀντικαθιστῶντες τοὺς ἀριθμοὺς διὰ λέξεων :

Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Κιλκίς ἐφρονεύθησαν ἐκ μὲν τοῦ πρώτου λόχου 200 στρατιῶται καὶ 6 ἀξιωματικοί. Ἐκ τοῦ δευτέρου 300 στρατιῶται καὶ 1 ἀξιωματικός. Ἐκ τοῦ τρίτου 400 στρατιῶται καὶ 7 ἀξιωματικοί. Ἐκ τοῦ τετάρτου 70 στρατιῶται καὶ 9 ἀξιωματικοί. Ἐτραυματίσθησαν δὲ ἐν ὄλῳ 2000 στρατιῶται καὶ 60 ἀξιωματικοί.

Τὰ δασυνόμενα Ἀριθμητικά.

Τὰ ἀριθμητικὰ εἶς, ἕξ, ἑπτὰ, ἑκατόν, δέχονται δασεῖαν καὶ ὅσα παράγονται ἀπὸ αὐτὰ ἐπίσης παίρνουν δασεῖαν, εἶς, ἕν, ἕξ, ἕκτος, ἕξηκοστός, ἕξήκοντα, ἕξακόσια, ἕξακισχίλιοι, ἑπτὰ, ἕβδομος, ἕβδομήκοντα, ἕβδομηκοστός, ἑπτακόσια, ἑπτακοσιοστός, ἑπτακισχίλιοι, ἑπτακισχίλιοστός κ.λ.π.

Ἐκατόν, ἑκατοστός, ἑκατονταπλάσιον, ἑκατοντακισχίλιοι κ.λ.π.

Γύμνασμα 79. Ἀντιγράψετε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰ παραπάνω δασυνόμενα ἀριθμητικά. Ἀντιγράψετε καὶ τὸ παρακάτω γύμνασμα ἀντικαθιστῶντες τοὺς ἀριθμοὺς διὰ λέξεων.

1 παιδί ζυγίζει ὀκτάδας 7. 6 παιδιὰ μᾶς ζυγίζουν ὀκτάδες 76. 7 παιδιὰ μᾶς ζυγίζουν ὀκτάδας 176. 67 παιδιὰ μᾶς τάξεως ζυγίζουν 1676 ὀκτάδας. 71 παιδιὰ ἄλλης τάξεως ζυγίζουν ὀκτάδας 1767.

30. Ἡ δοτικὴ καὶ ἡ κλητικὴ τῶν πρωτοκλίτων.

Α'. Ἡ Δοτικὴ καὶ ἡ Κλητικὴ τῶν πρωτοκλίτων
ἀρσενικῶν.

Ὁ ταμίης, ὁ τραυματίας, ὁ λογίας, ὁ νεανίας, ὁ καρχαρίας, ὁ μαθητής, ὁ δικαστής, ὁ ναύτης, ὁ στρατιώτης, ὁ κομιστής.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ ταμιά	τοῖς ταμιάις
τῷ μαθητῇ	τοῖς μαθηταῖς
<i>Κλητική</i> ὦ ταμιά	ὦ ταμιάι
ὦ μαθητὰ	ὦ μαθηταὶ

Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας κατὰ σειράν ἑλα τὰ παραπάνω ὀνόματα εἰς τὴν δημοτικὴν καὶ κλητικὴν καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

Β . Ἡ δοτικὴ καὶ κλητικὴ τῶν πρωτοκλίτων θηλυκῶν.

Ἡ σοφία, ἡ κακία, ἡ ἀγορά, ἡ φρουρά, ἡ φωλεά, ἡ σκιά. Ἡ τιμὴ, ἡ ἀφορμὴ, ἡ βροντή, ἡ φωνή, ἡ γνώμη, ἡ θήκη.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτικὴ</i> τῇ σοφίᾳ	ταῖς σοφίαις
τῇ τιμῇ	ταῖς τιμαῖς
<i>Κλητικὴ</i> ὦ σοφία	ὦ σοφίαι
ὦ τιμῇ	ὦ τιμαὶ

Γράψατε εἰς τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν κατὰ σειράν ἑλα τὰ παραπάνω θηλυκὰ καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

Γ . Ἡ δοτικὴ καὶ κλητικὴ τῶν ληγόντων εἰς -πώλης.

Βιβλιοπώλης, χαρτοπώλης, ἑφημεριδοπώλης, λαχανοπώλης, καφεπώλης.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτικὴ</i> τῷ βιβλιοπώλῃ	τοῖς βιβλιοπώλαις
<i>Κλητικὴ</i> ὦ βιβλιοπῶλα	ὦ βιβλιοπῶλαι

Τῶν εἰς πώλης ἀνωτέρω ὀνομάτων γράψατε τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

**Δ'. Ἡ Δοτική καὶ Κλητική τῶν πρωτοκλίτων ἐπιθέ-
των ὅπου τελειώνουν εἰς -α.**

Ἡ ἀγία, ἡ τιμία, ἡ τυχερά, ἡ πονηρά, ἡ δικαία, ἡ
ὠραία. Ἡ γλυκεῖα, ἡ βαρεῖα, ἡ βαθεῖα, ἡ ταχεῖα, ἡ
παχεῖα, ἡ ὄξεῖα.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i>	<i>τῇ ἀγία</i>	<i>ταῖς ἀγίαις</i>
	<i>τῇ γλυκεῖα</i>	<i>ταῖς γλυκείαις</i>
<i>Κλητική</i>	<i>ὦ ἀγία</i>	<i>ὦ ἀγίαι</i>
	<i>ὦ γλυκεῖα</i>	<i>ὦ γλυκεῖαι</i>

Γράψατε τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν ἄλλων τῶν παραπάνω ὀνο-
μάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

**Ε'. Ἡ Δοτικὴ καὶ κλητικὴ τῶν συνηρημένων
πρωτοκλίτων.**

Συκῆ, γαλῆ, χρυσοῦ, ἀμυγδαλῆ, ἀργυροῦ, σιδηροῦ ἀπλῆ.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτικὴ</i>	<i>τῇ συκῇ</i>	<i>ταῖς συκαῖς</i>
	<i>τῇ ἀργυροῦ</i>	<i>ταῖς ἀργυραῖς</i>
<i>Κλητικὴ</i>	<i>ὦ συκῆ</i>	<i>ὦ συκαῖ</i>
	<i>ὦ ἀργυροῦ</i>	<i>ὦ ἀργυραῖ</i>

Γράψατε τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν τῶν παραπάνω ὀνομά-
των καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

**31. Ἡ Δοτικὴ καὶ κλητικὴ τῶν
δευτεροκλίτων.**

Α'. Τῶν ὀξύτωνων.

Ὁ ἀδελφός, ὁ ἀγρός, ὁ καρπός, ἡ ὁδός, ἡ τροφός,
ἡ δοκός, τὸ φυτόν, τὸ ποτόν, τὸ λουτρόν.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ ἀδελφῷ		τοῖς ἀδελφοῖς
<i>Κλητική</i> ὦ ἀδελφε		ὦ ἀδελφοί
ὦ φυτὸν		ὦ φυτὰ

Γράψατε τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Β'. Τῶν παροξυτόνων καὶ προπαροξυτόνων.

Ὁ φόρος, ὁ νόμος, ὁ πόνος, ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἄνεμος, ὁ κίνδυνος, ἡ νόσος, ἡ ἄμμος, ἡ δρόσος, ἡ κάμηλος, ἡ ἄμπελος, ἡ ἄσφαλτος, τὸ ρόδιον, τὸ παιδίον, τὸ θηρίον, τὸ φρόνιμον, τὸ ἄδικον.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ φόρῳ		τοῖς φόροις
τῇ νόσῳ		ταῖς νόσοις
τῷ ῥόδῳ		τοῖς ῥόδοις
<i>Κλητική</i> ὦ φόρε		ὦ φόροι
ὦ ῥόδιον		ὦ ῥόδα
ὦ νόσε		ὦ νόσοι

Γράψατε εἰς τὴν δοτικὴν καὶ κλητικὴν κατὰ σειράν ἕλα τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Γ'. Τῶν συνηρημένων.

Ὁ διπλοῦς, ὁ ἀπλοῦς, ὁ ἀργυροῦς, ὁ σιδηροῦς, ὁ εὐχρoυς, τὸ ὀστοῦν, τὸ διπλοῦν, τὸ ἀργυροῦν, τὸ σιδηροῦν.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ διπλῷ		τοῖς διπλοῖς
τῷ ὀστῷ		τοῖς ὀστοῖς

Κανών: Κλητικὴν δὲν ἔχουν τὰ συνηρημένα δευτερόκλιτα.

Γράψατε τὴν δοτικὴν ἔλων τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

32. Ἡ δοτικὴ καὶ κλητικὴ τῶν τριτοκλίτων.

Α'. Φωνηεντόληκτα (χαρὰκτῆρ υ, ω).

Ὁ Μίνως, ὁ Τρώς, ὁ ἦρως, ὁ στάχυς, ἡ ὄφρυς, ἡ ἰσχὺς, ὁ δοῦς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Δοτικὴ	τῷ Τρωΐ	τοῖς Τρωσὶ
	τῷ στάχυϊ	τοῖς στάχυσι
Κλητικὴ	ὦ Τρῶ	ὦ Τρῶες
	ὦ στάχυ	ὦ στάχυες

Γράψατε τὴν Δοτ. καὶ Κλητ. ἔλων τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Β'. Φωνηεντόληκτα ὀλιγοπαθῆ συνηρημένα(-ις -εως).

Ἡ πόλις, ἡ φύσις, ἡ ὕβρις, ἡ σκέψις, ἡ προᾶξις, ἡ τάξις, ἡ εὐχαρίστησις, ἡ ἀνάστασις, ἡ γέννησις, ὁ ἰερεὺς, ὁ κουρεὺς, ὁ βασιλεὺς, ὁ γονεὺς, ὁ κεραμεὺς, ὁ ἰππεὺς.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Δοτικὴ	τῇ πόλει	ταῖς πόλεσι
	τῷ ἱερεϊ	τοῖς ἱερεῦσι
Κλητικὴ	ὦ πόλι	ὦ πόλεις
	ὦ ἱερεῦ	ὦ ἱερεῖς

Γράψατε τὴν Δοτ. καὶ Κλητικὴν τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Ἰωάν. Χατζηκώστα, *Μεθοδικὴ Γραμματικὴ Καθαρευούσης* 4

Γ'. Ἑρρινόληκτα (χαρακτήρ -ν).

Ὁ ἀγών, ὁ αἰών, ὁ κώδων, ὁ χιτών, ὁ ἀγκών, ἡ χιών, ἡ χελιδών, ἡ εἰκὼν, ὁ Μακεδών, ὁ ἡγεμών, ὁ κανών.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ ἀγῶνι	τοῖς ἀγῶσι
τῇ χιόνι	ταῖς χιόσι
<i>Κλητική</i> ὦ ἀγών	ὦ ἀγῶνες
ὦ χιών	ὦ χιόνες

Γράψατε τὴν Δοτικὴν καὶ Κλητ. τῶν παραπάνω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Ἔτερα ἑρρινόληκτα.

Ὁ λιμήν, ὁ σωλήν, ὁ ποιμήν, ὁ Ἑλλήν, ἡ ἀκτίς, ὁ δελφίς, ὁ μέλας.

Ἑνικός ἀριθμὸς

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Δοτική</i> τῷ λιμένι	τοῖς λιμέσι
τῇ ἀκτίνι	ταῖς ἀκτίσι
<i>Κλητική</i> ὦ λιμήν	ὦ λιμένες
ὦ ἀκτίς	ὦ ἀκτίνες

Τὸ ν πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται : λιμέν-σι=λιμέσι.

Δ'. Ὑγρόληκτα (χαρακτήρ -ρ).

Ὁ πράκτωρ, ἡ κτήτωρ, ἡ ῥήτωρ, ὁ κοσμήτωρ, ὁ γεννήτωρ, ὁ εἰσπράκτωρ, ὁ χαρακτήρ, ἡ κλητήρ, ὁ ζωστήρ, ὁ κρατήρ, ὁ σπινθήρ.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Δοτικὴ	τῷ πράκτορι	τοῖς πράκτορ-σι
	τῷ χαρακτῆρι	τοῖς χαρακτῆρσι
Κλητικὴ	ὦ πράκτορ	ὦ πράκτορες
	ὦ χαρακτῆρ	ὦ χαρακτῆρες

Γράψατε ἔλων τῶν ἀνωτέρω ἐρρινολήκτων καὶ ὑγρολήκτων τὴν Δοτ. καὶ Κλητικὴν καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

Ε'. Ὀδοντοφωνόληκτα (χαρακτῆρ τ, δ, θ, ντ).

Ὁ ἰδρῶς, ἡ λαμπάς, ἡ ἐλπίς, ἡ ἐβδομάς, τὸ πτώμα, τὸ ἔνταλμα, ὁ λέων, ὁ γέρον, ὁ τρέχων, ὁ παίζων, ὁ λέγων, ὁ γράφων.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Δοτικὴ	τῷ ἰδρῶτι	τοῖς ἰδρῶσι
	τῷ λέοντι	τοῖς λέουσι
Κλητικὴ	ὦ ἰδρῶς	ὦ ἰδρῶτες
	ὦ λέον	ὦ λέοντες

Κανὼν: Ὀδοντόφωνον τ, δ, θ, πρὸ τοῦ σ, ἀποβάλλεται: ἰδρῶτ-σι=ἰδρῶσι.

Κανὼν: ντ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλεται: λέοντ-σι=λέουσι.

Γενικῶς: Τὸ ν πρὸ τοῦ σ. Τὸ ὀδοντόφων πρὸ τοῦ σ., τὸ ντ πρὸ τοῦ σ ἀποβάλλονται.

Γράψατε τὴν Δοτ. καὶ Κλητ. τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς.

ΣΤ'. Οὐρανισκόφωνα—Χειλοφωνόληκτα.

Ὁ ῥύαξ, ὁ θώραξ, ὁ ἀνθραξ, ὁ μύωψ, ὁ Ἄραψ, ἡ λαῖλαψ, ὁ κώνωψ.

<i>Ἑνικός ἀριθμὸς</i>		<i>Πληθυντικός ἀριθμὸς</i>	
<i>Δοτική</i>	τῷ ῥύακι	τοῖς ῥύαξι	
	τῷ μύωπι	τοῖς μύωπι	
<i>Κλητική</i>	ὦ ῥύαξ	ὦ ῥύακες	
	ὦ μύωψ	ὦ μύωπες	

Γράφατε τὴν Δοτ. καὶ Κλητ. τῶν ἀνωτέρω ὀνομάτων καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμούς.

Σ'. Σιγμόληκτα (χαρακτήρ σ).

Ὁ ἀσθενής, ὁ εὐγενής, ὁ ἐπιμελής, τὸ κέρδος, τὸ μῖσος, τὸ ἔθνος.

<i>Ἑνικός ἀριθμὸς</i>		<i>Πληθυντικός ἀριθμὸς</i>	
<i>Δοτική</i>	τῷ ἀσθενεῖ	τοῖς ἀσθενεῖσι	
	τῷ κέρδει	τοῖς κέρδεσι	
<i>Κλητική</i>	ὦ ἀσθενής	ὦ ἀσθενεῖς	
	ὦ κέρδος	ὦ κέρδη	

Γράφατε εἰς τὴν Δοτ. καὶ Κλητ. καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμούς τὰ ἀνωτέρω ὀνόματα.

Η'. Αἱ ὅμοιαι πτώσεις τῶν σὺδετέρων ὀνομάτων.

α) *Δευτερόκλιτα*: Τὸ ῥόδον, τὸ σῦκον, τὸ μῆλον, τὸ παιδίον, τὸ βιβλίον.

β) *Τριτόκλιτα*: Τὸ πτώμα, τὸ ἔνταλμα, τὸ σῶφρον, τὸ βῆμα, τὸ γῆρας, τὸ κέρδος, τὸ γένος, τὸ μῆκος.

<i>Ἑνικός ἀριθμὸς</i>		<i>Πληθυντικός ἀριθμὸς</i>	
<i>Ὄνομ.</i>	τὸ ῥόδον	τὰ ῥόδα	
	τὸ πτώμα	τὰ πτώματα	
<i>Αἰτιατ.</i>	τὸ ῥόδον	τὰ ῥόδα	
	τὸ πτώμα	τὰ πτώματα	
<i>Κλητική</i>	ὦ ῥόδον	ὦ ῥόδα	
	ὦ πτώμα	ὦ πτώματα	

Κανών: Τὰ οὐδέτερα ἔχουν τρεῖς πτώσεις ὁμοίας : Ὀνομαστικὴν, Αἰτιατικὴν καὶ Κλητικὴν καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμούς.

Γράψατε εἰς τὴν Ὀνομ. Αἰτ. καὶ Κλητ. καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν ἄλλα τὰ ἀνωτέρω οὐδέτερα.

33. Ἡ Γενικὴ καὶ Δοτικὴ τῶν ὀξυτόνων Πρωτοκλίτων καὶ Δευτεροκλίτων ὀνομάτων.

Πρωτόκλιτα

Δευτερόκλιτα

Ἡ ἀγορά, ἡ συμφορά, ἡ τιμή, ἡ ἀφορμή, ὁ κριτής, ὁ δικαστής, ὁ μαθητής.

Ὁ σοφός, ὁ ἀδελφός, ὁ καρπός, ἡ τροφός, ἡ ὁδός, ἡ δοκός, τὸ φυτόν, τὸ λουτρόν, τὸ ποτόν, τὸ σοφόν, τὸ μικρόν.

Ἐνικός

Ἐνικός

Γενικὴ τῆς ἀγορᾶς
τοῦ κριτοῦ
Δοτικὴ τῇ ἀγορᾷ
τῷ κριτῇ

τοῦ σοφοῦ
τῆς ὁδοῦ
τῷ σοφῷ
τῇ ὁδῷ

Πληθυντικός

Πληθυντικός

Γενικὴ τῶν ἀγορῶν
τῶν κριτῶν
Δοτικὴ ταῖς ἀγοραῖς
τοῖς κριταῖς

τῶν σοφῶν
τῶν ὁδῶν
τοῖς σοφοῖς
ταῖς ὁδοῖς

Γράψατε τὴν Γενικὴν καὶ Δοτικὴν καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμούς ἄλλων τῶν παραπάνω ὀνομάτων σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον.

Κανών: Ἡ Γενικὴ καὶ Δοτικὴ τῶν ὀξυτόνων πρωτοκλίτων καὶ δευτεροκλίτων ὀνομάτων *περισπᾶται*.

34. Ἄντωνυμίας.

Ἐγὼ (ὁ Γεώργιος) γράφω, σὺ (ὁ Νικόλαος) μελετᾷς, αὐτὸς (ὁ Πέτρος) παίζει.

Ἄντὶ τῶν ὀνομάτων Γεώργιος, Νικόλαος, Πέτρος, βάζομεν τὰς λέξεις ἐγώ, σύ, αὐτός.

Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας μεταχειριζόμεθα ἀντὶ ὀνόματος τινος λέγονται Ἄντωνυμίας.

Α'. Προσωπικαί.

Ἐγὼ σοῦ λέγω ὅτι αὐτὸς δὲν εἶναι καλὸς ἄνθρωπος.

Κανὼν: Αἱ ἀντωνυμίας αἱ ὁποῖαι φανερόνουν τὰ τρία πρόσωπα τοῦ λόγου (τῆς ὀμιλίας) λέγονται **προσωπικαί**.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	α'. Πρόσωπον	β'. Πρόσωπον	γ'. Πρόσωπον
Ὄνομ.	ἐγὼ	σὺ	αὐτός αὐτή αὐτό
Γενική	ἐμοῦ, μου, μου	σοῦ, σου	αὐτοῦ αὐτῆς αὐτοῦ
Δοτική	ἐμοί, μοί, μοι	σοί, σοι	αὐτῷ αὐτῇ αὐτῷ
Αἰτιατ.	ἐμέ, μέ, με	σέ, σε	αὐτόν αὐτήν αὐτό

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ.	ἡμεῖς	ὑμεῖς	αὐτοὶ αὐταὶ αὐτά
Γενική	ἡμῶν	ὑμῶν	αὐτῶν αὐτῶν αὐτῶν
Δοτική	ἡμῖν	ὑμῖν	αὐτοῖς αὐταῖς αὐτοῖς
Αἰτιατ.	ἡμᾶς	ὑμᾶς	αὐτούς αὐτάς αὐτά

Β'. Κτητικαί.

Ὁ ἐμὸς (ὁ ἰδικὸς μου) κῆπος, τὸ σὸν (τὸ ἰδικόν σου) τετράδιον, τὸ ἡμέτερον (τὸ ἰδικόν μας) χωράφι, ἡ ὑμετέρα (ἡ ἰδική σας) θεία.

Κανών : Ἀντωνυμῖαι ὅπου φανερόνουν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ δηλ. τὸν κτήτορα ἢ τοὺς κτήτορας ἑνὸς πράγματος ἢ ἑνὸς προσώπου ἢ ἑνὸς ζώου, λέγονται *κτητικαὶ ἀντωνυμῖαι*.

Ὅταν ὁ κτήτωρ
εἶναι εἷς

α'. πρόσωπον ἐμός, ἐμή, ἐμόν
β'. » » σός, σή, σόν

ἐμός=ιδικός μου,
σός=ιδικός σας,

ἐμή=ιδική μου,
σή=ιδική σου,

Ὅταν οἱ κτήτορες
εἶναι πολλοὶ

ἡμέτερος, ἡμετέρα, ἡμέτερον
ὕμετερος, ὑμετέρα, ὑμέτερον

ἐμόν=ιδικόν μου
σόν=ιδικόν σου
ἡμέτερος=ιδικός μας, ἡμετέρα=ιδική μας, ἡμέτερον=ιδικόν μας
ὕμετερος=ιδικός σας, ὑμετέρα=ιδική σας, ὑμέτερον=ιδικόν σας.

Γύμνασμα 80. Ἀντιγράψατε καὶ συμπληρώσατε τὰς παρακάτω κτητικὰς ἀντωνυμίας σύμφωνα μὲ τὰς παραπάνω.
ὁ ἐμός= ἡ ἐμή= τὸ ἐμόν= ὁ σός= ἡ σή= τὸ σόν=
ὁ ἡμέτερος= ἡ ἡμετέρα= τὸ ἡμέτερον= ὁ ὕμετερος=
ἡ ὑμετέρα= τὸ ὑμέτερον=

ὁ ιδικός μου=	ἡ ιδική μου=	τὸ ιδικόν μου=
ὁ ιδικός σου=	ἡ ιδική σου=	τὸ ιδικόν σου=
ὁ ιδικός μας=	ἡ ιδική μας=	τὸ ιδικόν μας=
ὁ ιδικός σας=	ἡ ιδική σας=	τὸ ιδικόν σας=

35. Αὐτοπαθεῖς Ἀντωνυμῖαι.

Κτενίζω ἑμαυτὸν=τὸν ἑαυτὸν μου.

Κτενίζε σεαυτὸν=τὸν ἑαυτὸν σου.

Κτενίζει ἑαυτὸν=τὸν ἑαυτὸν του.

Αἱ ἀντωνυμῖαι: ἑμαυτὸν, σεαυτὸν, ἑαυτὸν φανερόνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν του, διὰ τοῦτο λέγονται *αὐτοπαθεῖς*.

Ἐνικός ἀριθμὸς

α'. Πρόσωπον		β'. Πρόσωπον	
Ἄρσενικὸν		Θηλυκὸν	
Ὄνομ.	δὲν ἔχουν	—	—
Γενική	ἐμαυτοῦ	ἐμαυτῆς	σεαυτοῦ σεαυτῆς
Δοτική	ἐμαυτῶ	ἐμαυτῇ	σεαυτῶ σεαυτῇ
Αἰτιατ.	ἐμαυτόν	ἐμαυτήν	σεαυτόν σεαυτήν

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Γεν.	ἡμῶν αὐτῶν	ἡμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν	ὑμῶν αὐτῶν
Δοτ.	ἡμῖν αὐτοῖς	ἡμῖν αὐταῖς	ὑμῖν αὐτοῖς	ὑμῖν αὐταῖς
Αἰτ.	ἡμᾶς αὐτούς	ἡμᾶς αὐτάς	ὑμᾶς αὐτούς	ὑμᾶς αὐτάς

Ἐνικός ἀριθμὸς

γ'. Πρόσωπον			
Ἄρσενικὸν	Θηλυκὸν	Οὐδέτερον	
Γεν.	ἑαυτοῦ	ἑαυτῆς	ἑαυτοῦ
Δοτ.	ἑαυτῶ	ἑαυτῇ	ἑαυτῶ
Αἰτ.	ἑαυτόν	ἑαυτήν	ἑαυτό

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Γεν.	ἑαυτῶν	ἑαυτῶν	ἑαυτῶν
Δοτ.	ἑαυτοῖς	ἑαυταῖς	ἑαυτοῖς
Αἰτ.	ἑαυτούς	ἑαυτάς	ἑαυτὰ

Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι δὲν ἔχουν ὀνομαστικήν.

Γύμνασμα 81. Διακρίνατε τὰς προσωπικάς, τὰς κτητικάς καὶ τὰς αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίας εἰς τὰς παρακάτω φράσεις καὶ γράψατε εἰς ἰδίαν στήλην ἕκαστον εἶδος ἐν τῇ τετραδίῳ σας ἀντιγράφοντες πρῶτον τὸ ὅλον γύμνασμα.

Ἐγὼ τρώγω, σὺ κοιμάσαι, αὐτὸς κάθεται. Ἄκουσε ἐμοῦ καὶ θὰ σοῦ εἶναι ὠφέλιμον. Ἦλθεν ὁ ἀγαπητὸς μοι φίλος. Βλέπω σε καθημερινῶς. Ἡ μουσικὴ μᾶς ἐφραίνει. Τὸ φόρεμα τοῦτο εἶναι καινούργιο. Αὐτὸς δὲν εἶναι καλὸς σου φίλος. Εἰς αὐτόν τὸν κό-

σμον δὲν μένομεν εὐχαριστημένοι. Τὰ ἡμέτερα φορέματα εἶναι καθαρὰ, τὰ ἐμὰ ἀκάθαρτα. Κάθε ἄνθρωπος κοιτάζει ὑπὲρ ἑαυτοῦ. Νὰ ἐντρέπῃσαι σεαυτὸν διὰ νὰ μὴν ἐντραπήῃς ἄλλον.

36. Δεικτικαὶ Ἄντωνυμίαι.

Οὗτος ὁ κῆπος εἶναι ποιτισμένος
 Αὕτη ἡ οἰκία εἶναι μεγάλη
 Τοῦτο τὸ ῥόδον εἶναι λευκὸν
 Ἐκεῖνος ὁ λόφος εἶναι ὑψηλὸς
 Ἐκεῖνη ἡ καλύβη εἶναι μικρὰ
 Ἐκεῖνο τὸ ὄρος εἶναι δασώδες.

Μὲ τὰς ἀντωνυμίας: οὗτος, αὕτη, τοῦτο, ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο κλπ. δείχνομεν τὰ πλησίον ἢ τὰ μακρὰν πράγματα διὰ τοῦτο λέγονται *Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι*.

Ἐνικός ἀριθμὸς

Ὄνομ.	οὗτος	αὕτη	τοῦτο	ὁδε	ἧδε	τόδε
Γενική	τούτου	ταύτης	τούτου	τοῦδε	τῆςδε	τοῦδε
Δοτική	τούτῳ	ταύτῃ	τούτῳ	τῷδε	τῇδε	τῷδε
Αἰτιατ.	τούτον	ταύτην	τούτο	τόνδε	τήνδε	τόδε

Πληθυντικός ἀριθμὸς

Ὄνομ.	οὗτοι	αὗται	ταῦτα	οἷδε	αἷδε	τάδε
Γενική	τούτων	τούτων	τούτων	τῶνδε	τῶνδε	τῶνδε
Δοτική	τούτοις	ταύταις	τούτοις	τοῖςδε	ταῖςδε	τοῖςδε
Αἰτιατ.	τούτους	ταύτας	ταῦτα	τούςδε	τάςδε	τάδε

Δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι καὶ ἡ: τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον, τόσος, τόση, τόσον, τοσοῦτος, τοσαύτη, τοσεῦτον καὶ κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Κανὼν: Αἱ ἀντωνυμίαι ὅλαι δὲν ἔχουν κλητικὴν.

Γύμνασμα 82. Κλίνατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τὰς δεικτικὰς ἀντωνυμίας: οὗτος, αὕτη, τοῦτο, ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο, τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτον. Γράψατε κατόπιν τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω ἀντωνυμῖαι καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς: Οὗτος, αὕτη, οὗτοι, αὗται, ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο, τοιοῦτος, τοιαύτη, τοιοῦτοι, τοιαῦται.

Γύμνασμα 83. Ἀντιγράψατε τὰς παρακάτω φράσεις καὶ συμπληρώσατε τὴν παύλαν — μὲ δεικτικὴν ἀντωνυμίαν:

— ὁ δικαστὴς εἶναι δίκαιος. Ἡ γνώμη — εἶναι σωστή. Ὁ ξένος — ἦτο ἔμπορος. Τὰ ρόδα — εὐωδιάζουν. Τὰ βιβλία — ἦσαν καθαρὰ. Εἰς — τὸν κηπουρὸν ἐδόθη τὸ βραβεῖον. Ἐπρεπε νὰ ἔχωμεν καὶ καὶ ἡμεῖς — δικαστὴν.

37. Ἀναφορικαὶ Ἀντωνυμῖαι.

Ἐκεῖνος ὅστις ἐργάζεται προκόπτει. Ὁ γεωργὸς ὁ ὁποῖος σπείρει πολλὰ, πολλὰ καὶ θερίζει.

Ἡ ἀντωνυμία ὅστις ἀναφέρεται εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ἐκεῖνος. Ἡ δὲ ἀντωνυμία ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὸ πρὸ αὐτῆς ὄνομα γεωργός. Αἱ ἀντωνυμῖαι λοιπὸν ὅπου ἀναφέρονται εἰς προηγουμένην δεικτικὴν ἀντωνυμίαν ἢ εἰς προηγούμενον ὄνομα, λέγονται **Ἀναφορικαὶ ἀντωνυμῖαι**. Εἶναι δὲ αἱ ἑξῆς:

Ὅς, ἢ, ὅ, ὅστις, ἦτις, ὅτι, ὁποῖος, ὁποῖα, ὁποῖον, ὅσος, ὅση, ὅσον, ὁπόσος, ὁπόση, ὁπόσον.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

	Ἀρσεν.	Θηλ.	Οὐδ.
Ὄνομασι.	ὅστις	ἦτις	ὅτι
Γενικῇ	οὗτινος	ἦστινος	οὗτινος
Δοτικῇ	ὅτινι	ἦτινι	ὅτινι
Αἰτιατικῇ	ὅντινα	ἦντινα	ὅτι

Πληθυντικός ἀριθμὸς

<i>Ὄνομαστ.</i>	οὔτινες	αἵτινες	ἅτινα
<i>Γενική</i>	ὄντινων	ἄντινων	ὄντινων
<i>Δοτική</i>	οἴστισι	αἴστισι	οἴστισι
<i>Αἰτιατική</i>	οὔστινας	ἄστινας	ἅτινα

Ἡ ἀντωνυμία ὅστις ἔγινεν ἀπὸ τὴν ἀναφορικὴν ὡς καὶ τὴν ἀόριστον τις. Ἡ περισπωμένη πού εἶναι εἰς τὴν προπαραλήγουσαν εἶναι τῆς οὔ, ὄν, ἤ, ὦ· ἡ δὲ τινος ἔχασε τὸν τόνον της.

Γύμνασμα 84. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ θέσατε ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ἐκεῖ πού εἶναι ἡ παύλα —.

Τὸ δένδρον — εἶναι ἄκαρπον κόπτεται. Ὁ γονεὺς — ἀγαπάται ἀπὸ τὰ παιδιά του εἶναι εὐτυχής. Ὁ γονεὺς — τὰ παιδιά προκόπτουν χαίρει. Θὰ ἀγοράσω — μοῦ χρειάζεται μελί. Θὰ πιῶ νερό — θέλω. Αὐτὸς ὁ σωρὸς τὸ σιτάρι εἶναι — καὶ ἐκεῖνος ὁ ἄλλος. Ἡ γυναῖκα — δὲν οἰκονομεῖ τὰ πάντα εἶναι ἄσωτος. Ἐχω τόσα πράγματα, πάρε — σοῦ ἀρέσει.

38. Ἄοριστοι Ἀντωνυμιαί.

Μαθητῆς τις ἔπεσε. Βλέπω τινὰς ἐρχομένους. Ἐκδρομεῖς τινες ἔφθασαν τώρα. Συνήντησα εὐσεβῆ τινα χριστιανόν.

Αἱ ἀντωνυμιαί τις, τινά, τινές κλπ. φανερώνουσι ὄντα τὰ ὁποῖα δὲν ὀρίζουν ποῖα εἶναι. Λοιπόν: Αἱ ἀντωνυμιαί αἱ ὁποῖα δὲν ὀρίζουν τὰ ὄντα τὰ ὁποῖα φανερώνουν λέγονται **Ἄοριστοι**.

Ἄοριστοι ἀντωνυμιαί εἶναι - τις διὰ τὸ ἀρσενικὸν καὶ θηλυκὸν γένος καὶ - τι διὰ τὸ οὐδέτερον.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ἀρσενικόν		Θηλυκόν	Οὐδέτερον
Ὄνομ.	τίς	τίς	τί
Γενική	τινός	τινός	τινός
Δοτική	τινί	τινί	τινί
Αἰτιατ.	τινά	τινά	τί

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

Ὄνομ.	τινές	τινές	τινά
Γενική	τινῶν	τινῶν	τινῶν
Δοτική	τισὶ	τισὶ	τισὶ
Αἰτιατ.	τινάς	τινάς	τινά

Ἀντιγράψατε τὴν ἀνωτέρω ἀντωνυμίαν.

39. Ἐρωτηματικαὶ Ἀντωνυμίαι.

Τίς ἦλθε τώρα; τίνα ζητεῖτε; τί θέλετε; πόσος εἶναι εἰς τὸ πλάτος ὁ ποταμός; Ποῖον φόρεμα θὰ φορέσῃς;

Μὲ τὰς λέξεις τίς, τίνα, τί, πόσος, ποῖον ἐρωτῶμεν. Λοιπόν: Αἱ ἀντωνυμίαι μὲ τὰς ὁποίας ἐρωτῶμεν λέγονται **Ἐρωτηματικαί**.

Ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι εἶναι αἱ ἐξῆς: Τίς, τί, ποῖος, ποία, ποῖον, πόσος, πόση, πόσον.

Ἐνικὸς ἀριθμὸς

Ἀρσενικόν		Θηλυκόν	Οὐδέτερον
Ὄνομ.	τίς	τίς	τί
Γενική	τίνος	τίνος	τίνος
Δοτική	τινί	τινί	τινί
Αἰτιατ.	τίνα	τίνα	τί

Πληθυντικός ἀριθμὸς

*Όνομ.	τίνες	τίνες	τίνα
Γενική	τίνων	τίνων	τίνων
Δοτική	τίσι	τίσι	τίσι
Αἰτιατ.	τίνας	τίνας	τίνα

Κανὼν: Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία -τις -τὶ τονίζεται ἐπὶ τῆς παραληγούσης καὶ δὲν χάνει ποτὲ τὸν τόνον τῆς.

Ἡ ποῖος καὶ ἡ πόσος κλίνονται ὡς τριγενῆ καὶ τρικατάληκτα ἐπίθετα.

Γύμνασμα 85. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ βάλετε εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀντωνυμίαν ἀπὸ αὐτάς.

Τίνα, τίνος, τίνες, τίνας, ποῖος, ποῖα, ποῖον, ποῖου, ποῖων ποῖοι, ποῖαι, ποῖας, πόση, πόσης, πόσων, πόσας.

40. Ἐπιμεριστικαὶ Ἀντωνυμίαι.

Ἔτερος=ἄλλος, ὁ ἕτερος=ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο. Ἐκάτερος=καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος ἐκ τῶν δύο χωριστά. Ἐκαστος=ὁ καθεὶς ἐκ τῶν πολλῶν. Ἄλλος=εἷς ἐκ τῶν πολλῶν. Ἀμφότεροι=καὶ οἱ δύο μαζί.

Αἱ ἐπιμεριστικαὶ ἀντωνυμίαι σημαίνουν ἐπιμερισμὸν=χωρισμὸν, εἶναι δὲ αἱ ἐξῆς: ἕτερος, ὁ ἕτερος, ἕκαστος, ἑκάτερος, ἄλλος, ἀμφότεροι.

Γύμνασμα 86. Ἀντιγράψατε τὰς παρακάτω ἀντωνυμίας καὶ συμπληρώσατε αὐτάς σύμφωνα μὲ τὴν παραπάνω συμπλήρωσιν.

ἕτερος=	ὁ	ἕτερος=	ὁ	ἑκάτερος=
ἑτέρου=	τοῦ	ἑτέρου=	τοῦ	ἑκατέρου=
ἕτερον=	τὸν	ἕτερον=	τὸν	ἑκάτερον=
ἕτεροι=				
ἑτέρων=				
ἑτέρους=				

ὁ	ἕκαστος=	ὁ	ἄλλος=	οἱ	ἀμφότεροι=
τοῦ	ἐκάστου=	τοῦ	ἄλλου=	τῶν	ἀμφοτέρων=
τὸν	ἕκαστον=	τὸν	ἄλλον=	τοὺς	ἀμφοτέρους=

41. Ἀλληλοπαθεῖς Ἀντωνυμία.

Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους = ὁ εἷς τὸν ἄλλον. Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε = ὁ εἷς τοῦ ἄλλου.

Ἡ ἀντωνυμία ἀλλήλους, ἀλλήλων ἐτέθη ἀντὶ τῶν ὀνομάτων τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἀμοιβαίως ἐνεργοῦν καὶ πάσχουν, διὰ τοῦτο καὶ λέγεται *ἀλληλοπαθής*. Κλίνεται μόνον εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν καὶ δὲν ἔχει ὀνομαστικὴν.

Πληθυντικὸς ἀριθμὸς

	Ἀρσενικὸν	Θηλυκὸν	Οὐδέτερον
Γενική	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων ✓
Δοτική	ἀλλήλοις	ἀλλήλαις	ἀλλήλοις
Αἰτιατική	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἄλληλα

Γύμνασμα 87. Ἀντιγράψατε τὴν παραπάνω ἀντωνυμίαν καὶ γράψατε τόσας προτάσεις ὅσαι εἶναι αἱ παρακάτω ἀντωνυμίας βάζοντες εἰς κάθε πρότασιν μίαν ἀπὸ αὐτάς:

Ἀλλήλων, ἀλλήλους, ἀλλήλας, ἄλληλα.

Γύμνασμα 88. Ἀντιγράψατε τὰς παρακάτω φράσεις καὶ ὄρισατε τὸ εἶδος τῶν ἀντωνυμιῶν, γράφοντες ἕκαστον εἶδος εἰς ἰδίαν στήλην.

Πότος ἦλθε; Πόσοι εἰσθε; Τί θέλετε; Ἐκ τίνος περιπάτου ἔρχεσθε; Τίνος εἶναι τοῦτο; Ὁ πλοῦτος εἶναι ὠφέλιμόν τι. Μαθητοῦ τινος ἔπεσε τὸ τετράδιον. Φέρε ἀμφοτέρους τοὺς μαθητὰς αὐτοὺς ἐδῶ. Ἐκαστος ἐργάζεται διὰ τὸν ἑαυτόν του. Πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Πότος εἶναι ἐκεῖνος ποὺ κἀθετα κοντά

μου; Τοῦτο τὸ βιβλίον μου ἀρέσει. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι μὲ ἐνοχλοῦν. Τοιοῦτος ἄνθρωπος τοιαύτην ἔχει συμπεριφοράν. Ἐγὼ δὲν φροντίζω δι' ἑμαυτὸν ἀλλὰ διὰ τοὺς ἄλλους. Μὲ τὴν διαγωγὴν σου κατηγορεῖς σεαυτὸν. Ὁ ἐμὸς καὶ ὁ σὸς κήπος συνορεύουν. Ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Νικόλαος εἶναι καὶ ἡμέτεροι φίλοι καὶ ὑμέτεροι. Ἐγὼ δὲν πταίω, πταίετε ὑμεῖς καὶ αὐτός. Καὶ μοῦ φαίνεται καὶ σοῦ φαίνεται ὅτι αὐτὸ ποῦ ἔκαμαν αὐτοὶ δὲν εἶναι σωστό. Καὶ αὐτὰς καὶ ἐκείνας αἱ πράξεις πρέπει νὰ τιμωροῦνται.

Γύμνασμα 89. Ἀντιγράψανε καὶ τρέψατε τὰ παρακάτω ἐνικὰ εἰς πληθυντικά. Ἐγὼ καὶ σὺ πρέπει νὰ προσέχωμεν. Ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ αὐτοῦ εἶναι τὰ βιβλία αὐτά. Ἐμὲ καὶ σὲ καὶ αὐτὸν ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Καὶ ὁ ἡμέτερος καὶ ὁ ὑμέτερος διδάσκαλος μᾶς ἀγαπᾷ. Κτενίζω ἑμαυτὸν καὶ σὺ κτενίζε σεαυτὸν, ἄς κτενίσῃ καὶ αὐτός ἑαυτὸν. Καὶ οὗτος καὶ αὕτη παίξει. Καὶ ἐκεῖνος καὶ ἐκεῖνη λούεται. Ἄνθρωπος ὁ ὅποιος δὲν σέβεται ἑαυτὸν δὲν σέβεται οὔτε τὸν ἄλλον. Ἡ τράπεζα ἐκεῖνη καίεται. Ποῖος καὶ ποία θέλει νὰ ἐργασθῇ;

Γύμνασμα 90. Ἀντιγράψατε τὰ παρακάτω γυμνάσματα καὶ βάλετε τὴν ἀριμόζουσαν ἀντωνυμίαν ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἡ παῦλα.

Α'. Προσωπικαί.

^{ὅχι} κάθρμαι ὑπὸ τὸ δένδρον καὶ μελετῶ ἐνῶ ^{εἶ} παίζεις διαρκῶς καὶ ^{αὐτο} αὐλακῶνει τὸ χῶμα. Τὸ βιβλίον ^{αὐτοῦ} τοῦ πατρὸς ^{μὲν} καὶ ὄχι τοῦ πάππου ^{σου} ὅπως ἔλεγες. Τῆς οἰκίας ^{σου} οἱ τοῖχοι εἶναι ὑψηλοί. Λέγεις ὅτι δὲν ^{σε} μέλλει διὰ τίποτε, ἐνῶ τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι δὲν ^{εἶ} μέλλει ὅπως τὸ εἶπε καὶ ἡ μητέρα ^{σου}. Πρέπει πρῶτοι ^{μὲν} νὰ ἀρχίσωμεν καὶ κατόπιν ^{σου}.

Β'. Κτητικαί.

Ὁ ^{δύο} καὶ ὁ ^{οὗ} πατήρ εἶναι ἀδελφοί. Εἰς τὴν ἰδίαν ὁδὸν εἶναι κτισμένη καὶ ἡ ^{αὐτοῦ} καὶ ἡ ^{αὐτοῦ} οἰκία. Οἱ — κῆποι — καὶ οἱ — συνορεύουν. Οἱ ^{αὐτοῦ} γείτονες καὶ οἱ — γείτονες μὲ ἀγαποῦν καὶ σὲ ἀγαποῦν. Τὰ — βιβλία ὅπως καὶ τὰ — θέλουν δέσιμον διὰ νὰ μὴ καταστραφοῦν.

Γ'. Αυτόπαθεις.

Καθεκάστην πρώτην κτενίζων — δὲν ξέρω ἂν καὶ σὺ κτενί-
ξης — Ἔργάζομαι χάριν ^{κτενίζω} καὶ σὺ βέβαια χάριν ^{εὐχαριστοῦμαι} θὰ ἐργά-
ζεσαι. Κοπιᾶζομεν ὑπερ — καὶ ὄχι ὑπερ ἄλλων.

Δ'. Δεικτικάι.

Κύτταξε ^{ἐπί} τὸ ἀπέναντι βουνό, τὸ χιονισμένο τί ὥρατο εἶναι!
Ἔλα νὰ ἰδῆς τί ὥρατο εἶναι ^{αὐτὸ} τὸ ἀρνάκι. Οἱ ἄνθρωποι ^{αὐτοὶ} φαί-
νονται ὡς ξένοι πῶς εἶναι. Τὸ βουνὸ ^{αὐτὸ} εἶναι κατάφυτο ^{αὐτὴ}
πεδιάς εἶναι καταπράσινη. Τὰ πρόβατα ^{αὐτὰ} εἶναι τοῦ θεοῦ μου.
Δι' ἓνα ^{αὐτὸ} μικρὸν ζήτημα δὲν ἔπρεπε ^{αὐτὸ} νὰ γίνεταί θόρυβος.

Ε'. Ἀναφορικάι.

Ἐκεῖνος ^{αὐτὸς} ἐργάζεται προκόπτει. Ἡ γιγιά μου ἢ ^{αὐτὴ} ἐνθου-
μεῖται καλὰ μοῦ λέγει ὅτι εἶμαι ἐξ ἐτῶν. Ὁ πάππος μου τοῦ
αὐτῶν τὰ κτήματα εἶναι πολλὰ δὲν ἤκουσα ποτὲ νὰ καυχᾶται διὰ
τὰ πλοῦτη του. Δὲν πρέπει νὰ καυχᾶται κανεὶς ^{αὐτὸς} πλοῦσιος καὶ
ἂν εἶναι.

ΣΤ'. Ἀόριστοι.

Πλοῦσιος ^{αὐτὸς} νέος καὶ πλουσία ^{αὐτὴ} ἠεραδωνίσθησαν. Ἐκτι-
μάται ^{αὐτὸς} ὅταν τοῦ ἀξίζει. Στρατιῶται ^{αὐτοὶ} ἠσκούοντο εἰς τὴν σκο-
ποβολὴν μὲ ἀξιωματικὸν ^{αὐτὸν} ἐπὶ κεφαλῆς. Πτωχοῦ ^{αὐτοῦ} οἰκία
κατέπεσεν, γείτονες δὲ ^{αὐτοῦ} ἔτρεξαν εἰς βοήθειαν καὶ ἀγέσσαν
ἀπὸ τὰ ἐρείπια τὰ πλακωθέντα τέκνα του καὶ ἄλλα ^{αὐτὰ} πράγ-
ματα.

Ζ'. Ἐρωτηματικάι.

Σεῖς ^{αὐτοὶ} θέλετε ἐδῶ τόσον πρώϊ; ^{αὐτὰ} εἶναι αὐτὰ τὰ ὑποδή-
ματα; ^{αὐτὸν} εἶναι τὸ μῆκος τοῦ δρόμου αὐτοῦ; ^{αὐτὴν} ἐργασία χρειά-
ζεται ἀκόμη νὰ τελειώσῃ τὸ ὑδραγωγεῖον; ^{αὐτὰ} εἶναι αὐτὰ τὰ βι-
βλία πού ἐπεσαν ἐδῶ;

Η'. Ἐπιμεριστικά. *

— ἐργάζεται διὰ τὸν ἑαυτὸν του. Εἶπες μάθημα ἄς εἰπῇ
τώρα καὶ — Ἐλάτε — ἐδῶ νὰ ἰδῶ τί ἔχετε καὶ φιλονικίετε.
Ἐγὼ ξέρω ὅτι — ἀτακτεῖτε μόνον νὰ μὴν παραπονήσθε. Ἐκτιμῶ
— τὴν ἐπιμέλειαν.

42. Ἐγκλιτικά λέξεις.

Ὁ διδάσκαλος θέλει καὶ τὸ καλόν μου καὶ τὸ κα-
λόν σου καὶ τὸ καλόν του καὶ τὸ καλόν μας καὶ τὸ κα-
λόν σας καὶ τὸ καλόν των. Ὁ πατέρας ἀγαπᾷ με, ἀγαπᾷ
σε, ἀγαπᾷ τον καὶ αὐτόν. Ξέρω ὅτι ἡ μαμὰ ἀγαπᾷ μας,
ἀγαπᾷ σας, ἀγαπᾷ τους.

Αἱ προσωπικαὶ ἀντωνυμῖαι πού εἶναι στὸ παρα-
πάνω γύμνασμα προφέρονται τόσον σφικτὰ μὲ τὰς
προηγουμένας λέξεις πού νομίζει κανεὶς ὅτι ἀποτελοῦν
μίαν λέξιν μὲ αὐτάς. Λέξεις τινὲς ὅπου προφέρονται
σφικτὰ μὲ τὰς πρὸ αὐτῶν καὶ φαίνονται ὡς νὰ ἀποτε-
λοῦν μίαν λέξιν μὲ αὐτάς, λέγονται ἐγκλιτικά (ἀγα-
θός τις, καλοῦ τινος).

α) Αἱ ἐγκλιτικά λέξεις χάνουν τὸν τόνον των ἂν
ἢ προηγουμένη λέξις εἶναι ὀξύτονος ἢ περισπωμένη
θέλω τὸ καλόν σου, πτωχοῦ τινος, καλός τις.

β) Ἀναβιβάζουν τὸν τόνον των εἰς τὴν λήγουσαν
τῆς προηγουμένης ὅταν αὐτὴ εἶναι προπαροξύτονος
ἢ προπερισπωμένη ἢ ἄτονος. Ἄνθρωπός τις. Κῆ-
ποί τινες. Ἐπεσέ τις ἔκ τινος στέγης.

γ) Φυλάττουν τὸν τόνον των, ὅταν ἢ πρὸ αὐτῶν
Ἰωάν. Χατζηκώστα, *Μεθοδικὴ Γραμματικὴ Καθαρευούσης* 5

λέξις παροξύνεται και ἡ ἐγκλιτικὴ εἶναι δυσύλλαβος.
Ἄνθρωπων τινῶν. Φίλους τινάς.

Γύμνασια 91. Ἀντιγράψατε και τονίσατε τὸ παρακάτω γύμνασμα σύμφωνα με τοὺς παραπάνω κανόνας περὶ ἐγκλίσεως.

Ἦλθε ποτε εἰσπράκτωρ τις εἰς τὸν κήπον μου. Πρόβατον τι ἐφώναζεν εἰς μάνδρα τινα. Ἀγαπῶμεν τινα ὅταν τοῦ ἀξίζει. Δός μου παρακαλῶ σε τὸ βιβλίον μου, διὰ νὰ διαβάσω ἐνώπιόν σου. Ἐάν ποτε τις βλάβη σε συγχώρησέ τον. Ἐάν εὕρης τὸ βιβλίον μου, δός μου το.

43. **Ρήματα.**

Ὁ μαθητὴς γράφει τὸ μάθημα. Ὁ σῖτος ἀλέθεται.
Ἡ κόρη κτενίζεται. Τὸ αὐτοκίνητον τρέχει.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω φράσεων ἡ λέξις γράφει σημαίνει ὅτι ὁ μαθητὴς κάμνει κᾶτι. Ἡ λέξις ἀλέθεται σημαίνει ὅτι ὁ σῖτος παθαίνει κᾶτι. Ἡ λέξις κτενίζεται σημαίνει ὅτι ἡ κόρη ἐνεργεῖ κᾶτι και ἡ ἐνέργεια ἐπιστρέφει εἰς τὴν κόρην. Ἡ λέξις τρέχει σημαίνει ὅτι τὸ αὐτοκίνητον εὐρίσκεται εἰς κατάστασιν κινήσεως κατὰ χρόνον τινά.

Κανὼν : Αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι φανερόνουν ὅτι κᾶποιο πρόσωπον ἢ ζῶον ἢ πρᾶγμα, ἐνεργεῖ ἢ πάσχει, ἢ εὐρίσκεται εἰς κᾶποιαν κατάστασιν, λέγονται ρήματα.

α) **Ἐνεργητικόν,** λέγεται τὸ ρῆμα ὅταν φανερόνῃ ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ (σκᾶπτω, κλαδεύω, μελετῶ, παίζω).

β) **Παθητικόν,** λέγεται τὸ ρῆμα ὅταν φανερόνῃ, ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει (παιδεύομαι, δέρομαι, ἐργάζομαι).

γ) *Μέσον*, λέγεται τὸ ῥῆμα ὅταν φανερώνη ἐνεργειαν ἐπιστρέφουσαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ἐνεργοῦν ὑποκείμενον (λούομαι, κτενίζομαι, ἐνδύομαι, ξυρίζομαι).

δ) *Οὐδέτερον*, λέγεται τὸ ῥῆμα ὅταν φανερώνη ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει ἀλλὰ εὐρίσκεται ἀπλῶς εἰς κάποιαν κατάστασιν (κοιμοῦμαι, κάθομαι, ἀναπαύομαι).

Λοιπόν: Τὰ ῥήματα φανερώνουν ἐνεργειαν, πάθος, μεσότητα, καὶ ἄλλα τέλος οὔτε ἐνεργειαν οὔτε πάθος ἀλλὰ ἀπλῶς ὅτι εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν τὸ ὑποκείμενον (εἰς οὐδετερότητα).

Ἡ ἐνεργεια, τὸ πάθος, ἡ μεσότης, ἡ οὐδετερότης, λέγονται διαθέσεις τοῦ ῥήματος.

Λοιπόν: Αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος εἶναι: ἐνεργητική, παθητική, μέση καὶ οὐδετέρα.

Διὰ νὰ ἐκφράσωμεν τὰς τέσσαρας διαθέσεις τοῦ ῥήματος μεταχειρίζομεθα δύο τύπους, καὶ τοὺς τύπους αὐτοὺς τοὺς λέγομεν *φωνάς*, τὴν ἐνεργητικὴν φωνὴν καὶ τὴν παθητικὴν.

Ὅσα ῥήματα τελειώνουν εἰς -*ω* ἀνήκουν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν φωνήν. Ὅσα τελειώνουν εἰς -*ομαι* ἀνήκουν εἰς τὴν παθητικὴν φωνήν.

Σημείωσις.— Ὑποκείμενον λέγεται τὸ πρόσωπον, ἢ τὸ ζῶον ἢ τὸ πρᾶγμα τὸ ὁποῖον κάνει αὐτὸ τὸ ὁποῖον φανερώνει τὸ ῥῆμα. (Ὁ Νικόλαος μελετᾷ, ὁ Γεώργιος παίζει).

Γύμνασμα 92. Ἀντιγράψατε τὸ παρακάτω γύμνασμα καὶ γράψατε εἰς ἰδίαν στήλην τὰ ἐνεργητικά, τὰ παθητικά, τὰ μέσα καὶ τὰ οὐδέτερα ῥήματα:

Τώρα ἀκόμη παραλαμβάνω τὸν σάκκον ὅπου μοῦ ἔστειλαν ἀπὸ τὸ χωριό. Αὐτὸς ἔκαμε τὸ κακὸν καὶ ἐγὼ καταδιώκομαι ἀδίκως. Ἐγὼ ποτίζω τὰ ἀνθη καὶ ἄλλος τὰ κόβει. Τὰ ζῶα σφά-

ζονται εις τὰ σφαγεία. Εἰς τοὺς ἀγῶνας νικῶ πάντοτε καὶ οὐδέποτε νικῶμαι. Τὰ καλὰ παιδιὰ ἀγαπῶνται ἀπὸ ἑλοῦς τοῦς ἀνθρώπους. Τὸ μωρὸ κοιμᾶται ἤσυχο εἰς τὴν κούριαν του. Ἐγὼ κτενίζομαι μόνος μου, μελετῶ καθ' ἑκάστην καὶ κοιμοῦμαι ὀσάκις νυστάξω. Ὁ Πέτρος ἐφώνηξε δυνατὰ: τώρα λούομαι καὶ ὕστερα θὰ κάθωμαι νὰ περιμένω νὰ περάσῃ ὁ Παῦλος νὰ φύγωμε διὰ τὴν ἐξοχὴν.

44. Ἐγκλίσεις.

Τρώγω τὸ ψωμί μου ἤσυχα. Ἐμαθα τὸ μάθημα εὐκόλα. Εἶναι καιρὸς νὰ φύγωμεν τώρα. Κάθισε ἤσυχος.

Εἰς τὰς ἀνωτέρω φράσεις τὰ ῥήματα δὲν φανερῶνουν μόνον τὸ πότε γίνεται κᾶτι, ἀλλὰ ἐκφράζουσι συγχρόνως καὶ πῶς γίνεται τοῦτο.

Κανὼν: Οἱ διάφοροι τρόποι κατὰ τοὺς ὁποίους ἐκφράζεται ἡ διάθεσις τοῦ ὑποκειμένου, λέγονται *ἐγκλίσεις*.

α) Ἡ ἐγκλισις ὅπου φανερῶνει τὴν διάθεσιν τοῦ ὑποκειμένου ὀρισμένην, λέγεται *ὀριστικὴ* (ἔρχομαι ἀμέσως).

β) Ἡ ἐγκλισις ὅπου φανερῶνει τὴν θέλησιν τοῦ ὑποκειμένου λέγεται *ὑποτακτικὴ* (νὰ φύγωμεν).

γ) Ἡ ἐγκλισις ὅπου ἐκφράζει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ὑποκειμένου ὡς εὐχὴν, ὡς συμβουλίην, ὡς προσταγὴν, λέγεται *προστακτικὴ* (φεῦγε ἀπ' ἐδῶ, μελέτα παιδάκι μου).

Λοιπόν: Αἱ ἐγκλίσεις εἶναι τρεῖς: Ὀριστικὴ, Ὑποτακτικὴ, Προστακτικὴ.

45. Ἀπαρέμφατον — Μετοχή.

Τὸ φυτεύειν, τὸ κλαδεύειν εἶναι ἐργασία λεπτή. Ὁ καλλιεργούμενος καὶ ὁ ποτιζόμενος κῆπος δίδει ἄφθονα λαχανικά.

α) Εἰς τὰς ἀνωτέρω φράσεις, αἱ λέξεις φυτεύειν κλαδεύειν δὲν φανερόνουν (παρεμφαίνου) οὔτε πρόσωπον οὔτε ἀριθμὸν.

Λοιπὸν: Ὁ τύπος τοῦ ῥήματος ὁ ὁποῖος δὲν φανερόναι, οὔτε πρόσωπον, οὔτε ἀριθμὸν λέγεται **ἀπαρέμφατον**.

β) Αἱ λέξεις καλλιεργούμενος, ποτιζόμενος ἰσοδυναμοῦσι μὲ ἐπίθετα ἢ μὲ τὰς φράσεις: ὁ ὁποῖος καλλιεργεῖται, ὁ ὁποῖος ποτίζεται δηλαδὴ μετέχουσι καὶ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ὀνόματος.

Λοιπὸν αἱ λέξεις αἱ ὁποῖαι μετέχουσι καὶ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ὀνόματος λέγονται **μετοχαί**.

Ἡ μετοχὴ εἶναι τριγενὲς καὶ τρικατάληκτον ἐπίθετον καὶ κλίνεται· τὸ ἀπαρέμφατον δὲν κλίνεται.

46. Χρόνοι τοῦ ῥήματος.

Σκάπτω, ἔσκαψα, θὰ σκάψω.

Τὸ ῥῆμα φανερόναι ὄχι μόνον τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον ἀλλὰ καὶ πότε τὸ κάμνει. Τὸ παρὸν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον. Οἱ τύποι ποὺ φανερόνουν πότε γίνεται ἡ ἐνέργεια ἢ τὸ πάθος, ἢ πότε ἔγινεν, ἢ πότε θὰ γίνῃ, λέγονται **χρόνοι τοῦ ῥήματος** καὶ εἶναι ὁκτώ οἱ ἑξῆς: **Ἐνεστώς, παρατατικός, ἀόριστος, μέλλον**

διαρκής, μέλλον στιγμιαῖος, παρακείμενος, ὑπερσυντέλικος, τετελεσμένος μέλλον.

47. Κλίσις τῶν ῥημάτων.

Ὅριστικὴ

Ἐνεστώσ Γράφω, γράφεις, γράφει, γράφομεν, γράφετε, γράφουσι.

Παρατατικὸς ἔγραφον, ἔγραφες, ἔγραφε, ἐγράφομεν, ἐγράφετε, ἔγραφον.

Ἀόριστος ἔγραφα, ἔγραψες, ἔγραψε, ἐγράψαμεν, ἐγράψατε ἔγραψαν.

Μελ. διαρκῆς θὰ γράφω, θὰ γράφης, θὰ γράφη, θὰ γράφωμεν, θὰ γράφητε θὰ γράφωσι.

Μελ. Στιγμιαῖος θὰ γράψω, θὰ γράψης, θὰ γράψη, θὰ γράψωμεν, θὰ γράψητε, θὰ γράψωσι.

Παρακείμενος ἔχω, γράφεις ἔχεις, ἔχει γράφει, ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι γράφει.

Ἐπερσυντέλικος εἶχον, εἶχες, εἶχε γράφει, εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον γράφει.

Τετελεσμένος μέλλον θὰ ἔχω, θὰ ἔχης, θὰ ἔχη γράφει, θὰ ἔχωμεν, θὰ ἔχητε, θὰ ἔχωσι γράφει.

Ἐποτακτικὴ

Ἐνεστώσ νὰ γράφω, νὰ γράφης, νὰ γράφη, νὰ γράφωμεν, νὰ γράφητε, νὰ γράφωσι.

Ἀόριστος νὰ γράψω, νὰ γράψης, νὰ γράψη, νὰ γράψωμεν, νὰ γράψητε, νὰ γράψωσι.

Προστακτικὴ

Ἐνεστώσ Γράψε, ἄς γράψη, γράψατε, ἄς γράφωσι.

Ἀόριστος Γράψον, ἄς γράψη, γράψατε, ἄς γράψωσι.

Ἀπαρέμφατον

Ἐνεστώς Γράφειν.

Μετοχή

Ἐνεστώς ὁ γράφων, ἡ γράφουσα, τὸ γράφον.

Ἀόριστος ὁ γράψας, ἡ γράψασα, τὸ γράψαν.

Σύμφωνα μὲ τὸ ἀνωτέρω ῥήμα κλίνατε τὰ ἑξῆς ῥήματα :
παιδεύω, κλαδεύω, σείω, φυτεύω, κυλίω, κλείω.

Γύμνασμα 93. Κάμετε ὀκτώ στήλας εἰς τὸ τετράδιόν σας καὶ διακρίνατε τοὺς διαφόρους χρόνους ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων.

Ἐγὼ μὲν διδάσκω, σὺ δὲ προσέχεις. Εἰς τὴν ἀγορὰν συνήντησα τὸν υἱόν σου. Θὰ ἔλθῃς πρῶτ' καὶ θὰ μὲ εὕρῃς ἀκόμη γράφοντα καὶ ψάλλοντα διάφορα τραγούδια. Ἐχω ξυπνήσει ἀπὸ ἐνωρίς ἐνῶ οἱ ἄλλοι δὲν ἔχουν ξυπνήσει καὶ ἤκουσα ὅταν ἐκτύπησες τὴν πόρταν καὶ ἤνοιξαν. Θὰ καλλιεργήσω ἐφέτος πολλὰ μαρούλια. Ἐχω ἀκούσει πολλὰ καλὰ γιὰ σένα καὶ χαίρω ὅπου προκόπτεις. Ἐλαβες τὴν ἐπιστολὴν ὅπου σοῦ ἔστειλα; Σοῦ ἔχω στείλει καὶ ἄλλην ὅπου δὲν ἔλαβες. Θὰ φυτεύω ἄνθη ὁσάκις εὐκαιρῶ. Θὰ ἔχω μελετήσει ὅταν θὰ μὲ φωνάξῃς.

Γύμνασμα 94. Κάμετε τρεῖς στήλας εἰς τὸ τετράδιόν σας καὶ γράψατε ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων εἰς ἑκάστην στήλην ποῖα ῥήματα εἶναι τῆς ὀριστικῆς, ποῖα τῆς ὑποτακτικῆς καὶ προστακτικῆς.

Γυμνάξω τοὺς νέους. Ἐσκόπευον νὰ ταξιδεύσω. Πλέκε γρήγορα. Ἐὰν προσέχεις ὅταν μελετᾷς τότε μανθάνεις. Ἐπεσα καὶ ἔσπασα τὸ ποτήρι. Ἄς γίνῃ αὐτὸ ποὺ θέλεις. Ἐὰν τὸ ἀμπέλι κλαδεύῃς καλὰ, θὰ κάμῃ πολὺ κρασί. Τήρησον τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ σωθῇς εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν. Γύμναζε τὸν ἑαυτὸν σου τακτικά. Πρόσεχε κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν μαθημάτων.

Γύμνασμα 95. Κάμετε δύο στήλας εἰς τὸ τετράδιόν σας καὶ γράψατε εἰς ἰδίαν στήλην ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων τὰ ἀπαρέμφατα καὶ τὰς μετοχὰς ἀντιγράφοντες τὸ ὅλον γύμνασμα.

Τὸ γράφειν καὶ τὸ φάλλειν εἶναι εὐχάριστον. Τὸ πίνειν καὶ τὸ τρώγειν εἶναι ἀπαραίτητον. Ὁ ἀναγινώσκων καὶ ὁ γράφων θέλει ἡσυχίαν. Ὁ πνεύσας ἄνεμος ἦτο πολὺς. Τὸ ἀμαρτάνειν εἶναι ἀνθρώπινον. Ὁ γράφας τὸ μάθημα εὐχαριστεῖται. Τὸ σκουπίζειν εἶναι ἔργον τῶν ὑπηρετριῶν. Ὁ τρέχων ἵππος ἰδρώνει.

Γύμνασμα 96. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω φράσεις καὶ τρέψατε τὰ ἐνικά εἰς πληθυντικά καὶ τὰ πληθυντικά εἰς ἐνικά.

Ὁ παῖς ἔπαιξε καλὸ παιγνίδι. Ὁ διευθυντὴς ἔπαυσε τὸν ὑπάλληλόν του. Ὁ διδάσκαλος ἐπροβίβασε τὸν μαθητὴν. Ὁ κυνηγὸς ἐφόνευσε τὸ πτηνόν. Ἐκάματε καλοὺς κήπους. Οἱ κακοῦργοι παιδεύουσιν. Οἱ ἵπποι τρέχουσι. Αἱ βροχαὶ ἔπαυσαν πλέον. Οἱ μέθυσοι ζημιώνουσι τὰς κοινωνίας. Τὰ δένδρα ἐφέτος ἐκαρποφόρησαν. Τὸ ρόδον μυρίζει.

48. Παθητικὰ ῥήματα.

Ὅριστική.

Ἐνεσιῶς σκέπτομαι, σκέπτεσαι, σκέπτεται, σκεπτόμεθα, σέπτεσθε, σκέπτονται.

Παρατατικὸς ἐσκεπτόμην, ἐσκέπτεσο, ἐσκέπτετο, ἐσκεπτόμεθα, ἐσκέπτεσθε, ἐσκέπτοντο.

Ἀόριστος ἐσκέφθην, ἐσκέφθης, ἐσκέφθη, ἐσκέφθημεν, ἐσκέφθητε, ἐσκέφθησαν.

Μ. Διαρκῆς θά σκέπτομαι, θά σκέπτησαι, θά σκέπτηται, θά σκεπτόμεθα, θά σκέπτησθε, θά σκέπτονται.

Μ. Στιγμ. θά σκεφθῶ, θά σκεφθῆς, θά σκεφθῆ, θά σκεφθῶμεν, θά σκεφθητε, θά σκεφθῶσι.

Παρακείμενος ἔχω σκεφθῆ, ἔχεις σκεφθῆ, ἔχει σκεφθῆ, ἔχομεν σκεφθῆ, ἔχετε σκεφθῆ, ἔχουσι σκεφθῆ.

Ἵπερσυντέλ. εἶχον σκεφθῆ, εἶχες σκεφθῆ, εἶχε σκεφθῆ, εἶχομεν σκεφθῆ, εἶχετε σκεφθῆ, εἶχον σκεφθῆ.

Τετελεσμένος. Μ. θά ἔχω σκεφθῆ, θά ἔχῃς σκεφθῆ, θά ἔχῃ σκεφθῆ, θά ἔχωμεν σκεφθῆ, θά ἔχητε σκεφθῆ, θά ἔχωσι σκεφθῆ.

Ἵποτακτικὴ.

Ἐνεσιῶς νὰ σκέπτομαι, νὰ σκέπτησαι, νὰ σκέπτηται, νὰ σκεπτόμεθα, νὰ σκέπτησθε, νὰ σκέπτονται.

Ἀόριστος νὰ σκεφθῶ, νὰ σκεφθῆς νὰ σκεφθῆ, νὰ σκεφθῶμεν, νὰ σκεφθῆτε, νὰ σκεφθῶσι.

Προστακτικὴ.

Ἐνεσιῶς σκέπτου, ἄς σκέπτηται, σκέπτεσθε, ἄς σκέπτονται.

Ἀόριστος σκέφθητι, ἄς σκεφθῆ, σκέφθητε, ἄς σκεφθῶσι.

Ἀπαρέμφατον.

Ἐνεσιῶς τὸ σκέπτεσθαι.

Μετοχή.

Ἐνεσιῶς ὁ σκεπτόμενος, ἡ σκεπτομένη, τὸ σκεπτόμενον.

Ἀόριστος ὁ σκεφθεὶς, ἡ σκεφθεῖσα, τὸ σκεφθέν.

Σύμφωνα μὲ τὸ παραπάνω ῥήμα κλίνατε εἰς τὸ τετραδίον σας τὸ λούομαι, λύομαι, κτενίζομαι.

Γύμνασμα 97. Διαιρέσατε τὴν σελίδα τοῦ τετραδίου σας εἰς ὀκτὼ στήλας καὶ διακρίνατε τοὺς διαφόρους χρόνους ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων.

Ἐγὼ μὲν λούομαι σὺ δὲ κτενίζεσαι. Εἰς τὴν ἀγορὰν συνηντήθην μὲ τὸν υἱόν σου. Ὅταν ἦλθες ἐσκεπτόμην πῶς νὰ σοῦ φανῶ χρήσιμος. Θὰ ἐργάζωμαι ἕξ ὥρας τὴν ἡμέραν. Θὰ ἔχω λουσθῆ καὶ θὰ ἔχω κτενισθῆ προτοῦ ἀνατελεῖν ὁ ἥλιος. Θὰ λουσθῶ καὶ θὰ κτενισθῶ σήμερον. Ἐγὼ καὶ οἱ φίλοι μου ἔχομεν σκεφθῆ νὰ κάμωμεν μίαν ὠραίαν ἐκδρομὴν. Εἶχομεν σκεφθῆ καὶ εἶχομεν προετοιμασθῆ διὰ μακρυνὸν ταξίδιον. Θὰ ἔχω γυμνασθῆ καὶ θὰ ἔχω ἀπολυθῆ ἀπὸ τὸν στρατὸν μετὰ τετράμηνον. Ἐργάζομαι δέκα χρόνια καὶ θὰ ἐργασθῶ ἀκόμη τόσον πού δὲν εἰργάσθη κανεὶς ἄλλος.

Γύμνασμα 98. Κάμετε τρεῖς στήλας εἰς τὴν σελίδα τοῦ τετραδίου σας καὶ γράψατε εἰς ἐκάστην στήλην ποῖα ῥήματα ἐπὶ

τῶν κατωτέρω φράσεων εἶναι ὀριστικῆς, ὑποτακτικῆς, προστακτικῆς.

Γυμνάζομαι καθημερινῶς. Συνηθῶ νὰ κτενίζωμαι καθημερινῶς. Σκέπτου καὶ πράττε κατόπιν. Ἐὰν ἐργάζησαι ποτὲ δὲν θὰ πεινάσης. Ὅποιος θέλει νὰ ἔχη σῶμα ζωηρὸν ἄς λούηται καὶ ἄς κτενίζηται καθημερινῶς. Ἐγὼ διευθύνομαι ἀπὸ ἄλλους, σὺ ἕμως δὲν πρέπει νὰ διευθύνῃσαι. Ἐλύθη τὸ ζήτημά σου, τώρα θὰ ἔχη λυθῆ καὶ τὸ δικό μου.

Γύμνασμα 99. Κάμειτε δύο στήλας εἰς τὴν σελίδα τοῦ τετραδίου σας καὶ γράψατε εἰς ἰδίαν στήλην τὰ ἀπαρέμματα καὶ τὰς μετοχὰς ἐπὶ τῶν κατωτέρων φράσεων.

Συνήντησα τὸν φίλον μου λουόμενον εἰς τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ. Μοῦ εἶπεν ὅτι τὸ λούεσθαι καὶ τὸ γυμνάζεσθαι καὶ τὸ ἐργάζεσθαι εἶναι ὠφέλιμον. Ὁ μὴ ἐργαζόμενος βλάπτει τὴν υγιείαν του. Ἐξύπνησα πρῶτ' σήμερον· γυμνασθεῖς δὲ καὶ λουσθεῖς καὶ κτενισθεῖς ἔμεινα εὐχαριστημένους καὶ ὠφελημένους πολὺ.

Γύμνασμα 100. Ἀντιγράψατε τὰς κατωτέρω φράσεις καὶ τρέψατε τὰ ἐνικά εἰς πληθυντικά καὶ τὰ πληθυντικά εἰς ἐνικά.

Ὁ μαθητὴς ἐργάζεται. Ὁ γονεὺς ἐσκέφθη διὰ τὸ παιδί του. Τὰ παιδιά ἐγυμνάσθησαν σήμερον. Οἱ γεωργοὶ εὐχαριστήθησαν μὲ τὰ εἰσοδήματά των. Πολλὴν ὥραν ἐπαιδεύομένη νὰ λύσω τὸ πρόβλημα. Θὰ κουρασθῶ νὰ ἀναβῶ τὸν ἀνήφορον. Ἐχω ταπεινωθῆ διὰ τὴν ἀμέλειάν μου. Εἶχομεν βραβευθῆ εἰς τοὺς ἀγῶνας.

49. Αὔξεις συλλαβικῆς.

Ἐνεστώς	Παρατατικὸς	Ἀόριστος
τρέχω	ἔ-τρεχον	ἔ-τρεξα
παίζω	ἔ-παιζον	ἔ-παιξα
λύω	ἔ-λυον	ἔ-λυσα

Τὰ παραπάνω ῥήματα βλέπομεν ὅτι εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον ἔλαβον ἓνα εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ

ἔτσι τὸ ῥῆμα ἠῤῥησε κατὰ μίαν συλλαβὴν· ἔπαθε δηλαδὴ μίαν αὔξησιν συλλαβικὴν εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς χρόνους.

Κανὼν: Ἡ συλλαβικὴ αὔξησις εἶναι ἓνα -ε τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς ὅλα τὰ ῥήματα ὅπου ἀρχίζουσι ἀπὸ σύμφωνον.

Γύμνασμα 101. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῆς ὀριστικῆς σύμφωνα μὲ τὸ παρὸν σχέδιον τῶν ἐξῆς ῥημάτων:

Γράφω, διδάσκω, ῥίπτω, φονεύω, κυριεύω, παιδεύω, κυλίω, πιστεύω, σώζω, κλαδεύω, κλείω, φυτεύω, λούομαι, κτενίζομαι.

Ἐνεστώς

Παρατατικός

Ἀόριστος

Γράφω

ἔγραφον

ἔγραφα

—

—

—

—

—

—

50. Αὔξεις χρονικῆς.

Ἐνεστώς

Παρατατικός

Ἀόριστος

ἀκούω

ἤ-κουον

ἤ-κουσα

ὀπλιζῶ

ὦ-πλιζον

ὦ-πλισα

αἰσθάνομαι

ἤ-σθάνομην

ἤ-σθάνθην

εὐδαιμονῶ

ἠὺ-δαιμόνουν

ἠὺ-δαιμόνησα

οἰκοδομῶ

ὦ-κοδόμουν

ὦ-κοδόμησα

Τὰ παραπάνω ῥήματα εἰς τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον δὲν ἠῤῥησαν κατὰ συλλαβὴν ἀλλὰ τὸ ἀρχικὸν φωνῆεν -α ἢ -ε τὸ κάμνουσι (ἐκτείνουσι) -η τὸ -ο τὸ κάμνουσι εἰς -ω. Ἡ ἕκτασις αὕτη, λέγεται **χρονικῆ αὔξησις**.

Μόνον τὸ ἔχω καὶ τὸ ἐργάζομαι κάνουν τὸ ε=ει

εἶχον, εἰργαζόμεν, εἰργάσθη, καὶ τὸ ἐορτάζω κάνει ἐώρταζον, ἐώρτασα.

Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῶν ἐξῆς ῥημάτων εἰς τὴν ἀριστικήν: Ἀγαπῶ, ἀλέθω, ἀρπάζω, ἔρχομαι, ἐλπίζω, ὀρίζω, ὁμολογῶ, οἰκονομῶ, αἰτῶ, αὐθαδιάζω, εὐδαιμονῶ, εὐρίσκω, αὐξάνω, οἰκοδομῶ, ἐργάζομαι, ἐορτάζω.

51. Ἡ αὐξησης εἰς τὰ σύνθετα.

Προς-φέρω προς-ἔφερον = προσέφερον.

Εἰς-βάλλω εἰς-ἔβαλλον = εἰσέβαλλον.

Ἐν-βαίνω = ἐμβαίνω, ἐν-ἔβαινον = ἐνέβαινον.

Ἐπὶ-ἀκούω = ὑπ-ἀκούω, ὑπ-ἤκουον = ὑπήκουον.

Πρὸ-λέγω πρὸ-ἔλεγον = προέλεγον.

Κατὰ-γράφω, κατὰ-ἔγραφον = κατέγραφον.

Περὶ-πλέκω, περὶ-ἔπλεκον = περιέπλεκον.

Σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, βάλετε αὐξησης μεταξὺ προθέσεως καὶ ῥήματος εἰς τὰ ἐξῆς σύνθετα ῥήματα.

Παρεμποδίζω, κατατρέχω, περιλούω, ἀντιλέγω, ἀμφιδάλλω, προτρέχω, ἐγκλείω, εἰσπνέω, ὑποχωρῶ, ἐμποδίζω.

Γύμνασμα 102. Σχηματίσατε τὸν παρατατικὸν καὶ ἀόριστον τῶν ἐξῆς ῥημάτων:

Βασιλεύω, μαντεύω, ὑπακούω, ξύω, θύω, σείω, ἀγορεύω, παρακλύω, ἐκπαιδεύω, καταλύω, περιοδεύω, προεορτάζω, λούομαι, ἐργάζομαι, πιστεύω, ὀνομάζω, ἐορτάζω, οἰκοδομῶ.

52. Ἄναδιπλασιασμός.

Λυμένον — ελυμένον = λελυμένον.

Ριμένον — ἐριμένον = ερριμένον.

Ὅρισμένον = ὠρισμένον.

Τὰ ῥήματα ὅλα τὰ παθητικά διὰ τὴν σχηματίσθαι τὸν παρακείμενον τῆς μετοχῆς ἢ λαμβάνουν ἓνα -ε εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ῥίζης -οιμένον — ἐροίμενον, ἢ λαμβάνουσι τὸ -ε καὶ ἐπαναλαμβάνουσι τὸ ἀρχικὸν σύμφωνον τῆς ῥίζης -λυμενον—ελυμενον—λελυμένον. Ὅσα ἀρχίζουσι ἀπὸ φωνῆεν ἐκτείνουσι τὸ φωνῆεν ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὴν αὐξησην ἀκριβῶς· ὀπλισμένους—ὄπλισμένους.

Ἡ πρόσληψις τοῦ -ε μόνον (ἐροίμενον) ἢ μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ συμφώνου τῆς ῥίζης (λ - ελυμενον) καὶ ἡ ἔκτασις τοῦ ἀρχικοῦ φωνήεντος (ὀρισμενον—ὄρισμένον) λέγεται **ἀναδιπλασιασμός**.

Τὰ σύνθετα λαμβάνουν τὸν ἀναδιπλασιασμὸν μετὰ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥήματος: Παρ-ἔσκευασμένους, προ-ητοιμασμένους, ἀπ-εσταλμένους.

Γύμνασμα 103. Τρέψατε τὰ ἑξῆς εἰς πληθυντικά:

Ὁ στρατιώτης ἦτο ὀπλισμένος. Ὁ καθηγητὴς μου εἶναι πολὺ πεπαιδευμένος. Ὁ περίπατός μου εἶναι ὄρισμένος. Ὁ δικαστὴς εἶναι πεπεισμένος ὅτι εἶμαι ἀθῶος. Τὸ ζήτημά σου εἶναι λελυμένον. Ὁ καρπὸς τῆς ἐλαίας εἶναι ἐρριμένος. Ὁ στρατιώτης αὐτὸς εἶναι γεγυμνασμένος καὶ ἀπολελυμένος.

Σύμφωνα μὲ τὸ παρακάτω σχέδιον σχηματίσατε τὸν ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν ἀόριστον εἰς τὴν ὀριστικήν· καὶ τὸν παρακείμενον τῆς μετοχῆς εἰς τὴν παθητικὴν φωνὴν τῶν ἑξῆς ρημάτων: λύω, παιδεύω, ὀπλίζω, ὀρίζω, ρίπτω, πείθω.

Ἐνεστώς λύω	Ἐνεργ. ἀόριστος ἔλυσα	Παθητ. ἀόριστος ἐλύθη
Μετοχή ὁ λελυμένος	Παθητ. ἡ λελυμένη	Παρακείμενον τὸ λελυμένον

58. Περισώμενα ῥήματα ἢ συνηρημένα.

Ἐνεργητικά.

Νικά-ω=νικῶ, ζητέ-ω=ζητῶ, δηλό-ω=δηλῶ.

Ὀριστικῆ.

^c *Ἐνεστώως*

νικά ω=νικῶ
 νικά-εις=νικάεις
 νικά-ει=νικάει
 νικά-ομεν=νικῶμεν
 νικά-ετε=νικάετε
 νικά ουσι=νικῶσι

ζητέ-ω=ζητῶ
 ζητέ-εις=ζητεῖς
 ζητέ-ει=ζητεῖ
 ζητέ-ομεν=ζητούμεν
 ζητέ-ετε=ζητεῖτε
 ζητέ-ουσι=ζητοῦσι

δηλό-ω=δηλόω
 δηλό-εις=δηλοῖς
 δηλό-ει=δηλοῖ
 δηλό-ομεν=δηλοῦμεν
 δηλό-ετε=δηλοῦτε
 δηλό-ουσι=δηλοῦσι

Παρατατικός

ἐνικά-ον=ἐνίκων
 ἐνικά-ες=ἐνίκας
 ἐνικά-ε=ἐνίκα
 ἐνικά-ομεν=ἐνικῶμεν
 ἐνικά-ετε=ἐνικάτε
 ἐνικά-ον=ἐνίκων

ἐζήτε-ον=ἐζήτησαν
 ἐζήτε-ες=ἐζήτησθε
 ἐζήτε-ε=ἐζήτητε
 ἐζήτη-ομεν=ἐζητούμεν
 ἐζήτη-ετε=ἐζητεῖτε
 ἐζήτη-ον=ἐζήτησαν

ἐδήλο-ον=ἐδήλουν
 ἐδήλο-ες=ἐδήλους
 ἐδήλο-ε=ἐδήλου
 ἐδήλο-ομεν=ἐδηλοῦμεν
 ἐδήλο-ετε=ἐδηλοῦτε
 ἐδήλο-ον=ἐδήλουν

Ἑποτακτική.

Ἑνεσιτώσ

νά νικῶ	νά νικᾶς	νά ζητῶ	νά ζητῆς	νά δηλῶ	νά δηλοῖς
νά νικᾷ	νά νικῶμεν	νά ζητῆ	νά ζητῶμεν	νά δηλοῖ	νά δηλώμεν
νά νικᾶτε	νά νικῶσι	νά ζητῆτε	νά ζητῶσι	νά δηλώτε	νά δηλώσι

Προστακτική.

νίκα	ἄς νικᾶ	ζήτει	ἄς ζητῆ	δήλου	ἄς δηλοῖ
νικᾶτε	ἄς νικῶσι	ζητεῖται	ἄς ζητῶσι	δηλώτε	ἄς δηλώσι

Ἀπαρέμφατον.

τὸ νικᾶν	τὸ ζητεῖν	τὸ δηλοῖν
ὁ νικῶν ἢ νικῶσα	ὁ ζητῶν ἢ ζητῶσα	ὁ δηλῶν ἢ δηλώσα
τὸ νικῶν	τὸ ζητοῦν	τὸ δηλοῦν

Μετοχή.

Παθητικά.

Ἑνεσιώσ

νικᾶ-ομαι = νικῶμαι
νικᾶ-σαι = νικᾷσαι
νικᾶ-εσσι = νικᾷσσι
νικᾶ-όμεθα = νικῶμεθα
νικᾶ-σθε = νικᾷσθε
νικᾶ-οντα = νικῶντα

ζητέ-ομαι = ζητούμαι
ζητέ-σαι = ζητεύσαι
ζητέ-εσσι = ζητεύσσι
ζητέ-όμεθα = ζητούμεθα
ζητέ-σθε = ζητεύσθε
ζητέ-οντα = ζητούντα

δηλό-ομαι = δηλούμαι
δηλό-σαι = δηλύσαι
δηλό-εσσι = δηλύσσι
δηλο-όμεθα = δηλούμεθα
δηλό-σθε = δηλύσθε
δηλό-οντα = δηλούντα

Παρατιτικός

ἐνικᾶ-όμεν = ἐνικῶμεν
ἐνικᾶ-εσο = ἐνικᾷσο
ἐνικᾶ-εσσι = ἐνικᾷσσι
ἐνικᾶ-όμεθα = ἐνικῶμεθα
ἐνικᾶ-σθε = ἐνικᾷσθε
ἐνικᾶ-οντο = ἐνικῶντο

ἐζητέ-όμεν = ἐζητούμεν
ἐζητέ-εσο = ἐζητεύσο
ἐζητέ-εσσι = ἐζητεύσσι
ἐζητέ-όμεθα = ἐζητούμεθα
ἐζητέ-σθε = ἐζητεύσθε
ἐζητέ-οντο = ἐζητούντο

ἐδηλο-όμεν = ἐδηλούμεν
ἐδηλό-εσο = ἐδηλύσο
ἐδηλό-εσσι = ἐδηλύσσι
ἐδηλο-όμεθα = ἐδηλούμεθα
ἐδηλό-σθε = ἐδηλύσθε
ἐδηλό-οντο = ἐδηλούντο.

Ὑποτακτικὴ.

Ἐνεστώσ

νά νικῶμαι νά νικᾶσαι
νά νικᾶται νά νικώμεθα
νά νικᾶσθε νά νικῶνται

νά ζητώμαι νά ζητήσαι
νά ζητῆται νά ζητώμεθα
νά ζητῆσθε νά ζητῶνται

νά δηλώμαι νά δηλώσαι
νά δηλῆται νά δηλώμεθα
νά δηλῆσθε νά δηλώνται

Προστακτικὴ.

νά νικᾶσαι ἄς νικᾶσαι
νά νικᾶσθε ἄς νικῶνται

ζήτω ἄς ζητήται
ζητεῖσθε ἄς ζητούνται

δηλώ ἄς δηλώται
δηλώσθε ἄς δηλώνται

Ἀπαρεμφατον.

τό νικᾶσθαι

τό ζητεῖσθαι

τό δηλώσθαι

Μετοχή.

ὁ νικώμενος, ἡ νικωμένη,
τό νικώμενον

ὁ ζητούμενος, ἡ ζητούμενη,
τό ζητούμενον

ὁ δηλούμενος, ἡ δηλουμένη,
τό δηλούμενον

Γύμνασμα 104. Σχηματίσατε τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικὸν εἰς τὴν ἐνεργητικὴν καὶ παθητικὴν φωνὴν τῶν ἑξῆς ῥημάτων :

Κατὰ τὸ ζητώ : Τὸ φιλῶ, θρηνῶ, μαρτυρῶ, μισῶ, χωρῶ, τιμωρῶ.

Κατὰ τὸ νικῶ : Τὸ τιμῶ, ἐρωτῶ, σιωπῶ, πηδῶ, φοιτῶ, κυβερνῶ.

Κατὰ τὸ δηλῶ : Τὸ πληρῶ, ζημιῶ, μαστιγῶ, στεφανῶ, ἐρημιῶ.

Κανόν : Τὰ περισπώμενα ῥήματα συναιροῦνται μόνον εἰς τὸν ἐνεστῶτα καὶ παρατατικόν, οἱ λοιποὶ χρόνοι σχηματίζονται σύμφωνα μὲ τὰ βαρύτενα εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΚΟΝ

54. Παραγωγή.

Παράγεται ἀπὸ τὸ λέγω — λέξις, λόγος, λογικός, λογίζομαι.

Παράγεται ἀπὸ τὸ δοῦλος — δουλεύω, δουλεία, δουλικός.

Παράγεται ἀπὸ τὸ Ἑλλην — ἑλληνιστής, ἑλληνίζω, ἑλληνικά.

Παράγεται ἀπὸ τὸ κρίνω — κρίσις, κριτής, κριτήριο, κριτικός.

Παράγεται ἀπὸ τὸ Ἄγγελος — ἀγγέλλω, ἀγγελία, ἄγγελμα.

Παράγεται ἀπὸ τὸ Ἀθῆναι — Ἀθηναῖος, Ἀθηναῖον, Ἀθηναϊκός.

Ἐκ μερικῶν λέξεων παράγονται ἄλλαι λέξεις—παραγωγή. Ὅσαι λέξεις δὲν γίνονται ἀπὸ ἄλλων λέξεων λέγονται πρωτότυποι, (δοῦλος, κρίνω)· ὅσαι γίνονται ἀπὸ ἄλλων λέγονται παράγωγοι (κριτής ἐκ τοῦ κρίνω).

55. Σύνθεσις.

Νύξ καὶ φύλαξ=νυκτοφύλαξ.

Λόγος+γράφω=λογογράφος.

Τοῖχος + καὶ ποιῶ=τοιχοποιός.

Κακός + τύχη=κακότυχος.

Καλός + τύχη=καλότυχος.

Τὰς παρακάτω λέξεις συνθέτους χωρίσατε εἰς τὰς ἀπλᾶς ἐκ τῶν ὁποίων ἔγιναν Θεοσεβής, ταχυγράφος, φιλόανθρωπος, εὐσεβής, ἔνδοξος, καλότυχος, ξιφομάχος, λαχανοπώλης, εὐσωμος,

δεκάλεπτα, φιλοπόλεμος, φιλόδοξος, ζωέμπορος, κατακρατώ, παραδέχομαι, ἀπαράδεκτος.

Με τὰς παρακάτω λέξεις σχηματίσατε συνθέτους :

Χῶρος—μετρῶ, μόνος—ἄρχω, νέα—πόλις, μόνος—χείρ, φίλος—τιμή, μισῶ—πονηρός, μισῶ—ἄνθρωπος, ὑποδήματα—ποιῶ, λάχανα—πωλῶ, κρέας—πωλῶ, σχολή—ιατρός, φιλῶ—δόξα, φίλος—χρήματα.

56. Ῥήματα βοηθητικά.

Ἔχω, εἶμαι.

Ἔχω

	Ὅριστική	Ὑποτακτική	Προστακτική
Ἑνεστώς	ἔχω, ἔχεις, ἔχει ἔχομεν, ἔχετε, ἔχουσι	νά ἔχω, νά ἔχῃς νά ἔχῃ, νά ἔχωμεν νά ἔχητε, νά ἔχωσι	ἔχε, ἄς ἔχῃ ἔχετε, ἄς ἔχωσι
Παρατατικός εἶχον, εἶχες, εἶχε, εἶχομεν, εἶχετε, εἶχον.			

Εἶμαι

	Ὅριστική	Ὑποτακτική	Προστακτική
Ἑνεστώς	εἶμαι, εἶσαι, εἶναι εἶμεθα, εἶσθα, εἶναι	νά εἶμαι, νά εἶσαι νά εἶναι, νά εἶμεθα νά εἶσθα, νά εἶναι	ἔσω, ἄς εἶναι ἔστε, ἄς εἶναι
Παρατατικός ἦμην, ἦσο, ἦτο, ἦμεθα, ἦσθε, ἦσαν.			

Λέγονται βοηθητικά Ῥήματα τὸ ἔχω καὶ τὸ εἶμαι διότι μᾶς βοηθοῦν νά σχηματίσωμεν μερικοὺς χρόνους τῶν Ῥημάτων.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

57. Πρότασις.

Ὑποκείμενον, κατηγορούμενον, συνδεδειγμένον.

Ἔργάζομαι. Νὰ εἶσαι προσεκτικός. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω λέξεων ἐκφράζομεν τρεῖς διαφοροὺς σκέψεις :

1. Ἡ ὀρθὴ ἐκφρασις μιᾶς μας σκέψεως εἴτε διὰ μόνον μιᾶς λέξεως, εἴτε διὰ περισσοτέρων λέξεων λέγεται *πρότασις*.

Ὁ Σόλων εἶναι σοφός. Ὁ χρυσὸς λάμπει. Τὸ πρόβατον εἶναι θηλαστικόν.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω φράσεων βλέπομεν τί εἶναι ὁ Σόλων καὶ τὸ πρόβατον καὶ τί κάνει ὁ χρυσός.

2. Τὸ μέρος τῆς προτάσεως περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος λέγεται *ὑποκείμενον* (Σόλων, πρόβατον, χρυσὸς εἶναι ὑποκείμενα διότι δι' αὐτὰ γίνεται λόγος).

Ὁ Γεώργιος εἶναι ἀμελής. Ἡ Μαρία εἶναι ἄτακτος. Τὸ ἀηδόνι κελαδεῖ.

Ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω φράσεων βλέπομεν τί λογιῆς εἶναι ὁ Γεώργιος καὶ ἡ Μαρία καὶ τί κάμνει τὸ ἀηδόνι (τί λογιῆς εἶναι τὸ ὑποκείμενον).

3. Τὸ μέρος τῆς προτάσεως ποὺ φανερώνει τί εἶναι τὸ ὑποκείμενον ἢ τί κάμνει τὸ ὑποκείμενον (ἀμελής, ἄτακτος, κελαδεῖ) λέγεται *κατηγορούμενον*.

4. Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον συνδέονται μὲ μίαν λέξιν ἢ ὁποία λέγεται *συνδεδειγμένον* καὶ εἶναι τὸ ρῆμα εἶμαι.

Ὁ Σόλων προσεύχεται. Ὁ Κώστας εἶναι ἔμπορος.

5. Ἡ τελεία σκέψις τὴν ὁποίαν ἐκφράζομεν μὲ ὑποκείμενον μόνον καὶ κατηγορούμενον λέγεται *ἀπλῆ πρότασις*.

Γύμνασμα 105. Εὐρῆτε ἐπὶ τῶν κατωτέρω προτάσεων, τὸ ὑποκείμενον, τὸ κατηγορούμενον καὶ τὸ συνθετικὸν καὶ γράψατέ τα εἰς ἰδίαν στήλην:

Ὁ Σωκράτης ἦτο σοφός. Ἡ Αἴγινα εἶναι νῆσος. Ὁ Νικόλαος ἠσυχάζει. Τὸ ῥόδον εὐωδιάζει. Ὁ Γεώργιος εἶναι ἐπιμελής. Τὸ γάλα εἶναι λευκόν. Ὁ πετεινός ἤκράζει. Τὸ νερὸν τρέχει. Ἡ μητέρα ὑγιαίνει. Τὸ φεγγάρι λάμπει. Ὁ ἥλιος εἶναι φωτεινός. Ὁ λέων βρυχᾶται. Ἡ χελώνη εἶναι ἔρπετόν.

Μεταβατικά καὶ ἀμετάβατα ῥήματα.

Ἐκοψα τὸ δένδρον. Τὸ νερὸν τρέχει.

Τὸ ἔκοψα φανερώνει ἐνέργειαν μεταβαίνουσαν εἰς τὸ δένδρον = μεταβατικὸν ῥήμα. Τὸ τρέχει φανερώνει ἐνέργειαν πού δὲν μεταβαίνει πούθενά = ἀμετάβατον ῥήμα.

Τὸ πρόσωπον, ζῶον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ μεταβατικοῦ ῥήματος λέγεται *ἀντικείμενον* — Σκάπτω τὴν ἄμπελον.

58. Σύνθετος πρότασις.

Προσδιορισμοί. Ἀντικείμενον.

Ἡ Μαρία εἶναι ἐργατικὴ καὶ καθαρὰ. Ὁ Γεώργιος καὶ ὁ Νικόλαος μελετῶσιν.

Εἰς τὰς παραπάνω προτάσεις βλέπομεν ὅτι ἡ πρώτη πρότασις ἔχει δύο κατηγορούμενα (ἐργατικὴ, καθαρὰ)

καὶ ἡ δευτέρα δύο ὑποκείμενα (Γεώργιος, Νικόλαος).

Λοιπόν: Ὅταν ἡ πρότασις ἔχῃ δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα, λέγεται *σύνθετος* πρότασις.

Εἶμαι ἔμπορος. Εἶμαι τίμιος καὶ προοδευτικὸς ἔμπορος.

Εἰς τὰς παραπάνω δύο προτάσεις, ἡ πρώτη πρότασις—εἶμαι ἔμπορος—εἶναι μία ἀπλῆ πρότασις. Ἡ δευτέρα—εἶμαι τίμιος καὶ προοδευτικὸς ἔμπορος—εἶναι ἡ ἰδία ἡ πρώτη καὶ ἔλαβε τὰς λέξεις—τίμιος καὶ προοδευτικὸς, διὰ τὴν προσδιορίσιν ἀκριβέστερον τὸ κατηγορούμενον (ἔμπορος).

Λοιπόν: Αἱ λέξεις τὰς ὁποίας λαμβάνει ἡ ἀπλῆ πρότασις, διὰ τὴν προσδιορίσιν ἀκριβέστερον τὸ ὑποκείμενον ἢ τὸ κατηγορούμενον, λέγονται *προσδιορισμοί*.

Ἡ καθαρὰ ὑπηρετρια ἐπαινεῖται. Ὁ κλέπτων ἀνθρωπος φυλακίζεται. Ὁ ἐμὸς πατὴρ ταξιδεύει.

Εἰς τὰς παραπάνω τρεῖς προτάσεις, αἱ λέξεις καθαρὰ, κλέπτων, ἐμὸς, προσδιορίζουσι τὰ ὑποκείμενα, — ὑπηρετρια, ἀνθρωπος, πατὴρ. Ὁ προσδιορισμὸς καθαρὰ, εἶναι *ἐπίθετον*, ὁ προσδιορισμὸς κλέπτων, εἶναι *μετοχή*, ὁ προσδιορισμὸς ἐμὸς, εἶναι *ἀντωνυμία*.

Λοιπόν: Ὁ προσδιορισμὸς ὁ ὁποῖος γίνεται μὲ ἐπίθετον, μετοχὴν ἢ ἀντωνυμίαν, λέγεται *ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς*.

Κατοικῶ ἐνταῦθα. Καλῶς ἔπραξας.

Εἰς τὰς παραπάνω δύο προτάσεις αἱ λέξεις ἐνταῦθα καὶ καλῶς προσδιορίζουσι ποῦ κατοικῶ καὶ πῶς ἔπραξε.

Λοιπόν: Ὅταν ὁ προσδιορισμὸς γίνεται δι' ἐπιρρήματος, λέγεται *ἐπιρρηματικὸς*.

Γύμνασμα 106. Διακρίνατε ἐπὶ τῶν κατωτέρω φράσεων, τὰς ἀπλᾶς καὶ συνθέτους προτάσεις, τοὺς προσδιορισμοὺς, τὰ μεταβατικὰ καὶ ἀμετάβατα ῥήματα καὶ τὸ ἀντικείμενον.

Ὁ Σωκράτης καὶ ὁ Σόλων ἦσαν σοφοί. Ὁ Ξενοφῶν ἦτο στρατηγὸς καὶ φιλόσοφος. Ὁ ἀμελής Γεώργιος παίζει διαρκῶς. Διατί κτυπᾷς τὸν ἵππον; Ἡ Μαρία κτενίζει τὰ μαλλιά της. Ὁ γείτων μου εἶναι βαρέως τραυματισμένος. Ὁ σκύλος εἶναι πιστὸς φύλαξ. Τὸ πρόβατον φωνάζει. Ἡ Μαρία εἶναι ἐπιμελής. Ἡ Ἐλένη εἶναι τακτική.

59. Ἡ πρόθεσις ἐν καὶ σύν.

Ἡ πρόθεσις ἐν καὶ σύν συντάσσεται μετὰ δοτικῆς πτώσεως.

Εὐρίσκομαι ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ, ἐν τῇ ἐπιτροπῇ, ἐν τῇ ἀρχῇ, ἐν τῇ δικαίᾳ ὁργῇ, ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῷ ποταμῷ, ἐν τῷ ἀγορῷ, ἐν τῇ νήσῳ, ἐν τῷ Νομῷ, ἐν τῇ ἄμμῳ, ἐν τῇ ἀμπέλῳ, ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ, ἐν τῇ πόλει, ἐν τῷ λουτρῷ, ἐν τῷ ἄστει, ἐν χιόνι, ἐν τῷ ἀγῶνι, ἐν τοῖς γέρουσι, ἐν τῷ ἀληθεῖ κόσμῳ, ἐν τῷ ἔθνει, ἐν τῷ φωτί.

Γύμνασμα 107. Σύμφωνα μετὰ τὰ ἀνωτέρω εὐρήτε ὀνόματα πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα καὶ τριτόκλιτα καὶ γράψατε αὐτὰ εἰς πτῶσιν δοτικὴν μετὰ τὴν πρόθεσιν ἐν στὴν ἀρχήν.

Ταξιδεύω σὺν τῇ μητρὶ καὶ ἀδελφῷ καὶ τῇ θεῖᾳ ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς. Σὺν τῷ λοχίᾳ καὶ τῷ λοχαγῷ καὶ σὺν τῷ ταγματάρχῃ καὶ συνταγματάρχῃ καὶ σὺν τῷ στρατηγῷ καὶ σὺν τῷ ἐπιτελάρχῃ ἐπολέμησα.

Γύμνασμα 108. Σύμφωνα μετὰ τὰ ἀνωτέρω εὐρήτε ὀνόματα πρωτόκλιτα, δευτερόκλιτα καὶ τριτόκλιτα καὶ γράψατε αὐτὰ εἰς πτῶσιν δοτικὴν μετὰ τὴν πρόθεσιν σὺν στὴν ἀρχήν.

Γύμνασμα 109. Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας τόσας προ-

τάσεις ὅσα εἶναι τὰ παρακάτω ὀνόματα καὶ βάλετε ἓνα ὄνομα σὲ κάθε μίαν πρότασιν.

Ἐν τῇ ἀγορᾷ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ἐπιτροπῇ, ἐν τῇ οἰκίᾳ.
Ἐν ταῖς ἀγοραῖς, ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν ταῖς ἐπιτροπαῖς, ἐν
ταῖς οἰκίαις. Ἐν τῇ ὁδῷ, ἐν τῷ ἀγρῷ, ἐν τῇ νήσῳ, ἐν τῇ ἄμμῳ.
Ἐν ταῖς ὁδοῖς, ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἐν ταῖς νήσοις, ἐν ταῖς συμφοραῖς.

Γύμνασμα 110. Γράψατε προτάσεις καὶ βάλετε ἓνα ὄνομα ἀπὸ τὰ παρακάτω σὲ κάθε μίαν πρότασιν.

Ἐν τῇ πόλει, ἐν τῷ λουτήρι, ἐν τῷ ἄστει, ἐν τῇ χιόνι, ἐν
τῷ ἀγῶνι, ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν τῷ ἀληθῇ, ἐν τῷ ἔθνει, ἐν τῷ φωτί.
Ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐν ταῖς χιόσι, ἐν τοῖς ἀγῶσι, ἐν τοῖς ἔθνεσι.

Γύμνασμα 111. Σχηματίσατε δέκα ἀπλᾶς προτάσεις καὶ πέντε συνθέτους.

Γύμνασμα 112. Σχηματίσατε δύο προτάσεις μὲ προσδιορισμὸν ἐπίθετον, δύο μὲ προσδιορισμὸν ἀντωνυμίαν καὶ δύο μὲ προσδιορισμὸν μετοχὴν (ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν) καὶ δύο μὲ ἐπίρρημα.

Γύμνασμα 113. Γράψατε δέκα προτάσεις μὲ ἀντικείμενον βάζοντες σὲ κάθε μία ἓνα ῥῆμα μεταβατικόν.

60. Ὁ τέλειος λόγος.

Μετεμορφώθης ἐν τῷ ὄρει, Χριστὲ ὁ Θεός, δεῖξας τοῖς μαθηταῖς σου τὴν δόξαν σου, καθὼς ἠδύναντο. Λάμπσον καὶ ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὸ φῶς σου τὸ αἶδιον, Πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου. Φωτοδότα δόξα σοι.

1. Ἡ ἀπλῆ ἢ ἡ σύνθετος πρότασις δὲν ἀρκεῖ πάντοτε διὰ τὸ ἐκφράσωμεν ἐκεῖνο ποῦ θέλομεν. Συνδέομεν λοιπὸν πολλὰς προτάσεις καὶ κάμνομεν τὸν **τέλειον λόγον**. Ὁ τέλειος λόγος λέγεται καὶ **περίοδος** καὶ εἰς τὸ τέλος βάζομεν τελείαν.

Κυνηγός τις ἔπιασε λαγόν· ἀκούσας δὲ αὐτὸν φωνάζοντα εἶπεν· ὦ ἀνόητον ζῶον, ἐνῶ ἡ ζωὴ σου κινδυνεύει, σὺ τραγουδεῖς. (Κυνηγός τις κ.λ.π. εἶναι τέλειος λόγος).

2. Πολλάκις ἓνας τέλειος λόγος (περίοδος) διαίρεται εἰς πολλὰ μέρη, τὰ ὅποια χωρίζονται μὲ ἄνω τελείαν. Τὰ μέρη αὐτὰ λέγονται **κῶλα**.

3. Εἰς τὸν παραπάνω τέλειον λόγον ἢ πρότασις : Κυνηγός τις ἔπιασε λαγόν ἐκφράζει τέλειον νόημα = **κυρία πρότασις**. Αἱ ἄλλαι προτάσεις συμπληροῦσιν τὴν κυρίαν καὶ λέγονται **ὑποτελεῖς**.

4. Αἱ προτάσεις λοιπὸν εἶναι : ἡ κύρια ἢ ὑποτελεῖς.

Ἐν τῇ γεννήσει τὴν Παρθενίαν ἐφύλαξας, ἐν τῇ Κοιμήσει τὸν κόσμον οὐ κατέλειπες, Θεοτόκε. Μετέστης πρὸς τὴν ζωὴν, μήτηρ ὑπάρχουσα τῆς ζωῆς, καὶ ταῖς προσβείαις ταῖς σαῖς λυτρουμένη ἐκ θανάτου τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Γύμνασμα 114. Εἰρήθε τὰς δοτικὰς καὶ εἰς τὰ δύο ἀπολυτικά καὶ χωρίσατε τὰ μέρη ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποτελεῖται ὁ τέλειος λόγος μὲ παύλαν.

61. Ὀνομασία καὶ σύνδεσις τῶν κυρίων προτάσεων.

Ὁ Ἀντώνιος μελετᾷ καὶ παίζει. Οὗτος μὲν σκάπτει ἐκεῖνος δὲ κοιμάται. Ὁ καθηγητὴς διδάσκει ἢ ἀκροῶται.

Αἱ κύριαι προτάσεις συνδέονται διὰ τῶν συμπλεκτικῶν, ἀντιθετικῶν ἢ διαζευκτικῶν συνδέσμων καὶ

ὀνομάζονται *συμπλεκτικαί, ἀντιθετικαί ἢ διαξεν-
κτικαί.*

Γύμνασμα 115. Κάμετε μόνοι σας σύμφωνα με τὰς παρα-
πάνω προτάσεις τρεῖς συμπλεκτικὰς, τρεῖς ἀντιθετικὰς καὶ τρεῖς
διαξενκτικὰς καὶ γράψατε αὐτὰς εἰς τὸ τετράδιόν σας.

62. Σύνδεσις καὶ ὀνομασίᾳ τῶν ὑποτελῶν προτάσεων.

Δὲν μανθάνω διότι ἀμελῶ. Σὲ εὗρηκα τρώγοντα
ὄτε ἦλθον. Ἐκοπίασα τόσον ὥστε ἡσθένησα. Τρώγο-
μεν ἵνα ζῶμεν. Ἐὰν εἶσαι ἐπιμελής, θὰ γίνῃς πολυμα-
θής. Ἐρωτῶ σε τί μανθάνεις (ἐν τῷ σχολείῳ). Ἐλεγεν
ὄτι πηγαίνει εἰς τὸ κυνήγιον. Ὁ βιολιστής, τὸν ὁποῖον
εἶδομεν, ἦτο τυφλός.

Αἱ ὑποτελεῖς προτάσεις ὀνομάζονται ἐκ τῶν συν-
δέσμων μὲ τοὺς ὁποίους συνδέονται *αἰτιολογικαί,
χρονικαί, συμπερασματικαί, τελικαί, ὑποθετικαί,
πλάγιαί ἐρωτηματικαί, εἰδικαί καὶ ἀναφορικαί.*

Γύμνασμα 116. Σημειώσατε τὰς παρακάτω προτάσεις καὶ
ὀνομάσατε αὐτὰς.

Οἱ Ἀθηναῖοι συνηθροίσθησαν κάποτε, διὰ νὰ σκεφθῶσι περὶ
τοῦ φόρου ὑδρεύσεως, ὃ ὁποῖος ἐστενοχώρει αὐτούς. Ἐλεγε δὲ
ὁ δήμαρχος ὅτι, ἐὰν δὲν εὕρωσι τρόπον ἀπαλλαγῆς, πάντες θὰ
ζημιωθῶσι, διότι πίπτει ἐπ' αὐτῶν βαρὺς ὁ φόρος, ὅταν αἰωνίως
εἶναι ἀμέριμοι. Ἐπὶ τέλους ὁ δήμαρχος ἐνόμισεν, ὅτι εὗρηκε
τὴν λύσιν· ἠρώτησεν ὅμως ποῖοι εἶναι τόσον γενναῖοι, ὥστε νὰ
ἐκτελέσουν τὴν πρότασίν του, νὰ ἐξαγοράσουν τὸ ἔργον ἀπὸ τὴν
ἐταιρίαν. Ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη κανεὶς, καὶ ἡ ἐταιρία ἀκόμη φορο-
λογεῖ τοὺς Ἀθηναίους.

63. Ποιητικὸν αἷτιον.

Ἡ κριθὴ ἀλέθεται ὑπὸ τοῦ μύλου. Τὸ κυνήγιον ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ νόμου.

Τὰ ρήματα τὰ παθητικὰ ἀλέθεται, ἀπαγορεύεται εἰς τὰς παραπάνω προτάσεις φανερόνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει ὑπὸ τινος ἄλλου τὸ ὁποῖον—ἄλλον—λέγεται *ποιητικὸν αἷτιον*.

Λοιπὸν: Αὐτὸ ποὺ ἐνεργεῖ εἰς τὰς παθητικὰς προτάσεις, δηλαδὴ τὸ αἷτιον τοῦ πάθους, λέγεται *ποιητικὸν αἷτιον*.

Τροπὴ παθητικῶν προτάσεων εἰς ἐνεργητικὰς καὶ ἀντιθέτως.

Παθητικὴ πρότασις
 ἡ πόλις ἐκυριεύθη ὑπὸ τοῦ
 ἐχθροῦ =
 ὁ σῖτος ἀλέθεται ὑπὸ τοῦ
 μύλου =

Ἐνεργητικὴ πρότασις
 = ὁ ἐχθρὸς ἐκυρίευσεν τὴν πόλιν
 = ὁ μύλος ἀλέθει τὸν σῖτον.

Ἐνεργητικὴ πρότασις
 ὁ διδάσκαλος ἐδίδασκε τὸν
 μαθητὴν =
 ὁ ἐργάτης ἐκλάδευεν τὴν ἄμ-
 πελον =

Παθητικὴ πρότασις
 = ὁ μαθητὴς ἐδιδάσκετο ὑπὸ
 τοῦ διδασκάλου
 = ἡ ἄμπελος ἐκλαδεύετο ὑπὸ
 τοῦ ἐργάτου

Γενικῶς: Διὰ νὰ κάμωμεν τὴν παθητικὴν πρότασιν ἐνεργητικὴν κάμνομεν τὸ ὑποκείμενον ἀντικείμενον, τὸ παθητικὸν ρῆμα ἐνεργητικὸν καὶ τὸ ποιητικὸν αἷτιον ὑποκείμενον.

Διὰ νὰ κάμωμεν τὴν ἐνεργητικὴν πρότασιν παθη-

τικὴν κάμνομεν, τὸ ἀντικείμενον ὑποκείμενον, τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα παθητικὸν καὶ τὸ ὑποκείμενον ποιητικὸν αἴτιον.

Γύμνασμα 117. Μεταβάλλετε τὰς παρακάτω ἐνεργητικὰς προτάσεις εἰς παθητικὰς καὶ τὰς παθητικὰς εἰς ἐνεργητικὰς: Οἱ ἵπποι σύρουσι τὴν ἄμαξαν. Αἱ θάλασσαί τροφοδοτοῦνται ὑπὸ τῶν ποταμῶν. Τὸ τσάι βλάπτει τὰ παιδιά. Τὰ φυτὰ βλάπτονται ὑπὸ τῆς πάχνης. Ὁ νόμος τιμωρεῖ τοὺς κλέπτας. Οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τὴν Θεσσαλονίκην. Ἡ Ἀμερικὴ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Κολόμβου.

64. Ἀνάλυσις τοῦ τελείου λόγου.

Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας, προσεκάλεσαν τοὺς Θηβαίους, ἵνα βοηθήσωσιν αὐτούς· οὗτοι δὲ εἶπον, ὅτι θὰ ἤρχοντο πρὸς βοήθειαν αὐτῶν, ἐὰν δὲν ἐγνώριζον, τίνες εἶναι καὶ πρὸς ποίους πολεμοῦσιν.

Ὁ παραπάνω τέλειος λόγος ἢ περίοδος ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο κῶλα τὰ ὅποια συνδέονται μὲ τὸν σύνδεσμον δέ.

Τὸ πρῶτον κῶλον τελειώνει εἰς αὐτούς· καὶ περιλαμβάνει τρεῖς προτάσεις:

1) Ὅτε οἱ Ἀθηναῖοι ἐπολέμουν πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας,

2) προσεκάλεσαν τοὺς Θηβαίους,

3) ἵνα βοηθήσωσι αὐτούς.

Τὸ δεύτερον κῶλον περιλαμβάνει πέντε προτάσεις:

1) Οὗτοι δὲ εἶπον,

2) ὅτι θὰ ἤρχοντο πρὸς βοήθειαν αὐτῶν,

- 3) ἐὰν δὲν ἐγνώριζον,
- 4) τίνες εἶναι,
- 5) καὶ πρὸς ποίους πολεμοῦν.

Λοιπόν: Ἀνάλυσις τοῦ λόγου εἶναι ὁ χωρισμὸς εἰς τὰ μέρη του.

Γύμνασμα 118. Ἀναλύσατε εἰς τὰ μέρη της τὴν πρώτην περίοδον τοῦ πρώτου, δευτέρου καὶ τρίτου κεφαλαίου τοῦ Ἀναγνωστικοῦ σας.

Γράψατε εἰς τὸ τετράδιόν σας δύο τελείους λόγους (περίοδους) καὶ ἀναλύσατε αὐτοὺς εἰς τὰ μέρη σύμφωνα μὲ τὸν παραπάνω ἀναλυθέντα λόγον.

Τ Ε Λ Ο Σ

